

naša luč

1980

5

Nadaljujemo z odgovori prof. Rodea na napačne trditve prof. Rusa v učbeniku za 7. in 8. razred osemletk Družba in socialistična morala.

RUS: »Dosedanja zgodovina nam dokazuje: človek naredi n a j v e č za plemenite smotre, če se s a m bori proti neredu v sebi in navari. Tako naredi več, kot če se nemočno zanaša samo na nadnaravne sile.«

Ker se Rus sklicuje na zgodovino, naj povem, da se od trenutka, ko nam je kaj znano o človeku in njegovi zavesti poslanstva v svetu in družbi, človek ni nikdar zanašal samo na svoje sile. Tisočletja je človek čutil, da ga neka višja sila vodi in podpira, mu utira pot in mu daje nadzemeljski vzor za njegovo delovanje v svetu. Človek se je hotel ravnati po tem vzoru, hotel je delati, kot so »v pračasu« delala višja bitja. Ko je tako delal, je vedel, da je njegovo ravnanje pravilno, da je to pogoj za uspeh njegovega dela, da je to smiselno, če hočete — »napredno«. Če se je človek oddaljil od tega vzora, je vedel, da zaha-ja v nered, v nesmisel, v zmedo. V svoji dolgi zgodovini je človek vedel, da ga nekdo vodi pri njegovem delu, da sta mu moč in ustvarjalnost zagotovljeni, če deluje v stiku in po vzoru višjih sil. Zgodovina dokazuje ravno nasprotno od tega, kar trdi Rus.

V resnici nadnaravne sile človeka niso uspavale in hromile. Človek na splošno tudi ni pojmoval svojega delovanja v svetu kot »nemočno zanašanje« samo na te sile. Imel se je za predstavnika, za partnerja višjih sil v svetu. Zavedal se je, da te sile od njega nekaj zahtevajo, da ima v svetu poslanstvo, ki se mu ne sme izmikati. Tako so bili na splošno odnosi med človekom in višjimi silami v znamenju partnerstva in soodgovornosti za svet in za človeka.

Nedvomno so bile tudi bajke in pojmovanja božanstva, ki so človeka navajala včasih k okrutnim, nečloveškim dejanjem, bajke in pojmovanja božanstva, ki so ljudstvom zaustavljala pot napredka. Toda to so izjemni primeri. Na splošno so bile vere dejavnik napredka in osvobajanja človeka.

V judovstvu in krščanstvu je bila božja volja človeku vedno jasna: »Podvrzita si zemljo in ji go-spodujta!« Ali gre tu za »nemočno

vsak zakaj ima svoj zato

zanašanje« na višje sile? Ko je človek sprejel kot svojo nalogo obvladovanje sveta, je vedel, da s tem izpolnjuje božjo voljo in da lahko računa na božjo pomoč. Tako smo zopet pred razmerjem partnerstva in soodgovornosti med Bogom in človekom.

Ko Rus govori o »nemočnem zanašanju na višje sile«, izkrivlja zgodovinska dejstva, nedopustno poenostavlja in banalizira, kar vsekakor ne sodi v učbenik za »družbeno moralno vzgojo«.

● **RUS razpravlja tudi o čustvenih vzrokih vernosti.** Tu je govor o velikih krivicah ali nesrečah ali o nepričakovanem občutku sreče itd. Rus pravi: »Posamezniki ne poskušajo najti izhoda iz težav z lastnimi močmi, ampak z božjo pomočjo. Tudi nekateri potlačeni sloji v zgodovini so iskali izhod v religiji, ko so se znašli v težkem položaju.«

Zopet je tu pritajena misel: vera človeka hromi in uspava, ga dela nemočnega pred težavami. S tem se zopet izkrivlja versko pojmovanje odnosa z božanstvom.

V resnici so dajale vere človeku neko *razumevanje* trpljenja in dostikrat nesrečne usode človeka. S tem so naredile tudi znosno, ker so mu dale neki smisel (najhujše zlo je tisto, ki je povsem nerazumljivo).

Pa ne samo to. Človeka so navajale tudi k premagovanju zla, k upiranju zlu, k iskanju izhoda. S tem so podajale človeku določeno razumevanje trpljenja, njegov globoki

pomen, pa tudi izhod iz trpljenja, skratka, odrešenje. To odrešenje pa ni bilo dano človeku kot nemočnemu opazovalcu, marveč kot sodelavcu, ki zastavi vse svoje sile v drami odrešenja.

Tudi v krščanstvu je določeno razumevanje trpljenja: to se ne konča v žalosti brezupa in smrti, temveč z zmago pravice in življenja. Tak je pomen Kristusove smrti in vstajenja.

● **RUS piše na koncu svojega razmišljanja o veri:** »Komunisti in socialisti sočustvujejo s takimi nesrečnimi ljudmi in sloji in razumejo, da vera siromašnih v onstranstvo izvira iz njihovega družbenega položaja in nemoči.« **Nravna dolžnost komunistov in socialistov je »govoriti zatiranim resnico: naslonite se na lastne moči in tako boste največ naredili za svoje boljše življenje!«**

Hvala za te pomilovalne besede, hvala za to sočustvovanje, hvala za to osvobajajočo *resnico!* Tako govorjenje izhaja iz podcenjevanja vere in vernega človeka. Tu gre za razvrednotenje vse verske zgodovine človeštva. Tu gre za prezir nemočnih in slaboumnih prednikov — tudi naših slovenskih prednikov — ujetih v mreže verske prevare.

● **Kaj reči o RUSovih pogledih na izvor vere, na njeno vlogo v družbenem in posameznikovem življenju?**

Mislím, da moramo biti do takih stališč neprizanesljivi. Ne zato, ker se ob njih verni čutimo prizadete, marveč zato, ker niso znanstveni. Prof. Rus je v svojih pogledih obtičal nekje v sredini 19. stoletja.

Zakaj prof. Rus ne upošteva razvoja znanosti? Zakaj piše, kot da po Marxu ni bilo odkritega ničesar, kar bi bilo vredno omembe? Zakaj ne obravnava »znanstveno« tudi vere? Zakaj ta izjemnost do vere? Mar edinole vera nima pravice do trezne in zares znanstvene obravnavе?

Franc Rode

Slika na naslovní strani:
STARA FUŽINA v Bohinju

mesečnik
za slovence
na tujem

leto 29
maj 1980

Ureja uredniški odbor.
Odgovorni urednik:
Dr. Janez Hornböck.

Založba: Družba
sv. Mohorja v Celovcu.
Tisk: Tiskarna Družbe
sv. Mohorja v Celovcu.
Izhaja vsak mesec razen
julija in avgusta.

Naročnina:

Anglija	5 angl. f.
Avstrija	120 šil.
Belgija	280 belg. fr.
Francija	40 fran. fr.
Italija	8000 ital. lir
Švica	18 švic. fr.
Nizozemska	19 niz. gld.
Nemčija	18 n. mark
Švedska	40 šv. kron
Avstralija	8 av. dol.
Kanada	12 kan. dol.
USA	10 am. dol.

Razlika v cenah je pogo-
jena zaradi neenakih
poštnin v posameznih
državah in različnih de-
viznih preračunavanj.

Naročnike sprejemajo po-
srejeniki in uprava »Naše
luči«.

Uredništvo in uprava:

Viktringer Ring 26,
A-9020 Klagenfurt,
Austria.

Printed in Austria

za uvod

Na letošnjo veliko noč je pozval PAPEŽ človeštvo, naj zaupa v Kristusa in ga ne zavrača. Pred več kot 300.000 romarji je na Trgu sv. Petra v Rimu rekel, da si današnji svet želi »smrti Boga«, izгона Boga. Vendar tisti, ki bi radi zgradili svet miru in ne vojne, svet reda in ne terorja, ne smejo Kristusa zavračati: »On je vogelni kamen.«

»Vi, ki skušate iz tega človeškega sveta Boga izključiti, morate pomisliti, da nosi smrt Boga v sebi smrt človeka. Vi, ki gradite človeški svet, svet kulture in civilizacije, gospodarstva in politike, znanosti in informacije, ne zavračajte Boga!« je rekel papež.

Izrazil je željo o edinosti vseh kristjanov in dejal: »Stavimo svoje upanje na silo križa in vstajenja! Ta sila je močnejša kot šibkost slehernega človeškega razdora.«

Papež je voščil veselo veliko noč v 33 jezikih, med njimi tudi v slovenskem.

o

Eden najuglednejših evropskih časopisov, Neue Zürcher Zeitung, je 19. marca objavil zanimivo razmišljanje KAKO SI SOVJETSKA ZVEZA PREDSTAVLJA NOV SVETOVNI RED OBVEŠČANJA. Članek ugotavlja, da veljajo te sovjetske predstave za vse socialistične dežele, torej tudi za trenutni družbeni red v naši domovini. Nekaj teh ugotovitev ponatiskujemo.

»Človekove pravice so po sovjetskem gledanju odraz razreda, ki je tedaj na vladi. Ni nikakršnih nadčasovnih ali prirojenih človekovih pravic. Ker naj bi bil socialistični red ljudska stvaritev, morajo človekove pravice služiti temu redu. Niso torej zaščita posameznika proti državi in družbi.

Svoboda mišljenja, tiska in informacije — kot tudi ostale človekove pravice — morajo služiti socialističnemu redu. Kakšen naj bo ta red, ni dovoljeno svobodno razpravljati. Vodilna skupina v KP določa, kakšen naj bo. Ta si jemlje pravico, da lahko le ona najde pravo razlago o tem.

Lenin je navedel tri politične naloge tiska, ki so jih potem prenesli na vsa socialistična občila: agitacijo, propagando, organizacijo. Ker imajo marksizem-socializem za edino resnično znanost, je treba izbirati novice z vidika marksizma-leninizma.

Po oktobrski revoluciji je sovjetska oblast vse neboljševiške vire obveščanja in ocenjevanja izključila. Monopol nad tem dvojim je tedaj postal važen stebler sovjetske oblasti. Poleg tega je bil kajpada potreben razpreden sestav cenzure, ki je moral ne le ščititi »resnico« doma, temveč tudi odbijati sleherni nezaželjeno novico iz tujine.

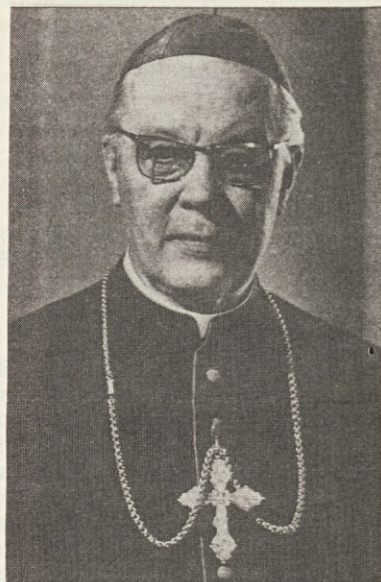
Še v Helsinkih (1975) je Sovjetska zveza zavračala vsak poskus svobodnega obveščanja. Še več, ob vsaki omembi svobodnega obveščanja je postajala vse bolj napadalna.

Noben napreden človek — demokrat; kristjan še veliko manj — se ne more sprijazniti s takšno »svobodo tiska«.

Nehru: »KOMUNIZEM in fašizem imata iste zlobne poteze: nasilje, krutost in zatiranje. Toda komunizem si vsaj prizadeva doseči nekaj boljšega. Nesreča je, četudi je neizogibno, da je pojem komunizma postal tako pove-

IZBRALI SO NAJBOLJŠE POSAVSKO VINO — Vinogradniško prireditelj, ki jo izmenoma prirejajo turistična društva iz Čateža, Bizeljskega in Kostanjevice, so pred nedavnim zaključili v Kostanjevici ob Krki s strokovnim predavanjem o vinogradništvu in vinarstvu ter pokušnja

Pokojni ljubljanski nadškof dr. Jožef Pogačnik

in doma?

zan z nasiljem in zatiranjem.«

TELEKS, Ljubljana, 7. 3. 80/10.

Od Kumrovca do Ljubljane je le 180 kilometrov. Nizka hiša je postavljena na trato. To je bil dom skromnih kmetov, BROZOVIH, ki so imeli petnajst otrok. Titovo zibelko so dejali h krušni peči, katere pečnice so okrašene s preprostimi verskimi motivi... Ob zglavju postelje sta očeta puška in steklena omara, ki varuje Devico Marijo.

LA CROIX, Pariz, 27. 2. 80/12.

Dnevno je objavljeno v JUGOSLOVANSKEM TISKU od člankov v *Zambian Times* do tistih v *Quicku*, od poročil v *L'Humanité* do onih v *Times of India* vse, kar omenja Titovo ime, četudi le v stranskem stavku. Kdor pove kaj kritičnega o njem, ostane neomenjen ali spodobno opomnjen. A komu bi bilo v sedanjem položaju sploh do tega, da bi kritično poročal o »neuvrščeni, neodvisni, samoupravni, socialistični Jugoslaviji« (kot se sama najrajši naziva)?

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 2. apr. 80/3.

117 vzorcev posavskih vin. Med sortnimi vini, belim in rdečim bizeljskanom, je komisija izbrala najboljše, vsi pa so bili enotni o izredni kakovosti lanske letine.

SREBRO V SLALOMU — Slovenski smučar Bojan Križaj je dobil srebrno medaljo za slalom v svetovnem pokalu, kar je doslej največji uspeh v zgodovini slovenskega smučanja.

NOVE CENE OBRAZCEV ZA POTNE LISTE — Od 22. marca stanejo obrazci za osebne, družinske, diplomatske in službene potne liste 50 dinarjev, obrazec za skupni potni list 60 in za otroški potni list 35 dinarjev. Potni dokument za begunce in osebe brez državljanstva stane 50 dinarjev. Za obrazec za osebno izkaznico bo moral tujec odšteti 25 dinarjev, obrazec za turistično preputnico pa bo stal 5 dinarjev.

UMRL JE NADŠKOF DR. JOŽEF POGAČNIK — Komaj dvanajst dni potem, odkar je odložil breme službe nadškofa in metropolita, je 25. marca v 78. letu starosti umrl ljubljanski nadškof in prvi slovenski metropolit dr. Jožef Pogačnik. Rodil se je 28. septembra 1902 v župniji Kovor, bogoslovne študije je končal v Innsbrucku, kjer je doktoriral in leta 1927 bil posvečen za duhovnika. V škofa je bil posvečen 7. aprila 1963. Pokojni nadškof je bil zelo priljubljen med slovenskimi duhovniki in verniki, o čemer priča tudi udeležba nad 300 duhovnikov na njegovem pogrebu in ob krsti se je zvrstilo nad 40 tisoč ljudi.

ŠESTDESET LET TEOLOŠKE FAKULTETE — Pred nedavnim je Teološka fakulteta v Ljubljani obhajala 60-letnico svoje ustanovitve. Slavnostno praznovanje se je začelo v ljubljanski stolnici. Somaševanje je vodil papeški pronuncij msgr. Michele Cecchini. Drugi del slovesnosti pa je potekal v veliki dvorani teološke fakultete, kjer je bil slavnostni govornik mariborski kapitularni vikar škof dr. Vekoslav Grmič.

PESNIKI IN PISATELJI TOLMINSKE — Pod tem naslovom je Slovanska knjižnica v Ljubljani priredila dve razstavi. Razstavi sta zajeli vse slovstvene stvaritve Tolminske, poleg Gregorčiča, Preglja, Bevka in Kosmača tudi manj znane in mlajše.

V PROMETNI NESREČI IZGUBILA ŽIVLJENJE DUHOVNIK IN BOGO-SLOVEC — V hudi prometni nesreči pri Münchnu sta se smrtno ponesrečila duhovnik mariborske škofije in urednik slovenskega verskega časopisa »Družine« dr. Franček Križnik ter bogoslovec ljubljanske nadškofije Martin Kastelic.

SREČANJE SLOVENSКИH LUTKARJEV — Deseto srečanje slovenskih lutkarjev je bilo letos v Mariboru. Zvrstilo se je 17 lutkovnih predstav 16 skupin ali odrov iz 9 krajev; gostje so bile skupine iz Celovca, Bratislave in Srbije.

*

BISTRICA OB SOTLI — Slučajne obiskovalce Bistrice ob Sotli voz s konjsko vprego, naložen s smetmi, prav gotovo preseneti, domačinov pa ne, saj so že dolga leta navajeni, da jim za majhen denar Ivan Černelč odvažja smeti. Skoraj vsak dan kroži po naselju in skrbi, da so čisti tudi koši za odpadke.

BLED — V hotelu »Podvin« se je sestala mednarodna komisija za ocenjevanje kakovosti vina, ki ima svoj sedež v Parizu. Tokrat je ocenjevala kakovost in vrsto slovenskih vin. Svoja vina so predstavili »Slovin« Ljubljana, Vinska klet Ormož, Dobrovo iz Brd in Vinska klet »Kras« Sežana. Strokovnjaki so ugodno ocenili kakovost slovenskih vin.

BOHINJSKA BELA — V tukajšnjih župnijskih prostorih je potekal dveurni pogovor med nadškofom Šuštarjem in 35 člani župnijskih svetov.

BOHINJSKA BISTRICA — Tukaj je bil drugi koncert srečanja pevskih zborov Gorenjske. Peli so moški zbor »Anton Tomaž Linhart« Radovljica, »Solidarnost« Kamnik, »Janko Krmelj« Reteče, »Janez Cerar« Domžale, »Stane Žagar« Kranj ter mešani zbori »Peko« Tržič, »Blaž Arnič« Jesenice in »Rož« Št. Jakob.

BORCI — V vasi Borci v občini Slovenske Konjice so začeli izdelovati naprave za plinski pogon avtomobilov. Načrtujejo, da bodo letos izdelali in vgradili v avtomobile 5000 takšnih naprav, ki so jih doslej Jugoslovani kupovali v tujini.

BREŽICE — Krajevna radijska postaja v Brežicah je dosedaj delovala kot enota Zavoda za kulturo. Zaradi

PTUJ, vrata v Panonijo

nezdravih odnosov znotraj zavoda, zaradi neurejenega denarnega položaja in zaradi prostorske utesjenosti pa se je radijska postaja osamosvojila.

CELJE — Celjska taksi služba je letos bogatejša za pet »Izletnikovih« vozil, ki so jih vključili v promet konec lanskega leta. Tako zdaj poleg zasebnih taksijev križari po Celju še prvih pet »Izletnikovih« taksijev.

CELJE — Približno z dve in pol mesečno zamudo so v Celju odprli novo avtobusno postajo v Aškerčevi ulici. S postaje, ki je ena najmodernejših v Sloveniji, saj med drugim urejajo odhod in prihod avtobusov semaforji, odpelje vsak dan okoli 1500 avtobusov.

ČRNOMELJ — S prireditvijo v Črnomlju se je v tej belokranjski občini začela »Naša beseda '80«; vrsta teh kulturnih prireditev je trajala dva meseca.

DESTERNIK — Na osnovni šoli na Desterniku je bilo tudi letos aprila srečanje akademskih slikarjev, študentov likovnih šol in slikarjev samorastnikov v tem kraju. Posebna razstava del enodnevnega obiska slikarjev na Desterniku pa bo odprta v juniju.

GORNJA RADGONA — Tukajšnji ribiči so pripravili dvodnevno prostovoljno dejavnost za ureditev okolice ribnika v Podgradu. Najprej so poglobili ribnik, nato pa poravnali obrežje. Uredili so še tako imenovane police, kjer lahko ribiči varno sedijo in lovijo ribe.

KAMNIK — V razstavišču »Veronika« je bila odprta razstava keramičnih izdelkov in grafike Melanije Krajina, kamniške rojakinje, ki biva in dela v Poreču. Na otvoritvi razstave sta nastopila pevec Zlata in Dragiša Ognjanovič, na klavirju ju je spremljal Milivoj Šurbek.

KAMNIK — V kinu »Dom« je bil koncert pevskih zborov. Nastopilo je sedem zborov: moški zbor iz Tuhinja, mešani zbor »Veriga« iz Lesc, dekleški zbor iz Domžal, moški zbor »Davorin Jenko« iz Cerkelj, ženski zbor z Jesenic, mešani zbor »Podjuna« iz Pliberka in komorni zbor »Loka« iz Škofje Loke.

KOPER — Pred kratkim so v »Cimosu« odprli novo stavbo s površino 316 kvadratnih metrov. Ob otvoritvi so povedali, da bodo junija nehali delati avtomobile dyana. Namesto

(dalje na strani 9)

kratko premislimo!

Novi ljubljanski nadškof dr. Alojz Šuštar je povedal v SLOVO svojemu predniku DR. JOŽEFU POGAČNIKU med drugim tudi tole:

„Glej, tvoj sin!“ je bilo geslo, ki ste si ga izbrali kot škof. Bog Vas je poklical k sebi na praznik Gospodovega oznanjenja, Cerkev se pa ta dan spominja dogodka, ko je angel oznanil Mariji, da bo edinorojeni božji Sin ob učlovečenju postal tudi njen sin.

Pri krstu ste postali božji otrok, zato Kristusov brat in Marijin sin. Kot duhovnik ste Marijo zelo častili in močno pospeševali njeno češčenje. Kot škof ste hoteli sebe in svojo službo postaviti pod njeno posebno varstvo.

Tolikokrat ste romali na Brezje in na druga Marijina božja pota. Še dan pred smrtjo ste bili na Brezjah in se — ne da bi to slutili — poslovlili od brezjanske Marije. Naslednji dan pa Vas je po opravljeni evharistični daritvi Marija v večnosti za vedno pozdravila in sprejela kot svojega sina, saj Vas je Bog vzel k sebi kot svojega zvestega služabnika in Kristus kot svojega brata in duhovnika.

Vaše geslo ‚Glej, tvoj sin!‘ naj ostane oporoka in naročilo vsem slovenskim vernikom in duhovnikom, da ohranimo zaupanje v Marijino varstvo in pomoč. Vi ste vedeli in izkusili, da more le tisti, ki gre za Kristusom po poti križa in vztraja pod križem, imeti Marijo za mater, biti njen sin in Kristusov brat.“

Preden gredo naši vizitatorji birmat, ŠTUDIRAJO ŽUPNIJO, ki jo bodo obiskali. Ugotavljajo, kakšen je obisk nedeljske maše, koliko obhajil pride vsako leto na enega nedeljnika, koliko je bilo prvoobhajancev, kakšen je obisk mladinskega verouka, kako raste ali pada število rojstev in krstov v župniji, in podobno.

Čeprav te številke niso do kraja zanesljive, jim marsikaj povedo. Gotovo pa se vizitatorji zavedajo, da jim najvažnejšega »pokazatelja« resničnega krščanskega življenja številke ne odkrijejo. Jezus je namreč zelo jasno povedal, po čem naj sodimo, koliko je resničnih njegovih učencev v župniji. Kristjani smo toliko, kolikor v življenju (ne v besedah) uresničimo Jezusovo zapoved medsebojne ljubezni.

Tone Smerkolj, Evangeljske misli C

Doživela sem hudo prelomnico v življenju. Imela sem čas za premišljevanje. Spoznala sem se z neko zdravnico, s katero sem se mnogo pogovarjala. Največkrat sva se pogovarjali o veri. Čudila sem se, kako more kljub svoji inteligenci tako slepo verovati — in ta njena vera ji je dajala moč in oporo.

Skoraj po dvajsetih letih sem spet začela zahajati v cerkev, poslušati verske pogovore. Iz vsega, kar sem sedaj slišala v cerkvi, Bog ni bil več policaj, ampak neskončna Ljubezen in Dobrota.

Najbolj mi je pomagal nasvet mlajšega duhovnika, naj dnevno preberem iz svetega pisma kakšen odlomek. To delam še sedaj in mi zelo koristi, zlasti v urah razdvojenosti in žalosti.

Janko Bohak, Zakaj (ni)sem kristjan

franček križnik

duhovnik in narod

predavanje sedaj že pokojnega g. Frančka Križnika na bogoslovni fakulteti v Ljubljani 29. nov. 1979

Ud dveh narodov je slovenski katoliški duhovnik: velikega, nebeškega, božjega Naroda, v katerem ni ne Juda ne Grka, ne sužnja ne svobodnega, ne Slovenca ne Hrvata, ne prvorazrednega ne drugorazrednega, temveč so vsi otroci božji, odrešeni z dragocenim Kristusovim življenjem, v noči katerega so pred Bogom, našim skupnim Očetom, vsi enakopravni.

V službo temu Narodu, ki ima vidne — ožje in nevidne — širše meje, je najprej in predvsem poklican katoliški, krščanski duhovnik. Duhovnik je duhovnik prav iz tega in po tem, da je vzet izmed ljudi in postavljen za ljudi v tem, kar je božjega, kar je po Kristusu božje-človeškega. Kakor se je Kristus učlovečil za vse ljudi in je za vse ljudi umrl ter vstal, tako je tudi Njegov duhovnik tu za vse ljudi brez izjeme, zanje v veselju in žalosti, v sreči in nesreči, v radosti in bolečini. Katoliški, krščanski duhovnik slehernemu oznanja nezaslišano blagovest o neizmerni božji ljubezni do človeka, tisti Očetovi ljubezni, ki nas vse po Sinu in Duhu preustvarja v božje sinove in hčere, v sestre in brate med seboj. Katoliški, krščanski duhovnik je tako najbolj dosleden internacionalist.

Vendar dovolj o tem. Danes se nismo zbrali k verskemu obredu, k pastoralnemu pomenku ali teološki razpravi. Prišli smo na proslavo

dneva republike. Ta naš sestanek je torej v prvi vrsti politične narave. Skupaj smo kot udje slovenskega naroda, kot državljani slovenske države, ki je včlanjena v širšo državno zvezo — Jugoslavijo, in zato nemara ne bo odveč, če bomo tokrat poskušali v najbolj skopih obrisih zarisati vlogo slovenskega katoliškega duhovnika kot Slovenca, kot uda slovenskega naroda včeraj, danes in jutri.

Nihče ne more zanikati ali tajiti resnice, da je slovenski katoliški duhovnik član in pripadnik slovenskega naroda. Kot tak ima tudi pravice in dolžnosti v odnosu do tega svojega naroda. Načelno je v tem izenačen z vsemi drugimi Slovenci, z vsemi našimi državljani oziroma občani.

VČERAJ

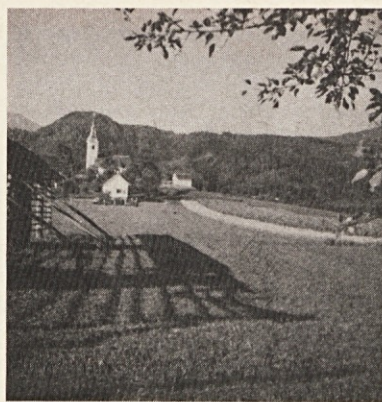
Ali je slovenski katoliški duhovnik včeraj — le-ta se je začel s pokristjanjenjem Slovencev in se je končal denimo z letom 1945 — kot Slovenec zvesto in primerno izvršil svojo dolžnost do slovenskega naroda? Prepričan sem, da je redkokateri član slovenskega narodnega občestva tako vzorno in tako požrtvovalno živel in delal za svoj narod kot ravno slovenski katoliški duhovnik!

S tem da smo Slovenci postali kristjani, smo se v spletu zgodovinskih okoliščin, na prepihu prese-

ljevanja ljudstev, ohranili in utrdili. To seveda ni bila naloga krščanstva, vendar se je tako zgodilo iz nuje zgodovinskega razpleta v Evropi.

Četudi je bil slovenski katoliški duhovnik v našem narodu vedno bistveno poklican k temu, da oznanja resnico o božjem Narodu, je poleg tega s svojim čisto človeškim delom služil tudi slovenskemu narodu. In to na vseh področjih narodovega prizadevanja. *Menda je v preteklosti ni bilo dobre stvari, ki bi je tako ali drugače Slovenci ne bili prejeli ravno iz delavnih rok svojega duhovnika.*

Kajti kdo je naučil našega kmeta orati in obdelovati zemljo, če ne duhovnik; kdo ga je naučil umnega sadjarstva in kletarstva, če ne duhovnik; kdo ga je spoprijateljil s čebelami, če ne duhovnik; kdo je našega človeka naučil brati in pisati, če ne duhovnik; kdo je prvi zapisal izgovorjeno slovensko besedo, ki je bila molitev, kdo mu je podaril prvo slovensko besedo, ki je bila božja beseda, kdo mu je odprl prve slovenske šole, kdo mu je osnoval slovensko knjižno družbo, če ne duhovnik; in kdo je na mednarodnih mirovniških konferencah branil slovenske meje pred grabežljivimi tujci, če ne duhovniki Ehrlich, Slavič, Jurca; kdo je zadnjemu avstrijskemu cesarju naznanil, da odslej želi-

TRATA pri Velesovem

jo živeti Slovenci v svoji lastni državi skupaj z brati Hrvati, Srbi in drugimi Južnimi Slovani, če ne duhovnik Korošec; kdo je prvi podpisal majniško izjavo, ki je peljala v neodvisnost našega naroda, če ne duhovnik in škof Jeglič; in koga so preganjali Italijani, Nemci, Avstrijci in Madžari, če ne vprav slovenskih duhovnikov Jurca, Trinka, Rožmana, Meška, Klekla? Slovenski duhovnik je bil skoraj zmeraj en sam kaplan Martin Čedermac.

Še in še bi lahko naštevali zasluge za narod, ki si jih je v stoletjih priboril naš duhovnik. Kdo, ki mu je količkaj do resnice, lahko torej trdi, »da katoliška Cerkev na Sloven-

Luč sveta

● Med francoskimi izobraženci zbirajo podpise na SPOMENICO PAPEŽU, s katero hočejo podpreti njegov pomen za Cerkev. V spomenici stoji, da imamo katoličani v sedanjem času, ki je čas uničevanja celih narodov, koncentracijskih taborišč v

ne lakote, veliko odgovornost. Nočemo se vdajati raznim smerem, ki kvarijo in razbijajo našo skupnost od znotraj. Vsak od nas sme svobodno raziskovati vero. Določati pa, kaj je verska resnica, gre le vodstvu Cerkve, ne pa posameznikom po njihovi mili volji. Spomenico je podpisalo že več uglednih osebnosti.

● Konec marca so štirje neznanzi ustrelili med mašo salsalvadorskega nadškofa Oscarja Arnulfa ROMERA. Ta je bil glas lačnih, brezposelnih in nepismenih, delavcev in kmetov proti nasilni oblasti in bogatašem. Svetovna levica hoče pokojnega

nadškofa predstaviti kot marksista. Profesor Weber z würtzburške univerze, ki je nadškofa osebno dobro poznal, je k temu zapisal: »Le kdor pozna iz lastne izkušnje kočljivi salsalvadorski položaj, vé, po kako težki poti je moral nadškof iti, da ni podrl vseh mostov do ene plati. Dosti je, brati številne pozive in pridige rajnega, da nekdo spozna, da je bil to človek miru in deklariran protimarksist. Dejstvo, da je bil privrženec socialnih misli, ki so jih tudi marksisti sprejeli v svoj program, in da je zagovarjal načelo nasilja v silobranu, ga ne ločuje od cerkvenega izročila.« (nadaljevanje na 8. strani)

skem včeraj ni bila varuh in predstavnik naroda»? Ne edini in izključni, toda gotovo najmočnejši in najdoslednejši. *Brez krščanstva, brez Cerkve in brez duhovnika bi slovenskega naroda ne bilo!* Ponojimo še enkrat: Ni bila bistvena dolžnost Cerkve, da brani in ohranja slovenski narod; to ni bilo njeno poslanstvo ne včeraj, ni ne danes in ne bo jutri; toda slovenski duhovnik je kot Slovenec v večini primerov častno opravil nalogo, ki mu jo je po čudnem naključju naložila zgodovina.

Današnji slovenski duhovnik nima nobenega razloga, da bi se ponašal z zaslugami včerajšnjih duhovnikov. Če pa kljub temu z neke vrste samohvalo omenjamo to, kar je slovenski duhovnik storil za slovenski narod, potem delamo to edino in samo zategadelj, ker si nekateri pri nas na vse kriplje prizadevajo, iz slovenske zgodovine izbrisati delež, ki si ga je v njej s krvjo in bolečino in z delom priboril slovenski katoliški duhovnik. Največkrat ne iz »sle po oblasti«, kot je to dobro poudaril pisatelj Rebula, temveč zato, ker ga je k delu za narodov blagor silila ljubezen do tega naroda.

Zgodovina Slovencev se ni začela leta 1848, ne leta 1917, tudi ne 1941, temveč tisočletje in še nekaj stoletij prej. In v tej dolgi dobi, v

in tako gredo te stvari naprej

Neki duhovnik je pisal Družini o tem, kako domači (pa tudi tuji) filmi obravnavajo vse, kar je verskega, zviška, včasih žaljivo, največkrat pa omalovažujoče. Družina mu je med drugim odgovorila:

»V pismu se posebej ustavljate ob dramskem delu Petra Božiča Komisar Kriš, ki so ga pred kratkim izvedli v ljubljanski križevniški cerkvi, in ob televizijski drami Miška Kranjca Greh in spoved. Posebej zanimiv in naravnost pretresljiv se nam zdi naslednji odlomek iz vašega pisma:

„In tako gredo te stvari naprej že desetletja, vedno samo odklonilno, čeprav se sicer odnosi pri nas iz dneva v dan izboljšujejo. Pri verouku nimam majboljšega obiska, tudi ob nedeljah bi bila cerkev lahko bolj polna. Toda po Kranjčevi igri, ki je bila na sporedu na ponedeljkov večer, sem pri torkovem verouku imel vtis, da so me otroci gledali še z malo večjimi očmi kakor drugekrat.“

V odgovor samo tole: Duhovnik je kljub zakramentalnemu posvečenju samo človek, z vrlinami in napakami, ki krasijo in bremenijo druge ljudi. In tak bi se moral pojaviti tudi v sredstvih javnega obveščanja ter v umetniških delih. Zasmehovanje je poceni, namerno enostransko obveščanje pa je znamenje hudobije. Treznemu človeku je jasno, da je duhovnik odigral precej važno vlogo v zgodovini slovenskega naroda. Bili so seveda tudi slabi trenutki, toda v glavnem ima njegova vloga neprecenljivo pozitivno vrednost.

Tudi če se ozremo v najnovejšo zgodovino, se razmerje ni bistveno spremenilo. Popolnoma drugačno sliko pa dajejo nekatere knjige, ki naj bi bile zgodovinski romani. Na primer Svetinova Ukana, ki jo kljub obsežnemu besedilu pri nas precej berejo. V vsej dolgi in zapleteni zgodbi ne boste našli duhovnika, ki bi bil vsaj normalno človeški. Vsi so ali izdajalci, pijanci, ženskarji ali pa zagrizeni protirevolucionarji, ki so zapeljali nevedno ljudstvo v bratomorno vojno. Če pa je že kate-ri človeško pošten, potem je gotovo malo bedast, da lahko vsak brigadni šaljivec brije norce iz njega. Podobno je tudi z borci, ki izpovedujejo vero. Samo nepomembni igralci so lahko, za kaj več niso sposobni, ker še niso razčistili z ‚misticizmom‘. Velika junaštva, nesebične žrtve in vodilna mesta so prihranjena tistim, na katere ‚farji‘ ne morejo vplivati.

To je gotovo hudo popačena slika, ki žal tudi ni edina. Edini odgovor na takšna natolčevanja je pričevanje življenja: kristjan, posebej še duhovnik, mora biti v času in prostoru, v katerem živi, kar najbolj popoln človek, dober z vsemi, nesebičen in pripravljen pomagati vsakomur.«

Na Miremskem gradu se je vršilo deseto srečanje 120 slovenskih duhovnikov in katehistin, to pot o verski vlogi družine. Nekaj ugotovitev:

Tisočletna ustanova družinskega življenja se ruši. Raste število samskih gospodinjstev, mater samohranilk ali kako drugače »nepopolnih družin«, vedno več je ločitev, za nas Slovence pa je usodno še to, da smo izrazito nerodovitno usmerjeni. Po številčnih podatkih sodeč je vedno več zakonov, ki slonijo na medsebojnem izkoriščanju zakoncev. Na zunaj so to urejeni zakoni, v resnici pa zakonci iščejo le sebe in hodijo po stranpotih hujše narave. Otroci pa to ozračje vdihujejo kot slano vase.

Lestvica vrednot se spreminja, na čustvenem področju so starši in otroci osiromašeni. »Mama, namesto torte pusti svoje nadure in bodi več z nami!« je hčerka zavrnila mamin dar, večnadstropno torto, za svoj 14. rojstni dan.

Družinskega očeta grabi »čar športa«, namesto moža ima mlada nevesta v hiši »nogometnega zagrizenca« ali »menežerja« za razne dejavnosti.

Enoličnost zakonov. Krstijo, ker vsi dajo krstiti, prav tako, kot si čistijo zobe z zobno kremo, ker dela zanjo reklamo televizija.

Mati je osamljena vzgojiteljica otroka: v družini ima ona »zunanje in notranje ministrstvo«. Žene so strašno same in to bridko občutijo: nimajo s kom govoriti, s kom rasti.

Družina potrebuje glavo in srce: ljubezen in nesebičnost, zvestobo in požrtvovalnost, poštenost in velikodušnost, iskrenost in zaupnost, vso osebnost in njeno enkratnost ter nena-domestljivost.

Verske vrednote izginjajo iz družinskega življenja, narašča verska brezbržnost, iz družin izginja verski čut. V današnjem družbenem in zgodovinskem položaju družina odpoveduje kot posredovalka vere. Glede verske vzgoje otrok mislijo nekateri starši, da so napravili vse, če jih pošiljajo k verouku. Vedenje staršev, različne dnevne odločitve in izbire v dnevnikih položajih se zapisujejo v otroka veliko bolj kot različni nauki.

Družina naj bi bila Cerkev v malem, kraj, kjer se moli, kjer se ljudje ne pogovarjajo le med seboj, ampak tudi z Bogom.

Pri nas je socialna varnost zagotovljena, resnične revščine ni več, za vse poskrbi družba — si misli marsikdo in tako opravičuje svojo lagodnost.

Res je pri nas družba marsikaj uredila, nikdar pa ne bo odpravila vseh potreb in težav. Družba s svojimi ustroji je namreč eno, medčloveški odnosi v soseski, stanovanjskem bloku ali kje drugje pa nekaj povsem drugega. Tudi v tistih družbah, ki morda menijo, da so ustvarile raj na zemlji, bo še vedno potrebna pomoč človeka človeku — nesebična, prijateljska, nevsiljiva.

In tu se začnejo dolžnosti posameznega kristjana. Včasih zadostuje topla beseda, drugič je treba bratu v stiski žrtvovati del svojega časa, včasih pa spet izdatno pomagati z denarjem ali drugimi sredstvi. Ljubezen je iznajdljiva, ni je treba poučevati, prav nič ne potrebuje receptov, ljubezen se razdaja — preprosto in brez velikih besed.

PO DRUŽINI

kateri je dejansko nepretgoma divjal neusmiljen boj za obstoj našega naroda, je bil duhovnik prvi in skoraj edini branitelj in osvobojevalec slovenskega ljudstva. Danes nam gre torej za celotno, nepristransko in neponarejeno zgodovino Slovencev, za zgodovino, v kateri ima svoje častno mesto tudi slovenski katoliški duhovnik. Samo za to in za nič več in za nič drugega nam ne gre.

Ne, v tem ni nikakršne skušnjave, da bi »pobóžili narodno bit«, da bi podžigali težnje »po pošastno sakralizirani avtoritarni družbeni ureditvi in oblasti«, da bi si želeli s takšno vizijo duhovniškega poslanstva, s pomočjo duhovnikov uresničiti svoje lastne načrte, kot nam to neupravičeno očitajo.

Ravno nasprotno! V tem, samo v tem, kar je slovenski katoliški duhovnik storil za slovenski narod, kar je po zgodovinski nujni kratko malo moral storiti — saj ni bilo dolga stoletja drugih, ki bi opravljali narodnostne dolžnosti — ne vidimo duhovniškega poslanstva. Njegovo bistveno poslanstvo je služenje božjemu Narodu, ta pa obsega vse narode, vse narodnosti, vsa ljudstva, vse sloje.

BEGUNJE na Gorenjskem — Plečnikova kapela

K celoviti podobi slovenskega katoliškega duhovnika včeraj gotovo spadajo tudi njegove temne plati. Mi senčnih, negativnih strani na liku tega duhovnika ne želimo skrivati ali prikrivati. Brez dvoma ima prav prof. Rode, ko pravi v svojem predavanju »Resnično krščanstvo pri nas danes in jutri«, da je bila naša Cerkev v preteklosti »sila avtoritarna, da je bil naš duhovnik rad oblasten«, da je zaradi tega med nami vladalo ozračje »prisiljenosti in nesvobode«. Da, bržčas je res bilo nujno in potrebno, da so naši duhovniki šli v polpreteklosti skozi ječe, da so se tako očistili in postali

bolj ponižni, z manj zemeljskimi apetiti, manj svetni mogotci, bolj usmerjeni k bistvenim, nadnaravnim stvarim. Naloga nas, duhovnikov, sedaj je, da se celostno poglobimo v zgodovinsko utelešenje duhovnika včeraj. Naj nas lažni sram ne ovira, da ne bi priznali njegovih napak in slabosti. Resnica, le vsa resnica nas bo osvobodila.

DANES IN JUTRI

Kaj hoče slovenski katoliški duhovnik danes in jutri svojemu narodu? Povejmo, kar se da kratko!

Najprej želi biti še glasnik božje Resnice, ki ni od tega sveta, je pa v tem svetu za ta svet. Ta resnica je resnica o Bogu-človeku, o Bogu in človeku. Zajema torej vso stvarnost, vendar ne kot integralistično totalitaristična prisila, marveč kot docela svobodna pluralistična ponudba. Vrata v božji Narod so vsem svobodno odprta, nikogar ne želimo in ne smemo prisiliti, da bi moral iti skozi ta vrata. *Božji narod je narod svobodnih božjih otrok*, nikogar ni mogoče primorati k temu, da bi se vključil v ta narod svobodnih. *Za nesvobodnega v svobodi ni prostora*. Zato danes nikakor več ne trdimo, kot nam je bilo pred dnevi očitano, »da je religija bistvena značilnost posameznega naroda ali edini način njegovega življenja«.

Duhovnik bo svojemu narodu danes in jutri prvenstveno služil s tem, da mu bo lahko svobodno in povsem neovirano oznanjal božje sporočilo kot eno izmed možnih oblik osmišljanja, ovrednotenja in osvobajanja človekovega bivanja. Duhovnik je dolžan v slovenski družbi neodjenljivo oznanjati in uveljavljati božje pravice, ki so hkrati tudi človekove pravice. Vse mora biti v službi človeka, tudi delo in življenje Cerkve, duhovnika. Krščanstvo ne more in ne sme učiti in storiti ničesar, kar bi bilo v nasprotju s človekovimi pravicami. Greh in zločin proti človeku je tudi greh in zločin proti Bogu. Človek je božja podoba, odsev in utelešenje njegovega veličastva.

V luči tega krščanskega prepričanja dobivajo neodtujljive človekove pravice brezpogojno utemeljitev in vrednost. *Ni mogoče biti za Boga, a ne biti hkrati tudi za človeka*. Ti dve drži sta v krščanstvu nerazdružljivi. Kakor ni mogoče Boga podrediti nobeni človeški ustanovi ali zamisli, tako tudi človeka in njegovih pravic ni mogoče podrediti nobeni človeški oblasti, ne cerkveni in ne svetni.

Pravice človeka so omejene le s pravicami drugega človeka, ne moremo (dalje na str. 35)

(nadaljevanje s 5. strani)

● V Paderbornu razstavljajo »najbolj tajni tiskarski stroj sveta«. Visok je 1,25 m. Sestavili so ga iz pralnih strojev in koles neštevilni ruski iznajditelji iz vrst baptistične Cerkve, ki deluje v tamkajšnjem podzemlju. Kos za kosom so ga izseljenci pritihotali iz Sovjetske zveze na Zahod. V Rusiji je kak ducat takih strojev, ki so v zadnjih desetih letih natisnili pol milijona knjig. Večinoma tiskajo v svinjaki, kjer kruljenje prašičev preglaši ropot strojev. Morajo pa skrivališče stalno menjati, da jih ne dobi policija. Pregarjani kristjani ho-

čejo s tem strojem opozoriti svobodni svet na svojo usodo.

● **POKOPLJITE ME V ŠKORNJIH!** je naslov razgibane življenjske zgodbe osamljene socialne delavke v londonskem podzemlju. Svoj čas je to delo izhajalo v Družini in so ga bralci zelo radi brali. Sedaj je izšlo v knjigi (190 strani, 15 celostranskih ilustracij, cena 70 din). Knjigo je moč kupiti na upravi Družine.

● V zbirki cerkveni dokumenti je izšlo Pastrisko pismo jugoslovanskih škofov o zaščiti nerojenih otrok, izdano na lanskem je-

senskem zasedanju konference, pod naslovom VESELJE IN VELIČINA ŽIVLJENJA. V knjižici je objavljena tudi Izjava o namerem splavu, ki jo je izdala kongregacija za verski nauk pred petimi leti. Knjigo je mogoče dobiti na vseh treh škofijah in na upravi Družine. Cena 30 din.

● Za letošnje PASIJSKE IGRE V OBERAMMERGAU so izdali spored v polmilijonski nakladi. Toliko obiskovalcev namreč pričakujejo na igre. Izdajo je pripravil skupni odbor katoličanov, evangeličanov in anglikancev. Vstopnice so v glavnem že razprodane.

(nadaljevanje s 3. strani)

tega pa bo izpopolnjena izvedba avtomobila GS.

KOZJE — V brusilnici stekla »Dekor« v Kozjem, ki je oddelek steklarne Rogaška Slatina, že ves čas obstoja namenjajo šolanju svojih delavcev precej pozornosti. Večina delavcev je namreč mladih in mnogi med njimi niso imeli ustrezne izobrazbe, ko so se zaposlili. Tako so ustanovili oddelek steklarske šole.

IDRIJA — Tukajšnji potrošniki so bili prijetno presenečeni nad novo ceno plina, saj se je jeklenka plina pocenila kar za 30,40 dinarja.

JESENICE — Na Jesenicah se je pred nedavnim končalo srečanje gledaliških skupin Gorenjske. To je bilo že triindvajseto srečanje, na katerega so se od devetih uvrstile štiri uprizoritve. Nastopili so Prešernovo gledališče iz Kranja, »Rudi Jedretič« Ribno, amatersko gledališče iz Tržiča ter amatersko gledališče »Tone Čufar« Jesenice.

LAŠKO — Pri šoli »Primož Trubar« gradijo prizidek s sedemnajstimi učilnicami, prostori za gospodinjski pouk, večjo jedilnico in več manjšimi prostori za različne obšolske dejavnosti učencev.

LIPA — V tej vasi so pred dnevi ustanovili kulturno društvo, ki ga vodi Štefan Zdravec. Na Lipi je kulturno društvo delovalo že pred leti, vendar je razpadlo. Člani novega kulturnega društva so sprejeli nalogo, da se bodo domačinom najprej predstavili z igro »Sumljiva oseba«. Poleg igralne dejavnosti nameravajo v društvu ustanoviti še pevsko in folklorno skupino.

LIPICA — Priprave za praznovanje 400-letnice lipiške kobilarne poteka jo v redu, saj je že v celoti izdelan razpored poletnih prireditev. Dokončno je znana pot poštne kočije, ki bo od 6. do 13. julija vozila z Dunaja prek Maribora in Ljubljane do Lipice. Petnajst držav je že potrdilo udeležbo na mednarodnem jahalnem turnirju v Lipici, ki bo od 24.

med vesticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nadvse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

NAŠ DELAVEC:

Pred nikomer ne skrivamo tega, kar pišejo in govorijo ter poročajo o nas zunaj naših meja, po svetu. Naši obmejni organi ne zasegajo potnikom iz tujine tujega tiska.

Naš delavec, Ljubljana, marec 80/10.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG:

KAKO SE CERKEV V SLOVENIJI UVELJAVLJA

Kljub grozljam, s katerimi sta predsednik SZDL v Sloveniji Ribičič in predsednik verske komisije Kolman skušala sredi lanskega oktobra ostrašiti naenkrat glasne »kritične glasove« v slovenski katoliški Cerkvi, je dosegel odpor slovenskih »kritičnih katoličanov« proti državnemu brezboštvu svoj vrh. Ljubljanski cerkveni tednik *Družina* se je v posebni prilogi kritično lotil nekaterih žgočih vprašanj v Sloveniji.

Drugi dogodki v slovenski katoliški Cerkvi so komunistične oblastnike še bolj razdražili. Na tečaju za študente in izobražence na bogoslovni fakulteti v Ljubljani je povedal nadškof Pogačnik pred več kot 800 udeleženci, da je bil njegov prednik v vojnem času škof dr. Rožman (ki so ga komunisti po vojni v odsotnosti obsodili zaradi dozdevne »narodne izdaje, kolaboracije in vojnih zločinov« na dolgo ječo) proti tako imenovani osvobodilni fronti zato, ker so jo vodili brezbožni komunisti. »Zgodovina bo o tem sodila, ali je bilo njegovo ravnanje pravilno ali ne,« je rekel nadškof.

Na tem tečaju je urednik *Družine* Križnik odkrito povedal svoje mnenje o nekaterih »nedotakljivkah«. Obsodil je vgraditev prisluškovalnih naprav v poletni hiši nadškofa Pogačnika. Med drugim je obsodil množični pokol okrog 12.000 domobrancev, ki so ga partizani pod komunističnim vodstvom po vojni izvršili. Angleži so domobrance zajeli in prisilno vrnili v Jugoslavijo, kjer so jih v Kočevju, Teharjah in drugje po Sloveniji brez sodbe pomorili. Križnik je tudi obsodil ravnanje komunistov s krščanskimi socialisti in drugimi nekomunističnimi zavezniki. Partija jih je tako dolgo vpregala v politično delo, dokler si ni vse oblasti sama prigrabila. Potem je vse dotdanje sodelavce iz političnega in družbenega življenja nagnala.

Konec novembra je bila na bogoslovni fakulteti v Ljubljani prireditev ob jugoslovanskem državnem prazniku. Predsednik slovenskih bogoslovcev Gerjol je povedal, da ni mogoče enačiti domovine z režimom. Slavnostni govornik Križnik je poudaril zasluge slovenskih duhovnikov. Brez krščanstva, brez Cerkve in brez duhovnikov bi slovenski narod ne bil ne nastal ne obstal.«

Obenem se je Križnik zavzel za spremembo tistega ustavnega člana, po katerem so človekove pravice omejene s »socialističnimi interesi«. Če hoče biti socializem človeški, ne sme biti nad ljudmi in njihovimi pravicami, marveč obratno, človek, njegove pravice morajo biti nad tako imenovanimi socialističnimi interesi.

Sedaj je partija ukrepala hitro in po več tirih. Poskušala je »kritične katoličane« utišati z grožnjami in posegom tajne policije, škofo je pozvala, naj »klerikalne izrodke« sami spravijo pod nadzorstvo; sicer da tvegajo, da »prednosti sožitja in miru čez noč« izgubijo. Režimu prijaznim duhovnikom so sedaj podelili odlikovanja in jim ob njihovih življenjskih jubilejih poslali čestitke.

Partija hoče s tem odvrniti pozornost slovenske javnosti od vprašanj, ki so jih »kritični katoličani« načeli. Škofom skuša dopovedati, da je med Cerkvijo in državo skoraj vse v redu, da so »kritični katoličani« posamezni sovražniki Jugoslavije in Slovenije, ki jih vodijo emigranti.

8. decembra je slovenska tajna policija sprožila akcijo proti nekaterim »kritičnim katoličanom«. Partija si je prve žrtve svoje sedanje samovolje premišljeno izbrala. Tajna policija ni nastopila ne proti štirim profesorjem, ki so sodelovali pri posebni priligi, ne proti odgovornemu uredniku *Družine*; takšne poteza bi zbudila nepotrebno pozornost. Poskusila je s hišnimi preiskavami in zaslišanjem zastrašiti najprej mlajša kritika, ki sta partiji že lep čas neprijetna, Križnika in Ošlaka. Nihče od obeh ne zavzema v slovenskem javnem življenju vplivnega mesta.

Napet mednarodni položaj zaradi afganistanske krize, katastrofalno jugoslovansko gospodarstvo in Titova bolezen so komuniste nagnili, da so taktično popustili. Partija je uvidela, da mora fronto proti katoliški Cerkvi začasno razbremeniti.

Slovenska katoliška Cerkev je brž razumela, v kako težkem položaju je trenutno Jugoslavija. Zdelo se ji je zgrešeno, da bi sedaj režim bremenila še z dodatnimi težavami. Cerkev v Sloveniji se zaveda, da je verska svoboda danes v Jugoslaviji večja, kot bi bila po »bratski pomoči«.

Tako imenovani »kritični katoličani« trenutno molčijo. Štirje profesorji na očitke partije niso odgovorili. Sistemska kritika Križnik in Ošlak nista zavzela glede policijskih ukrepov stališča. Po mnenju opazovalcev je pripisati določeno pomiritev v slovenski katoliški Cerkvi ne le sklepu te Cerkev, da ne bo spričo težkega mednarodnega položaja in notranjih težav grmadila nobenih dodatnih obremenitev, marveč tudi dejstvu, da je slovenska Cerkev že dve leti brez učinkovitega vodstva.

Stari ljubljanski nadškof, istočasno metropolit vse Slovenije, je že pred dvema letoma ponudil papežu svoj odstop. Kmalu bosta dve leti, ko je umrl mariborski škof Držečnik. Tudi ta, za Zagrebom druga največja škofija v Jugoslaviji, je ostala brez naslednika. Trenutno upravlja škofija kapitularni vikar škof Grmič, ki bi pa za mnoge duhovnike in škofo kot tudi laike ne le v Mariboru in Sloveniji, marveč tudi na Hrvaškem in drugje po Jugoslaviji kot mariborski škof ne bil sprejemljiv. Njegova predanost režimu in njegova protirimska drža sta mnogim nerazumljivi. Partija si je večkrat prizadevala, da bi v Vatikanu dosegla imenovanje njega za škofa, celo s tajnim zbiranjem podpisov med duhovniki. Vatikan je, kot se zdi, v zadregi; doslej ni še ničesar odločil.

Ta neodločnost Vatikana dela mali slovenski katoliški Cerkvi skrb. Ta je bila Rimu vedno zvesta, po mnenju marsikoga celo preveč zvesta. V takšnem položaju je za slovenske škofo nemogoče, da bi nastopali nasproti komunističnim oblastnikom enotno, dosledno in usmerjeno v prihodnost. Tudi za Cerkev samo, predvsem za dušno pastirstvo, ima to nerešeno vprašanje slabe posledice. Od vseh teh negotovosti ima korist partija, ki napestost med škofi in v Cerkvi nasploh še povečuje.

A Cerkev v Sloveniji se je vselej vedla nasproti komunističnemu režimu bolj vdano kot Cerkev v sosednji Hrvaški. Razlog: partija je nastopila po vojni proti Cerkvi v Sloveniji posebno surovo. Nadškof Pogačnik, škof Jen-

do 28. septembra. Osrednja proslava ob tem visokem jubileju kobilarne pa bo 31. avgusta. Maja, ko se pravzaprav začne turistična sezona, bodo za obiskovalce začeli prirejati jahalne programe in sicer vsak dan dvakrat, ob 11. in 14.30, zdaj pa je možen ogled po naročilu.

MARIBOR — Poštarski dom na Pohorju so pred kratkim zaprli zaradi preureditvenih del. Predvidoma ga bodo odprli 1. junija. Hkrati so tudi zaprli pošto, ki je doslej delovala v Poštarskem domu na Pohorju.

METLIKA — Metliška kmetijska zadruha namerava v letošnjem letu posodobiti hladilnico v klavnici, začeti graditi skladišče v Podzemlju, urediti zbiralnico mleka, dokončati lani začeto delo v Vinski kleti. Računajo, da bodo ta dela veljala okoli 39 milijonov dinarjev.

MIREN — Kmetijski kombinat »Vipava« je predstavil delovanje nove oroševalne naprave, ki je najzanesljivejši način obrambe sadnega drevja pred pozebo. S to napravo bo vipavski kmetijski kombinat prvi v Jugoslaviji učinkovito branil večje površine hruškovih nasadov pred spomladansko pozebo.

MIRNA NA DOLENJSKEM — Drugi največji kraj trebanjske občine — Mirna na Dolenjskem — je dobil novo pošto. V stavbi, ki bo nadomestila stare in neprimerne poštne prostore, so uredili še garažo za šolski avtobus in kombi ter delavnico in shrambo.

MORAVCI — Moravske Toplice — obiskujejo jih povečini gosti iz Avstrije — so redno zasedene in je moč dobiti prenočišče le še v zasebnih sobah. Zato razmišljajo o tem, da bo treba zgraditi ustrezen hotel.

NEGOVA — Delavci obrtne zadruge »14. oktober« iz Gornje Radgone gradijo na Negovi trgovino za potrebe kmečkih prebivalcev Negove in okolice. Gre za odkupno in prodajno trgovino s kmetijskimi pridelki, stroji, umetnimi gnojili in semeni.

Doslej so kmetje to kupovali v skoraj 15 kilometrov oddaljeni Gornji Radgoni.

NEGOVA — Člani radgonske ribiške družine so pred dnevi vložili v Negovsko jezero 2500 mladih krapov. Da radgonski ribiči skrbijo za ribji zarod v vodah na svojem območju, priča tudi podatek, da so letos v svoja lovišča spustili nad 8000 mladic, težkih skupno 3600 kilogramov.

ODRANCI — V Odrancih so za 2,5 milijona dinarjev uredili avtobusno čakalnico. Prej so na avtobus čakali pod milim nebom.

PIVKA — Perutninarski kombinat »Pivka« iz Neverk je pred dnevi prejel že drugič mednarodno priznanje za uspehe pri proizvodnji kakovostne hrane. Na mednarodni razstavi v Barceloni so podelili priznanja 140 proizvajalcem hrane iz vsega sveta. Jugoslavija je prejela šest takih priznanj, od slovenskih predstavnikov še Pivovarna »Union« in ABC »Pomurka«.

PODGORJE PRI SLOVENJ GRADCU — Folklorna skupina kulturnega društva iz Podgorja je pod vodstvom Anice Meh pripravila prijetno folklorno predstavo »Od vasovanja do ohcetnih šeg Mislinjske doline«. V njej so predstavili poročne običaje iz Suhega dola, Št. Vida nad Valdekom, Podgorja, Razborja in drugih krajev Mislinjske doline.

POLENŠAK — Turistično društvo tega kraja bo v vasi zgradilo kmečko hišo s krušno pečjo. V hiši bo sedež društva ter razstava kmečkega orodja.

POLZELA — V sodelovanju s krajevnim društvom Rdečega križa so učenci poljske osnovne šole začeli zbirati odpadne steklenice. V enem dnevu je okoli 100 učencev zbralo nad 400 praznih steklenic.

PTUJ — Ob graditvi elektrarne »Srednja Drava II« in urejanja priključnih kanalov v Dravo je bil ptujski park ob levem bregu Drave

ko iz Kopra in pomožni škof Lenič iz Ljubljane so tedaj sedeli več let v ječi. Skoraj dve tretjini vseh slovenskih duhovnikov je bilo v tistih letih, ko je divjal stalinistični teror, po nedolžnem v zaporih in delavskih taboriščih. Mnogo jih je vstopilo v režimu zvesto duhovniško društvo, da bi rešili dušno pastirstvo. Mnogi starejši škofje in duhovniki imajo še vedno strah pred partijskimi oblastniki, s katerimi se morajo danes dogovarjati, ki pa so bili včeraj njihovi tožilci in sodniki. Stalno živijo v bojazni, da se utegne preteklost ponoviti.

Mlajši duhovniki so komaj obremenjeni z vsemi temi doživetji. Zato nastopajo nekateri od njih bolj pogumno. Mnogi pa kažejo zaradi svoje neizkušnosti in nepoznanja komunističnih metod bojevanja malo čuta za globlja vprašanja Cerkve v državi, v kateri skuša partija prebivalstvo načrtno ateizirati. Tudi potrošniška miselnost je pri marsikaterem mladem duhovniku zapustila sledove.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, Frankfurt, 21. mar. 80/9.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG: RAZVOJ V SLOVENIJI

Politična stabilnost naj bi bila še posebej zagotovljena v Sloveniji. Popit, Kraigher, Vratuša in drugi predstavniki slovenskega vodstva se stalno prizadevajo, da bi naredili tisto, kar dela »centrala«, to je Beograd. Sedaj so zaprli nekaj ljudi, ker so pripovedovali neprimerne smešnice o Titovi bolezni. S tem je Slovenija spet pred drugimi republikami.

Nekateri funkcionarji na vrhu skušajo v nasprotju z večino ostalih funkcionarjev vedno znova netiti spor s Cerkvijo. Glavni v tem je predsednik ljudskofrontne organizacije Ribičič, očitno oportunist, ki je prej, dokler se je še smelo, zbujal nevoljo proti sosednjim državam, danes pa stalno na novo odkriva »klerikalizem«. On je bil tisti, ki je prinesel na dan pripovedko, da naj bi pri praznovanju zadnjega državnega praznika v novembru bogoslovci izobesili državne zastave brez uradne zvezde. V resnici pa je šlo za okrasitev dvorane z narodnimi barvami.

Zdi se, da je Ribičič obremenjen od prej. V povojnih letih je bil kot republiški sekretar za notranje zadeve osebno udeležen pri šikaniranju ljubljanskega nadškofa Pogačnika. Ljudje s takšno preteklostjo morajo postati spričo sedanjega razvoja živčni.

Član zveznega predsedstva Stane Dolanc si skuša ustvariti zaslombo v slovenski partiji in tako nadaljevati dvojno Kardeljevo vlogo, v slovenskem in v zveznem vodstvu. A videti je, da mu bo podpora v Sloveniji le delno uspela. V Ljubljani se sliši, da si je Dolanc pokvaril šanse tudi z neprimerno izjavo o križu med kratkim proticerkvenim bojem lansko jesen: celó v krogih funkcionarjev se je zdela izjava odveč.

Če poskušajo iz Beograda načeti slovenske republiške blagajne, se Slovenci običajno povežejo med seboj. Ne želijo si nikakršnih »macedonskih« rešitev. Že itak čutijo, da zaradi pomanjkanja denarja ni mogoče dosti hitro obnoviti slovenskih proizvodnih strojev. Trenutno utegne postati spet sporno vprašanje deviz, ne le v Sloveniji, marveč kot pred desetimi leti tudi na Hrvaškem. Nevoljo povzroča, kot se zdi, tudi vprašanje zvezne pomoči Črni gori za odpravo posledic potresa izpred enega leta.

Ostale republike so skrčile pomoč na približno 50 milijard dinarjev. Slovenski poslanci, od katerih jih nemalo ob koncih tedna v potu svojega obraza gradi lastne letovalne hišice, so se posebej uprli, češ da pričakujejo od njih celó odškodnino za »vikendice« Črnogorcev. Storili so, da bo ta prispevek črtan.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, Frankfurt, 8. mar. 80/6.

LE MONDE:
VERE V JUGOSLAVIJI

V Jugoslaviji je pravoslavnih samostanov vsega skupaj 150 do 200. Te skupnosti živijo na svoj način samoupravno. Zato se pravoslavni iz komunistov norčujejo: »Niste vi iznašli samoupravljanja, marveč mi, kristjani. In naše deluje boljše zaradi npravne višine članov.«

»Naša Cerkev ni šibka,« nam je povedal neki menih, »kajti ljudstvo je verno. Število nevernih je v primeri s številom kristjanov zelo nizko. Naša država to ve in je zato naredila potrebne sklepe: pazi se, da ne bi zagrešila česa nepopravljivega . . . Tisti, ki nam vladajo, imajo oblast v rokah . . . Kako radi bi nas zadušili ali imeli več našega soglasja!«

Vse to je bilo povedano brez zagrizenosti, z mirnim glasom, z gotovostjo, da je jugoslovanski komunizem star šele nekaj desetletij, medtem ko krščanstvo živi že 19 stoletij, kljub zgodovinskim menjavam, in je moralo skozi viharje ter odkrita in zakrita preganjanja.

Trenutno se drže komunistični voditelji svojega najljubšega načela: vera je zasebna stvar. Nič nimajo proti verskemu tisku, pravijo, pod pogojem, da je na prodaj le v cerkvah. Predhodne cenzure ni. Le izjemoma pride do kasnejše cenzure. Zelo je pa razširjena in povsod prisotna samocenzura. Ta je resnični barometer strahu pred režimom, katerega kremplji so običajno skriti v šapah: režim dejansko ne išče spopadov.

Bogočastje je svobodno, a ostajati mora v cerkvah. Televiziji obredov ni mar, kot se tudi otepa verskih oddaj za vernike. To omejitev verni močno občutijo, in zdi se, da jo je le težko opravičiti. Občasno se muslimani, pravoslavni in katoličani pritožijo.

A doslej zaman. Potrebna je bila Nobelova nagrada za m. Terezijo (rojeno v Skopju iz albanskih staršev), da ji je posvetil mali zaslon . . . eno minuto. Ali so verni drugorazredni občani? In če so, zakaj jih skušajo prepričati, da niso? To ni najmanjše protislovje režima, ki ga navdihujeta brez-

VELIKA NEDELJA
blizu Ormoža

večkrat prekopan. Zdaj so ga uredili in je pričakal Ptujčane s pomladjo v novi »obleki«.

RADENCI — V Stekleni dvorani zdravilišča Radenska je bil koncert jazz kvarteta Toneta Janša — v mednarodni sestavi. Po koncertu so odprli razstavo slikarskih del akademskega slikarja Leona Koropca iz Ljubljane.

RADOVLJICA — Planinsko društvo Radovljica obhaja že 85-letnico delovanja. »Dan planincev« radovljiške občine bodo imeli 3. avgusta pri Valvazorjevem domu pod Stolom.

RANKOVCI — Tukajšnja lovska družina, ki združuje 30 ljubiteljev zelene bratovščine, skrbi za 2300 hektarjev lovišč. Letos so si zastavili nalogo, da bodo napeljali v lovsko kočjo elektriko in da bodo gojili divje race v ribniku oziroma gramoznici.

SLOVENSKA BISTRICA — V ta kraj se vsak dan pripelje oziroma odpelje z avtobusi 2400 potnikov. Med tednom pripelje in odpelje iz Slovenske Bistrice 240 avtobusov, v nedeljo 140, v poletni sezoni pa 245 avtobusov.

SREDNJA BISTRICA — Na tukajšnji osnovni šoli z uspehom deluje več krožkov. Med njimi je še posebej uspešen gasilski krožek, ki so ga ustanovili pred dvema letoma. Obiskujejo ga učenci nižjih razredov.

ŠT. PETER V SAVINJSKI DOLINI — Rinski park v Št. Petru in Jam Pekel v Podlogu pri Št. Petru po »zimskem počitku« spet obiskujejo turisti. Obe turistični posebnosti sta dnevno odprti od osmih zjutraj do šestih zvečer.

ŠOŠTANJ — V novih prostorih osnovne šole v Šoštanju je bila 12. likovna razstava slovenskih šolarjev »Likovni svet otrok«. Na razstavi je sodelovalo 106 osnovnih šol z nad 2000 kipov in slik.

SLOVENJ GRADEC — *Občinski izvršni svet je podprl pobudo »Lesne«, ki se je zavzela, da bi pri Šolskem centru v Slovenj Gradcu že v šolskem letu 1980—81 ustanovili oddelek lesarske industrijske šole.*

ŠT. JURIJ PRI CELJU — *Tu nadaljujejo z že pričetimi deli pri graditvi nove obvozne ceste, ki bo razbremenila središče kraja, predvsem pa omogočila dokončno rešitev osrednjega avtobusnega postajališča, ki je sedaj na zelo neprimeren mestu. Prostor za novo avtobusno postajališče je predviden v bližini bencinske črpalke.*

ŠKOFJA LOKA — *V galeriji na Loškem gradu je bila razstava likovnih del gorenjskih likovnikov-ljubiteljev. Predstavili so se člani »Dolika« iz Jesenic, »Relika« iz Radovljice ter »Iskrine« slikarske skupine.*

TIŠINA — *Domačini so si lahko v knjižnici tišinske osnovne šole ogledali razstavo slik, predvsem olj in akvarelov, slikarke Irene Flisar iz Murske Sobote.*

TRSTENIK — *V Poljni, ki dela v sklopu perutninske zadruga Trstenik, zidajo perutninsko farmo. Dogradili jo bodo čez štiri mesece. V njej bodo lahko v enem obroku zredili okoli 70.000 piščancev.*

VELENJE — *V okviru »Naše besede '80« je v Velenju in okolici zelo živahna kulturna dejavnost. Tako je pripravil Kinoklub »Gorenje« v Florijanu pri Šoštanju večer izbranih filmov. V Topoliščici so imeli recital velenjski gimnazijci.*

VELIKA POLANA — *Tu so pred dnevi začeli zbirati mleko tudi zvečer. V novi zbiralnici so namestili 1500-litrski hladilnik.*

ZGORNJA POLSKAVA — *Pred kratkim so v tem kraju predali namenu novo avtomatsko telefonsko centralo, ki bo zaenkrat zmogla 160 priključkov. Odprli so tudi obnovljene prostore pošte.*

boštvo in materializem, ki pa noče vernikov preganjati, v upanju, da bodo ti režim podpirali ali vsaj molče z njim sodelovali.

Le Monde, Pariz, 20. feb. 80/7.

Od treh glavnih veroizpovedi v Jugoslaviji ima rimskokatoliška Cerkev najbolj neupogljiv tilnik. Sama pravi: »Nočemo poklekati pred oblastjo.«

Stalni stik s komunistično stvarnostjo očitno ne pušča nobenega vernega občana ravnodušnega, marveč daje netiva za razgrete pogovore med tistimi, ki odklanjajo režim in njegovo nagajanje ter o tem pogumno govoré, in tistimi, ki menijo, da je sožitje med Cerkvijo in državo povsem znosno in v nekaterih točkah celó koristno. Da vzamemo izjemni primer: pomožni mariborski škof Grmič misli, da socializem krščansko svobodo štíti veliko boljše kot klerikalne vlade in da je marksizem poziv k poglobitvi vere. Obubožanje Cerkve — Cerkev so razlastili — da je zanjo ugodna priložnost.

Skriti mikrofoni so bili njega dni malone po vseh cerkvenih uradih. Še danes, smo ugotovili, se kristjani pri telefoniranju nezaupljivo ozirajo po možnih prisluškovalnih napravah.

Pogovor med Cerkvijo in marksizmom se je zdel dolgo časa nemogoč. Leta 1967 sta se v Zagrebu prvokrat srečala na javnem zborovanju neki jezuitski teolog in neki vseučiliški profesor. Dvorana je bila nabitó polna. A to se je zgodilo tudi zadnjič; morda tudi zato, ker so pokazali poslušalci preveč simpatije do vernega govornika (ki je postal kasneje škof!). Tisk se na splošno ogiblje vprašanjem vere, ki pa so vendarle dejansko ozadje vsakdanjih občanovih skrbi. Rečeno nam je bilo, da v Jugoslaviji ni več pravih revij za modroslovje.

Vse to prav nič ne zadržuje uradnega učiteljskega kadra, od otroških vrtcev do najvišjih vseučiliških stopenj, da ne bi obzirno ali brezobzirno po kapljicah ponujal brezbožni komunistični nauk. Pouk v veri mora biti protitež brezbožnemu pouku, tako za najmlajše kot kasneje v obliki bogoslovnih razgovorov za laične študente. Ko stopi fant v malo semenišče, ima za sabo že osem do deset let brezbožne šole.

Trenutno so še odločni duhovniki, ki se kljub tveganju in nevarnostim ne pomišljajo v javnih predavanjih bičati totalitarne narave državne šole, te »ateistične ustanove«. Tem duhovnikom grozijo z zaporom in hišnimi preiskavami.

V petdesetih letih so obstajala duhovniška društva; zanje je dala pobudo država. Njihova usoda je bila različna, a pokazalo se je, da so bila kljub bojazni škofov malone neškodljiva.

Dejavnost Janeza Pavla II. je pomagala, da se je položaj katolicizma v Jugoslaviji utrdil. Res, dejavni verniki ne morejo priti na bolj odgovorna mesta, in napetosti so še tu, nagajanja še ni konec. A kljub temu ostaja Jugoslavija med socialističnimi deželami tista, kjer je položaj nekomunistov še najmanj slab. Ko bi režimski ljudje lepega dne jasno priznali, da je brezboštvo prav tako vera, kot so druge vere, ki ne bi smela preskočiti zidov zasebnega življenja, in da politika ne sme posegati v vero bolj, kot sme vera v politiko, bi prišlo do nekega ravnotežja.

Le Monde, Pariz, 21. feb. 80/6.

NEUE ZÜRCHER ZEITUNG:
PREHOD JUGOSLAVIJE V DOBO »PO TITU«

Jugoslovanski sporazum z Evropskim trgov naznanja tudi določeno omejeno obračanje Jugoslavije k Evropi. Seveda bodo še naprej veljala v polni meri gesla o njeni neodvisnosti in neuvrščenosti. Vendar kaže, da se odgovorni zavedajo omejenih možnosti, ki jih imajo neuvrščeni za svojo dejavnost.

(dalje na str. 33)

janez jalen

tri zaob- ljube

Povest o zvesti ljubezni
med gruntarskim sinom
in bajtarsko hčerjo

TRI ZAUBLJUBE so drugi del Jal-
nove povesti VOZARJI in torej nada-
ljevanje OVČARJA MARKA.

Ovčar Marko se je kot gospodar
nove, ugledne domačije preimenoval
v Marka, njegova žena, Podlpinikova
Ančka, pa v Markljo. Rodilo se jima
je deset otrok, sedem deklet in trije
fantje: Mica, Franca, Johana, Bošt-
jan, Katra, Marjana, Joža, Špela, Re-
za in Klemen. Vsi so bili že oženjeni
in pomoženi, razen Reze, ki se je od-
pravljala k nunam, in šele dvajsetlet-
nega desetega otroka vihrovega Kle-
mena.

Podobnikovo Ančko, staro Mark-
ljo, so pravkar pokopali. Polnih
šestinsdeset let je doživela. Tudi
nekdanji ovčar Marko je bil sedaj
star že sedemdeset let in skoraj be-
lolas.

Žalostno procesijo svojih otrok,
njih mož in ženà in otrok, pa še cele
vrste drugih ljudi, je pripeljal stari
Marka pred domačijo, katero je bil on
zidal in v kateri je preživel z Ančko
desetletja srečnih, pa tudi bridkih
let. Stopil je čez prag. Sedaj šele je

začutil, da je brez Ance postala hiša
pusta in prazna.

Globoko je stari Marka, nekdanji
ovčar Marko, zajel sapo in spregovo-
ril kakor sam sebi: »Boljšega daru mi
Bog ni mogel dodeliti. Samo . . . Kaj
bo z zadnjim? Z desetim? Preveč sva
ga rada imela. Razposajenca. Proti
tebi je bil vedno kakor krotka ovca,
proti meni pa zadnje čase kakor ro-
gat kozel. Kdo naj ga zanaprej kroti?
O, kako te bo tudi desetniku manjka-
lo, Anca . . .«

Sivolasega Marka, ki se je do se-
daj z vso silo premagoval, da ni jokal,
je zmoglo. Kar v kožuhu in polhovki
je sédel za belo javorovo mizo, naslon-
ni glavo na prekrižane lakti in glasno
zaihTEL: »Aaanca . . . , Aaančka . . .«

Otroci in vnuki so obnemeli. Bledi
in nemi so strmeli v zrušenega ata in
oča.

Stari Marka je pa vokal kakor otrok
in se kar ni mogel utolažiti.

Klemenu, ki je stal zadaj za vrati,
se je pa posvetilo, da sta njega rajni-
ca mama in tam pri mizi glasno joka-
joči ata izmed vseh otrok imela naj-
rajši. In je z očetom vred tudi glasno
zajokal.

PRI MARIJI UDARJENI

Razcvetel se je majnik. Veliki oltar
v Ljubnem, zlati tron Marije Udarje-
ne, je bil ena sama šmarnica. Prav ta
dan je bil njen praznik, štiriindvajseti
mali traven, god Marije Pomočnice.

Jutro je bilo jasno. Od prvega sveta
je ljubenski grič kar tonil v nepretrga-
nem petju ptičjih zborov. S pesmijo
in molitvijo so za vihrajočimi banderi
in zibajočimi se prošnjimi križi prih-
jali romarji po hribu navzgor na božjo
pot. V Ljubnem je že od zgodnjega ju-
tra skoraj nepretrgoma potrkavalo in
pozvanjalo.

Markov Klemen je prihitel po
strmem Cizeljnu navzgor in obstal.
Kar nič ni bil upehan. Ozrl se je nao-
krog in se začudil veličastnemu raz-
gledu, ki se mu je odprl na vse strani.

Brata Boštjana žena Mina, Marko-
va mlada, je z drugimi romarji vred
zaostala. Umivali so si spodaj pri
studencu oči in se že med potjo pri-
poročali za zdrav vid Pomočnici
kristjanov, ki je Jezuška pestovala v
znamenju nad studenčkom.

Klemen je naglih korakov pohitel
prek cvetočih travnikov v hrumeči se-

menjski vrišč okrog romarske cerk-
ve. Markov Klemen iz Krnic, posta-
ven fant, ki je bil zovoljo vozarstva do
nadaljnega oproščen službe s puš-
ko nepremagljivemu mogočnemu
Napoleonu, si je najprej površno
ogledal sejmišče in se ogovoril s tem
in onim znancem. Ni se pa hotel za-
plesti v daljši pogovor. Zavedal se je,
da mora predvsem opraviti božjo pot.

Prerinil se je v cerkev in občudoval
Štajerce in hribovce, kako so spokor-
no drseli po kolenih okrog oltarja.
Tudi sam se je spočetka nameraval
uvrstiti med nje, pa je izprevidel, da
bi se težko vrinil. In škornjice bi si
moral potegniti čez kolena, da bi si
ne umazal snežnobelih svitic. In, in,
in . . . Nič kaj mu ni dišala te sorte
spokornost. Nazadnje je spustil svoj
dar v nabiralnik.

Klemen se je zrinil nazaj na sredo
cerkve. Zagledal se je v slikarijo na
oboku nad glavnim oltarjem, kjer je
bilo natančno vse upodobljeno, kar
je kot otrok večkrat slišal od pobož-
ne svoje rajne mame Ance.

Legenda pripoveduje, da je zidar
Gregor Eržen iz Kamne gorice leta
1692 udaril s kladivom Marijin kip na
levo sencè. Pokazala se je rana in
iz nje je pritekla kri. Ta se je ustavi-
la šele, ko se je zidar vrinil iz Rima,
kamor se je napoti peš po odvezo,
in je poljubil udarjeno sencè.

Opazovanje slik na stropu je Kle-
mena tako prevzelo, da si je potegnil
škornjice na kolena, se vseeno vrinil
v vrsto drsajočih okoli oltarja in še
sam pokleknil.

Deseta maša je bila peta. Prej je
odzvonilo poldne, preden so prišli
gospodje pred oltarjem in pevcji na
koru do konca.

Že vsega naveličani so romarji kaj
hitro do malega izpraznili cerkev, po-
sedli po travi, obstopili stojnice in se
razšli po gostilnah.

Klemen je počakal Mino, sedanjo
Markljo, še vedno mlado in brhko,
gospodarja brata Boštjana ženo, in
jo odvedel po strmini navzgor v
krčmo pri Pezdličku. Gneča je bila to-
lika, da sta morala čakati, preden sta
mogla sestti na klop za veliko mizo.

Klemen je naročil za oba juho z re-
zanci, pečenko in polič vina. Kruh je
imela Mina s sabo v pisanem cekar-
ju. Z vinom je svakinja samo dobro
usta omočila, ostalega ji je izpil Kle-

men sam in postal dobre volje, tako da se mu ni prav nič ljubilo z mlado iti k Lončarju izbirat piskre in skledе, katerih so bili zadnje čase toliko pobili, da jih je začelo primanjkovati pri hiši.

Segel je po kastorec, ki ga je bil med jedjo odložil poleg sebe na klop, pogladil krivce, se spet pokrili, pa prav precej postrani, na uho, na korajžo. Zarsbele so ga pete.

Da jo počaka pri Ambrožiču, sta se domenila z Mino, pri Jožu, kjer so jo od končane maše naprej drugo za drugo narejali Bovčani in so se pari vrteli in so dekletom lica rdela kakor pirhi o veliki noči in so fantje s podkvicami na petah ob tla pribijali, da so žebli iz podnic odskakovali.

Bokal za bokalom je priromal na mizo. Desetnik bogatega Marka iz Krnic ni skoparil, pa tudi razmetaval ne. Gostil je samo svoje ožje znance in prijatelje, pa tudi kakšen razgret deklič si je kdaj omočil ustnice. Klemen a samega se vino ni dosti prijemalo. Ga je menda sproti izpotil, ko ni nobenega plesa zamudil.

Proti trem je šlo. Klemen je bil ravnoprav razvnet. Napil je svoji sople-salki, se ozrl naokrog, da si poišče drugo za prihodnjo polko. Pogled mu je obstal med hišnimi podboji, med kateri je pravkar vstopilo mlado dekle, ki jo je zavijačka delala še mlajšo, kakor je v resnici bila. Za njo je stal skoraj za glavo višji, dve, tri leta starejši, brhek in postaven fant.

Klemenu se je zaiskrilo oko. Preden je utegnil naprej pomisliti, je prirnila do vrat tudi Mina, Boštjanova žena. Fant in dekle sta se spoštljivo umaknila in že je svakinja stala pred njim.

»Alo, Klemen! Kakor si obljubil! Zapešiva, potem pa plačaj in greva! Krničani naju že čakajo tamle pod Kranjcem.«

Klemen se je skušal nekaj obotavljati, pa ni nič pomagalo. Prav takrat so Bovčani spet zaigrali, Mina se ga je oprijela in jo je moral zavrteti. Plesala sta, da ju je vse gledalo. Bila sta lep, če ne najlepši par. Kar se tiče plesa, prav gotovo. Po lepoti sta ju pa prekašala ona dva, ki sta prej stala med podboji in za katerima se je Klemen prek Minine rame ves čas med plesom oziral. Kmalu je uganil, da nista fant in dekle, pač pa sorodnika, najrajši brat in sestra. Ni bilo pravega ognja med njima.

»Rompompom-pom,« so zaigrali Bovčani polko, Mino pa je zaskrbelo: »Ježeš, če ata zvedo, da sva plesala, ko še ni minilo leto, odkar so mama umrli! Le kako sva se mogla spozabiti?« je bila Mina nevoljna sama nase.

»Pa se res nisem spomnil!« se je zresnil Klemen. »Razmišljenec norčavi! Sram me je!« Klemenu se je pomračil obraz in do Posavca ni več odprl ust.

Mina je Klemena prav dobro razumela. Krničani so pa skleпали, da sta si Markov najmlajši in mlada prišla kaj navzkriž.

Med potjo je Klemen kar mimogrede izvedel od svakinje, da sta bila ti-sti par, ki je tik pred njenim prihodom obstal med podboji gostilne, Lončarjeva dva iz Ljubnega, Lenka in Janez. Še vedno je videl pred sabo cvetoči Lenkin obraz in njeno okretno postavo, predvsem pa njene oči kakor dvoje skritih gorskih jezerc. In se je po tihem veselil, kako pojde v ponedeljek ali torek z vozom po nabrano lončeno posodo, po skledе in skledice, piskre in lonce, in se kaj več pomeni z Lenko. Murna napreže, triletnega konja, ki daleč naokrog nima para.

Ko sta pa z nočjo vred prišla z mlado domov, je zvedel, da so čez dan Francozi, osvoboditelji, kakor so sami sebe imenovali, Murna vzeli. Klemen je strupeno pogledal okrog sebe in po tihem siknil skozi stisnjene zobe: »Prekleti Napaljon! Da bi ga hudič vzel!«

V KRČMI POD BROSCEM

Po piskre in skledе v Ljubno se je Klemen odpravil šele v sredo, čeprav ga je Mina že dva dni priganjala, češ da nima več v čem kuhati, niti ne na mizo prnesti. Šele ko je ata skoraj zarezal nad njim: »Tok, pojdi, da bo dala mlada mir!« se je odločil.

Nevoljen je privedel iz konjaka staro Luco. Teško nogo je že imela in komaj še privzdigovala podkve. Glavo je povešala in na pragu je zakašljala. Zapeljal je kobilo pred voz in jo vpregel.

»Kaj ne bi rajši šel s košem? Bolj pripravno bi vozil!« se je oglasil s praga Marka.

»Sam vem!« je rezko odgovoril Klemen. »Bi šel, da je koš nov. Tako pa že leta vozimo gnoj v njem in včasih tudi skretovec. Kdo bo pa jedel iz takih piskrov in skled?«

Oče je videl, da je fant nabrskan, in je obmolnil.

»Cokate cok!« je odštorkljala stara Luca po stagnah navzdol na veliko cesto.

Klemen je bil nabrskan zato, ker se ne bo mogel postaviti z Murnom pred Lončarjevo Lenko iz Ljubnega, kjer niti konja niso premogli, da bi sami razvozili v prodaj narejeno in spečeno lončeno posodje.

Preužitkar Marka se je ozrl okrog po dvoru in opazil, da molí sora od drugega, skoraj novega parizarja skoz odprta vrata kolnice. S starejšim, obvoženim in z dvema paroma konj je bil Boštjan na cesti. Saj še s tem ni imel kaj voziti, ko je bila meja na Ljubelju in na Trojanah in ni smel do Dunaja. Zaslužka nič, pa dajatev na dajatev in še Muren je moral iti. Res je! Odpravili so tlako, sami so pa v imenu svobode naložili dokaj težjo.

»Parizarja pa ne boste dobili, kakor ste ukrali Murna!« se je ujezil Marka. Narahlo sklonjen je odšel v kolarnico, razdrl najboljši voz pri hiši in poskril posamezne dele.

Klemen je v korak vozil po cesti proti Ljubnem, pa sta se z Luco le pripravila in prirnila na Lončarjev dvor.

Kakor bi ga bil že težko čakal, je prihitel pozdravit Klemena, najmlajšega sina široko naokrog veljavnega Marka iz Krnic, kajzar Lončar, Miha, možakar, dobrih petdeset let star. Rok si ni utegnil umiti. Še se jih je držala rumenkljata umazanost. Je pravkar ugnetal in odmerjal kepe ilovice svojemu najstarejšemu sinu Janezu.

Na pragu si je brisala v predpasnik roke gospodinja Urša in kimala z glavo v pozdrav. Izza njenega širokega

krila so pa plašno pogledovali dva, trije pari svetlih oči kodrolasih otrok.

»Bog vam daj dober dan!« je vsem hkrati odzdravil Klemen. Izpod čela se je oziral in iskal, od kod se zaiskre oči kakor dvoje triglavskih jezerc, ki jim pred nekaj dnevi, na praznik Marije Udarjene, v gostilni pri Jožu ni utegnil pogledati do dna.

Si je med potjo domišljal, da mlađa, kakor je, še nima fanta. »Pa ga ima, vse kaže tako,« je sklepal sam zase. In nič kaj dobre volje je spregovoril: »Bi pa koj naložili, da me ne bo drvilo! Popoldne utegne biti še kaka huda ura.«

»Kakor veš,« je bil koj voljan prijeti za delo Miha.

Stopila sta v hišo. Janez je ustavil lončarski kolovrat in pozdravil. Tudi Lenka je pozdravila, pa nekako plašno. Menda jo je bilo pred Klemenom malo sram, ker je bila vsa umazana, in je narahlo zardela. Poslikavala in okraševala je namreč že na surovo pečene sklede in skledice, vaze in vazice, z rožami in črtami in zavoji, in pri tem delu nosila širok platnen, že precej od barve umazan predpasnik in bila po kroparsko nazaj pokrita.

»Alo, otroka, pomagat!« je pozval svoja najstarejša dva Miha Lončar.

Janez in Lenka sta poslušno vstala vsak od svojega dela in koj začela nositi sklede in lonce na voz in jih zavijati v slamo, da bi se ne pobili. Lončar sam je pa delo le bolj nadzoroval.

Klemen se je za lončene posode kaj malo brigal. Saj skoraj ni ves čas odmaknil pogleda od Lenke in njenih oči, katere mu je pa dekle sramežljivo odmikala in ga prav s tem še bolj navezovala nase.

Voz je bil naložen in povezan in Lončar je povabil na likof. Ka sta trčila, sta si Lenka in Klemen morala pogledati v oči. Lenka je očitno zardela, naglo srknila požirek vina in iz zadrege skoraj zbežala. Sedaj je Klemen za trdno vedel, da Lenka še nima fanta.

Poravnali so dokončni račun in samo še toliko posedeli, da se je Lončarka izdala, kako jo skrbi, ker otroci odraščajjo in bodo starejši morali oditi od doma za kruhom. Lenke bi kar več ne pogrešali, ko zna poldrugo leto mlajša Zefa že skoraj lepše okraševati.

Pod Ljubljano, najbrž okrog Krima nekje, je oddaljeno zagrmelo in

opomnilo Klemena na hudo uro. Preden je odpeljal, so se vsi Lončarjevi zbrali pred pragom, samo Lenke nikjer ni bilo. Gledala pa je naskrivaj za bogatim, najmlajšim Markovim fantom iz Krnic, svetlolasa, najstarejša ljubenskega kajzarja hči, Lončarjeva Lenka. Srce ji je kar poskočilo, ko se je Klemen na ovinku še enkrat ozrl. Negove oči so govorile, da iščejo prav njo.

»Oh, nič!« Deklič je zamahnil z roko v prazno, si spet pripasal širok platnen predpasnik, premenjal ruto, si popravil težke svetle lase, se po kroparsko pokril in zopet sedel za mizo.

Tooliko src kakor tisti dan do noči Lenka v svojem življenju še ni naslikala. Vsaka posoda je bila deležna vsaj enega. Navadno dveh. Enega na desni, enega na levi, ali pa spredaj in zadaj, kakor kdo hoče reči. Lenka je hotela povedati, da je v sredi praznina sklede, to se pravi, da Markov iz Krnic in Lončarjeva iz Ljubnega ne moreta nikoli priti skupaj.

Klemen je zaviral in odviral, pritrjeval in odnehaval, dokler nista prišla z Luco na cesto. Šele ko je vozil mimo obcestnih hiš v Dobropoljah, so se mu misli povrnile nazaj v Ljubno, k Lončarjevi Lenki. In je ves čas, dokler je vozil po ravnem, mislil nanjo, pa samo nanjo.

Ob poti z Brezij ga je čakal na pol gosposko oblečen moški in ga poprosil, če sme do Žababirta v

dnu Brosca prisesti. Iz prirojene ustrežljivosti in pa zato, ker mu je bil možakar na prvi pogled všeč, ga je Klemen povabil, naj kar prisede. Ni mu bilo žal. Ne da bi vsiljivo povpraševal, je že spotoma zvedel, da vozi priljubljenega slikarja Leopolda Layerja iz Kranja, ki ga je bil že kot otrok videl na Rodinah v cerkvi, ko je razobešal prelep križev pot. Mož je šel že na šestdeset.

Svetlo se je zabliskalo in trdo zagrmelo. K Žabarju so ju že pripodile prve debele kaplje plohe.

Klemen je voz naglo zategnil pod streho, izpregel kobilu, jo privezal k jaslim v konjak in ji vrgel v parne še preostalo deteljo.

Nato je šel skozi ploho v hišo. Še preden je prisedel, je krčmarica, postavna in primerno životna ženska, že postavila bokal na mizo.

Layer jo je svetlo pogledal, navihano podražil in ji obenem pokadil: »Francka, takoj ti povem: če misliš še kaj brhka ostati, se ne smeš prav nič več zrediti.«

Krčmarica, že davno mama in Franca, in ne več Francka, mu ni ostala dolžna: »Mojster, vsake oči imajo svojega slikarja. Marsikomu sem sedaj bolj všeč kakor prej, ko sem bila vitka in urna in nasmejana. Sicer pa...« Pokazala je na slikarjevo odkrito glavo: »Mojster, vam pa že šmarnice poganjajo in v frato so začeli sekati zgor čela.« Potrkala je Layerju s kazalcem na teme, kjer

SVETA TROJICA — GRADIŠČE v Slovenskih goricah

so se slikarju že močno redčili lasje.

»Ne bom tajil,« se je prešerno zasmel Layer. »Kar je res, je res: lepota je v kraju; če bo pamet še kaj dala.« Dvignil je kozarec. »Na zdravje Francki, sedanji Franci, še pred kratkim najgorši točajki na Gorenjskem!«

»Na zdravje!« je dvignil kozarec tudi Klemen.

»Na zdravje vama!« se je dobro zdelo krčmarici.

Sprejela je od Leopolda ponujeni kozarec in srknila požirek vipavske rebule.

»Ali smem kaj za prigrizniti prinese?« je opomnila, gostoma in sebi v prid.

»Seveda, da se naju prehitro rebula ne prime! Saj vidiš, da lije kakor iz škafa in da za zdaj ne greva izpod strehe, čeprav bi naju s češminovo metlo podila. Za vsakega prinesi klobaso!«

Krčmarica je odšla, da prinese naročeno malico, Layer se je pa zapletel v pogovor s Klemenom.

»Tàk ti si Markov s Krnic?«

»Sem. Najmlajši. Deseti.«

»Desetnik? Nič prida ni to. Glej, da ne postaneš potep, kakor vé pesem povedati: Deseti se potiče okrog zato, ker je deseti bil, ki staršema se je rodil.«

»Bog me obvaruj!«

»Ne veš, česa prosiš Boga! Ne priželim ti, da bi postal potep, ki se v svetu izgubi in nikoli več domov ne zna. Da bi si pa čim več sveta mogel ogledati, za to s povzdignjenimi rokami prosí samega Gospoda Boga, ki je vsemogočen, in tvojega ata Marka, kateremu ne manjka cvenka! Die Welt ist weit und breit und rund dazu. Če razumeš, kaj se to pravi.«

»Razumem. ‚Svet je velik in širok in še okrogel povrhu, to se pravi, brez meja.‘ Saj sem se dve leti na Koroškem nemško učil.«

»Si pač Markov. Zame ni bilo denarja, da bi stopil malo po svetu slike zaresnih mojstrov pogledat.«

Francka je prinesla klobase in pol hleba kruha.

Layer jo je takoj nabodel: »Sem mislil, da si šla prašiča šele klat, ko te od nikoder ni hotelo biti s klobasami.«

»Ko sem pa za vse sama!« je potožila Franca.

toliko src kakor tisti dan do noči Lenka v svojem življenju še ni naslikala

»Kaj nimaš več točajke?«

»Nimam. Prejšnja se je omožila, druge, prikupne, pripravne in poštene, ki si ne bo pustila prste brisati obse, pa dobiti ne morem. Kaj vi za kakšno veste?«

Layer se je na vsa usta zasmel: »To je pa skoraj tako, kakor bi kupovala zelenaga konja.«

Franca se je razhudila. »Kaj, da jaz nisem poštena? Prav zato sem se kot točajka primožila k hiši. In Minka? Ta moja zadnja? Dvaintrideset let stara je vzela trideset let starega gruntarja. Ni prej odnehal, dokler je ni pregovoril. Nisem ji mogla več braniti. Še dobro, da je znala prej pleti in krmiti prašiče kakor pa bokale na mizo postavljal! Boste vi meni pravili...«

»No, no, no, no!« je kakor splašeno, še nežrebetno kobilo z obema rokama začel miriti razburjeno nekdanjo Žabarjevo točajko Francko, sedaj že dve leti vdovo, ki je imela na vse kraje ponudbe. »Ne bodi huda! Saj nisem nič rekel! Za tak čudež, kakor ga ti iščeš, pa res ne vem!«

Oglasil se je Klemen: »Morebiti bi pa bila Lončarjeva Lenka iz Ljubnega za vas prava. Saj sem slišal reči njeno mamo, da si bo morala iti kruha služiti, ko jih toliko izpodrašča.«

»Prav, da si povedal. Se bom pozanimala.«

»No, le!« se je razveselil Markov ob misli, da bo odslej naprej morebiti Lenko večkrat videl.

»Lončarjeve prav dobro poznam,« je rekel Layer, »in tudi tisto punčko Lenčko, ki sem njen obraz naslikal že za angelčka. Jo priporočam. Samo pazi nanjo kakor na lastno oko. Če se ji kaj pripeti, bova trdo zaropotala!«

Franca je mirno odgovorila: »Bodite brez skrbi! Iz svoje izkušnje vem, kako morajo tudi pijanci točajko spoštovati, če zna prav nastopati. Brez skrbi!«

Layer je začel priganjati: »Prevedrila sva. Kar račun povej! Plačam za oba. Se obema že mudi.«

In je Franca zaračunala vino in klobase, kruh je bil pa zastonj.

»Kaj pa boš zdaj, ko nimam toliko srebra? Ali vzameš tudi papir?«

»Zakaj pa ne? Ga lahko oddam. Saj vedno hodijo čez Zelenico kontrabant na Koroško.«

Layer se je kakor razveselil: »Tok na Koroško bodo šli moji bankovci?«

»Seveda.«

In sta se domenila, da petnajst papirnatih goldinarjev plača šele za enega srebrnega.

Layer je odšel nekaj bankovcev — skoraj novi so bili — in odšel. Krčmarica Franca je pa Markovega Klemena še malo pridržala in ga radovedno povpraševala po očetu, bratih in sestrah.

K Žabarju na dvor je pripeketalo dvoje konj.

»Ježeš, žandarji!« se je prestrašila Franca, odnesla kozarce in odhitele na prag, čimbolj prijazno sprejemati oblast. Na Layerjeve bankovce na mizi je pa pozabila.

»Bon žur!« je skušala biti prijazna Franca, medtem ko sta žandarja privezovala konja k rampi.

»Bon jour!« je na pol zarežal tenente Žorž, rojen napoleonec.

»Dober dan, mama!« je odzdravil Tržacan Žan, v francoski službi bolj za tolmača kot pa za varha varnosti.

Ker sta žandarja opazila na mizi papirnati avstrijski denar, sta vprašala krčmarico, če prihaja veliko kontrabantarjev iz Avstrije v njeno gostilno. Izgovorila se je, da prihajajo, a se v njeni krčmi ne shajajo. Vprašala sta jo še, odkod ima toliko avstrijskih bankovcev na mizi. Povedala je, da je z njimi plačal svoj zapitek mojster Layer iz Kranja. S tem je pa nehoti Layerja spravila v težek položaj.

Drugo opoldne je Franca že pripeljala iz Ljubnega Lončarjevo Lenko za točajko pri Žabarju.

»Klemen! Odseci mi malo murave za prašiče, če utegneš!« je zaprosila po popoldanski malici Mina, mlada Marklja, svojega svaka. »Pograbila bom pa sama.«

»Tudi če bi mi še tako časa manjkalo, bi si ga zate moral vzeti, da se ti ne zamerim,« je nagajivo podražil Klemen Mino in vstal.

Mlada je narahlo zardela in odšla z enim samim zapiranjem s Klemenom vred iz hiše, kakor bi se ji kdo ve kako mudilo. Če je oča prav videl, je pa fanta na pragu dregnila in ga nekako opozorila, da mora nekaj postoriti.

Oča Marka je tudi nameraval oditi, pa je obsedel in ostal z namenom, da bo najmlajšega in mlado skoz okno naskrivaj opazoval. In je videl, slišal seveda ni.

Koj ko je Klemen nabrusil koso, je pristopila k njemu Mina in mu z zaskrbljenim obrazom nekaj dopovedovala. Desetnik se je spočetka

navihano smejal kakor fant dekletu, pa se je kaj kmalu tudi sam zresnil. Nato ga je Mina nujno nekaj prosila, dokler ji ni prikimal.

»Le kaj je ženski moral obljubiti?« je bil radoveden oča. Morebiti pa le ujame kakšno besedo. Prav narahlo je odprl okno in prisluhnil skozi režo. Pa sta oba kakor nalašč med delom molčala.

Šele ko je Klemen obrisal koso, jo vrgel na rame in hotel oditi, se je oglasila Mina in opomnila: »Ne pozabi narediti, kar sem ti naročila!«

»Bom, čeprav nerad.«

Klemen je odšel seč na mejo, Mina je pograbila muravo v cajno in jo odnesla prašičem, oča pa je vstal in šel ogrebat pozni roj, ki je zletel šele po južini. Bil je zamišljen: »Le kaj imata med sabo?«

Pa si je domislil in ga je zaskrbelo: »Menda vendar ne...?« Spomnil se je Boštjana, gospodarja, ki je vozaril neke med Trstom in Ljubljano. »Saj Boštjan je pa tudi čuden. Malo večkrat bi pa lahko prišel do-

mov pogledat. Mlada žena ga mora skoraj pozabiti. Kaj bi tako lakotala, kakor bi hotel v enem samem dnevu prigarati poln mernik tolarjev!« Da je bil sam v moških letih prav tak garaški lakotnik, se pa ni spomnil.

Zvečer ni mogel dolgo zaspati. Kakor bi mu skrbni in zamišljeni Boštjan in njegova brhka žena Mina, vzorna mati in varčna gospodinja, in vihravi desetnik Klemen v okovanih škornjicah hodili po glavi. Šele po polnoči so mu padle skupaj oči.

Ko bi stari Marka vedel, da je z nočjo vred njegov tretji sin, desetnik Klemen, debelo uro daleč prav pod izvinkan klanec Brosc šel pit kozarec vina le zato, da je videl lepo Lončarjevo Lenko iz Ljubnega, točjakko pri Žabarju, bi do jutra ne zatisnil očesa.

Tok, tok, tok...

Ni se še povsem zdanilo, je Klemen že klepal koso in zbudil oča. Marka se je pokrižal in razsodil: »Saj fant ni napak, ve, kaj je delo.«

Klepanje je premolknilo, pa se koj spet oglasilo. Marka je uganil, da se je Klemen lotil še njegove kose in je bil svojega najmlajšega vesel: »Lej! Rad me ima pa le. Ve, da bolj slabo vidim, pa mi hoče ustreči. Mlado Boštjanovo ženo mu pa izpihnem iz srca, da še sam ne bo vedel kdaj.«

Na Rodinah pri svetem Klemenu je zazvonilo dan. Marka je vstal, se oblekel in umil, odmolil angelovo češčenje in stopil pred prag.

Na kljuki pred skednjem ga je čakala sklepana kosa. Pripasal si je oselnik in odšel za sinom na mejo seč. Grede ga je skrbel vihravi Klemen. »Ni napačen fant. Samo mlad je še in ga ženska moti. Koj danes se moram z njim pogovoriti. Mladost je norost.« Kaj bo z Boštjanom in otroki! Dva sta že in tretji je na poti. Da je tudi ta Boštjanov, o tem ni dvomil. Kaj bo pa za naprej...?

Marka je stopil izpod drevja ob stagnah, zagledal Klemena, ki je odbijal široke redi, grede pa pel: »Mrzle rose, svetle kose, rada travca se kosi. Jaz pa zmeraj premišljujem, oh, kaj, dekile, delaš ti.«

Oče se je potajil za deblo obsežnega hrasta, sin je pa posnel s koso iz nakošenega reda šop trave in gredé, ko je oprl kosišče ob tla, že

obrisal rezilo. Preden pa je začel brusiti, je zavriskal, kakor bi hotel zbuditi vse zaspance tri fare daleč naokrog.

»Ne. Kdor je take volje navsezgodaj, na njegovi duši ne more biti greha,« je prav vedel stari Marka.

Sek, ssek, sssek, je na široko zamahoval Klemen. Grede je mrmrjaje pel; kaj, Marka ni razumel. Čudil se je samo, kako desetnik naporno delo in pesem hkrati sploh zmore. Ko je pa Klemen postavil koso pokonci, da bo spet brusil, je Marka razločno ujel besede: »Moja si in moja boš.«

Sek, ssek, sssek, je spet zasikala kosa. Klemen ni več zapel. Očividno se je nekam s povešenimi očmi zastrmel. Kakor v bronu vlita lepota je bil.

Oče Marka ga je gledal od daleč. Stopil je izza debla in zagrozil s pestjo: »Ti že pokažem, smrkavec! Tvoja še ni bila in nikoli ne bo! Rajši ti še danes stopim na vrat kakor negodnemu mačku!« Preden je prišel do Klemena, si je pa že spet premislil. Domislil se je, če bi ga po krivem obdolžil, bi utegnil najljubšemu otroku vse življenje zagreniti. »Naglo storjeno — gotovo skaženo,« se je spomnil starega ljudskega pregovora.

In kakor bi vse jutro nič ne razmišljal, je voščil desetniku dobro jutro.

»Bog daj, ata!« je zasijalo mlado življenje iz Klemena.

»Na-a! V tem smehu ne more biti greha!« je vedel izkušeni oče deseterih otrok, vdovec Marka iz Krnice. Nabrusil je koso, zamahnil kakor mlad in se spomnil, kako hudo mu manjka Ančka. »Že zavoljo tegale desetnika, ki je preveč po Ančki in mu jaz ne znam biti kos.«

Sek, ssek, sssek, je sikalo dvoje kos po dolgi Markovi meji Pri stogu. Naprej je sekel Klemen. Nič več ni hitel in široko zamahoval. Zavedel se je, da bi ata bolelo, če bi začutil, da ne zmore več tega kakor mlad. In sta sekla in brusila in kdaj pa kdaj tudi kakšno besedo izpregovorila. Mladega je bila ena sama tiha pesem, starega pa ena sama skrb.

Sek, ssek, sssek, ssssek.

Na Rodinah pri svetem Klemenu je zazvonilo sedem. Oba hkrati sta postavila kosi pokonci in se pokri-

žala. Oče je pa začel glasno moliti: »Angel Gospodov je Devici Mariji češčene prinesel in ona je sprejela od Svetega Duha, češčena Marija...«

Med angelovim češčenjem je pa prišla po meji navzdol Mina, mlada, tako da se je na koncu že z njima vred pokrivala. Prinesla je kosilo, kakor pravijo Gorenjci zajtrku.

Razgrnila je nasušilno rjuho in postavila nanjo iz košare polno, lepo pisano ljubensko skledo jedovih žgancev, bogato z zaseko politih, da so se kar tresli. Ko sta ocvirke z lesenimi žlicami pobrala, je prilila še mleka. V red poleg rjuhe je postavila bokal sadjevca, če bosta kasneje kaj žejna.

Zavoljo malice so se pa dogovorili, da je ni treba nositi, ker bosta že prej posekla. Košaro, sklode, lonec in žlice z rjuho vred naj pa Klemen prinese domov, ker sama ne utegne čakati, ko je doma vse polno dela.

Preden je Mina odšla, je pa strmo pogledala Klemena, potem pa očeta, in fant je prikimal, da bo naredil. Marku ta pogled ni ušel.

Še preden je mlado Mino zakrilo drevje ob stagnah, se je Klemen odločil, položil žlico in spregovoril: »Ata! Ne smete biti preveč hudi! Je res bolj prav, da sam povem, kakor bi vam drugi prinesli na ušesa, če vam že niso!«

Tudi oče je prenehal jesti in je na široko odprl oči: »Kaj pa?«

»Saj kriv sem vsega jaz, Mina nič!«

Stari Marka je odprl usta in strmel v svojega desetnika. Ob imenu Mina je kar prebledel. Kakor z nožem ga je zbodlo pri srcu: Tok, je le res!

Klemen je opazil spremembo na očetovem obrazu in se prestrašil. Zastala mu je beseda. Obmolnil je.

Pa je stegnil Marka roke pred sebe in bruhnil iz sebe: »Če si že začel, se izpovej do konca! Kaj je med vama z Mino? Fant...!« Dvignil je prst in zažugal. Možu je šlo na jok.

»Oh, nič ni! Malo sem se ga bil nabral, pa sem pozabil, da ni še minilo leto, odkar so nam umrli mama, sem pa na semenj v Ljubnem pri Jožu plesal.«

»Z Mino? Z našo mlado?« je za-trepetal Marka.

»Tudi. Pa samo zadnjo polko,

med katero mi je zagrozila, da moram pri priči koj domov. Grdo sem naredil. Mama se lahko v grobu obračajo. Pa tako so me radi imeli...«

»No, še naprej!« se je začela vrčati kri v prebledeli Markov obraz.

»Saj sem vse do konca povedal!« se je začudil Klemen.

Marku je postalo jasno, da je Klemena in Boštjanovo ženo Mino čisto po nedolžnem dolžil. Saj si je ves čas dopovedoval, da ne moreta biti taka. Ampak — ženska je pa le vmes. Samo v katero dekle se je fant zagledal...? Eee, ga že spazim!

»Kakor si sam izprevidel, res ni bilo prav, da si za nekaj ur pozabil na nedavno mamino smrt. Lepo pa je, da si mi to sam povedal.«

»Mina ni dala zadnje dni več miru,« je ušlo priznanje Klemenu.

»Takooo...?« se je začudil oča. Priznal si je, da ga je samega pred sabo sram. Le kako je mogel v teh starih letih tako grdo natolcevat tiste, ki jih ima zares rad?

Oče in Klemen sta se pokrivala in vstala in spet nabrusila kosi. Rezali sta jima, Klemenu, kakor bi centa težko breme odvrigel s svojih ramen, očetu pa — za dvajset let se je počutil mlajšega. Nad njima je pa sijalo pozno pomladansko, jasno gorenjsko jutranje sonce.

Rosa se je posušila, Marka in Klemen sta pa mejo posekla in obrisala kosi.

bo še

iz zdomstva

škofov obisk nam vsem v blagoslov in veselje!

V *Bedfordu* se bomo srečali z g. škofom v soboto, 31. maja, ob 4. uri popoldne na *Midland Rd.* — V *Rochdale* pa 1. junija ob 12.30 uri popoldne, v *Beechwoodu*.

V *Rochdale* bomo letos skupaj z g. škofom praznovali tudi naš *Slovenski dan*. Vsem ponovno boglonaj, ki že dolgo skrbite in pripravljate ta srečanja! Obvestite se, prosim, medsebojno in domenite se za prevoz! Brez velikih besed in vabil bomo rekli: Kdor more — vsak naj pride! Kako veliko in vzvišeno je škofovo poslanstvo na tem svetu, bomo šele po smrti razumeli.

---

avstrija

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — V zimskem času, ko je mnogo naših zdomcev doma, se njihova odsotnost pozna pri nedeljskih mašah. Še bolj pa jih pogrešamo v Slovenskem linškem centru.

Na četrto postno nedeljo pa nas je letos spet dosti tako pri maši kot tudi v centru. Obhajali smo tam precej godovnjakov. Ga. Matilda Grandovec, naš župnik in pa še vsi Jožefi so poskrbeli za pogostitev. Bili smo res veseli.

Tudi na cvetno nedeljo je bilo veliko ljudi. V cerkvi smo počastili Kristusa Kralja. Posebno lepo je bilo, ko je toliko mož prejelo velikonočne zakramente. Zato smo bili tudi v centru veseli.

Blagoslov jedil po hišah smo letos opravili na Veliko noč po maši, katere se je udeležilo dosti Slovencev. Nato smo se zbrali k »žegnu« v centru, kamor so bili vsi povabljeni. Vsem, ki so oskrbeli velikonočna jedila in v centru stregli, se lepo zahvaljujemo. Zaradi velikonočnega kosila smo ostali tam le do poldnavajstih. Agape smo zaključili s petjem velikonočnih pesmi. Bilo je prav lepo in doživeto.

V Domu za ostarele pri Sv. Tereziji živi že nekaj let zobni zdravnik dr. *Franc Breznik*. V postu ga je za-

dela rahla kap. Želimo mu, da bi kmalu okreval in užival še dolgo svoj zaslužen pokoj.

SALZBURŠKA

Zadnje čase se morda kdo iz salzburškega področja huduje, zakaj ni v »Naši luči« poročil iz tega področja. Vzrok je pač v tem, ker poročevalec ne pride tja, ljudje pa mu tudi ne poročajo, kaj se je tam dogajalo.

V zadnjem času je bilo nekaj *bolnikov*. V *Schwarzachu* v bolnišnici je bil naš rojak iz *Tennecka*, g. *Drago Cimerman* zaradi poškodbe na nogi. Tudi naša najstarejša Slovenka, ga. *Hani Brumec*, ki je 88 let stara in ki redno prihaja k božji službi, je nekaj bolehnna. Prav tako je bil zaradi zdravja v salzburški bolnišnici g. dr. *Jožef Čerin*. — Vsem želimo, da bi čimprej ozdraveli.

PREDARLSKA

Velikonočna duhovna obnova: Ob koncu poročila o lanskoletni podobni prireditvi smo izrazili upanje, da bo prihodnjič več udeležencev. *Hvala Bogu*, to upanje se je uresničilo. Zopet je bila polna dvoranica v *Študijskem domu* v *Sv. Arbogastu*, kjer nam je na tiho nedeljo, 23. marca, p. *Hieronim Žveglič* iz *Ljubljane* poklical v spomin osnovne resnice naše vere. V teh zadnjih šestih letih smo govorili o posameznih vprašanjih v zvezi z verskim življenjem in zlasti proučevali družino, njeno naravno in nadnaravno poslanstvo, razmerje med možem in ženo, vzgojo otrok itd., in iskali potov iz kriznih situacij, ki včasih nujno nastajajo. Bila so to nepozabna predavanja ob dobrem sodelovanju udeležencev.

Letos pa smo na željo nekaterih posameznikov posegli v središče našega religioznega življenja. Tu je osnovna beseda *BOG* in p. *Hieronim* nam je iz svetega pisma podal dve ponazoritvi tega pojma. V stari zavezi je Jahve iz gorečega grma *Mojzesu* odgovoril: »Jaz sem, ki sem.« *Evangelist sv. Janez* pa pravi dobesedno: »Bog je ljubezen.« Torej je to bitje, ki je bilo, preden je člo-

---

anglija

Čas pred Veliko nočjo je bil v znamenju naših *postnih srečanj*. Z veseljem smo se spet pozdravili v *Walesu*. V *Aberdare* in *Bargoedu* smo spet doživeli staro in preskušano zvestobo naših rojakov.

V *Nuneatonu* je krščanska gostoljubnost spet cvetela pri naši g. *Pepci* in g. *Janku*. Pa to se pravzaprav ponavlja po vseh krajih: v *Rothwellu* pri *Mirkovih*, v *Keighlyju* pri *Zajčevih*, v *Derbyju* pri *Krajškovich* in *Skaperjevih*. *Hvala Bogu* za to zvesto in plemenito pripravljenost!

V *Derbyju* nas je bilo zadnjikrat celo enkrat več kot ponavadi.

V *Wolverhamptonu* smo se po maši pri *Karlu* tudi lepo počutili.

Vsem je že znano, da bomo letos po dolgih letih spet imeli *med sabo slovenskega škofa*, in sicer tokrat *ljubljskega škofa dr. Leniča*. Veselo in hvaležno bomo pozdravili med nami naslednika apostolov. Predvsem iskreno prosimo vse drage rojake: Molite v ta namen, da bo

veštvo naselilo planet Zemljo in ki bo, ko bo naše svetovje že prešlo.

Ljubezen pa je njegovo bistvo tudi v odnosu do nas ljudi. Ustvaril nas je po lastni podobi in nas je hotel takšne, kakršni smo. S tem je podaril človeku večnostno vrednost. Nismo več sužnji, temveč otroci božji in to po lastni volji, če tega božjega otroštva ne zametamo. Ljubezen ustvarjenega bitja do Boga je prazna oziroma hinavska, če se ne izraža v ljubezni do svojega bližnjega.

Teh resnic nas je Kristus učil zlasti v prilikah (pomislimo samo na priliko o izgubljenem sinu!). Povedal nam je tudi, kako bo ločil dobre ljudi od slabih pri poslednji sodbi, ko bo sebe izenačil z lačnimi, bolnimi, ujetimi, zatiranimi brati. Čaka nas večno življenje; brez tega bi naše kratke življenjske urice izgubile vsak smisel. Bili bi sužnji usode, tako smo pa dediči nebes.

V sodobnem življenju ljudje misel na smrt zelo radi odrivajo. Večina ne umira več doma, sredi družine, temveč v bolnišnici v izolirani sobi za umirajoče, samo da se ne bi zaradi smrti doma razburjali in imeli z umrlim dela in skrbi!

Tako postopanje je v nasprotju s stvarnostjo, saj je smrt edina in za vse ljudi enaka gotovost. Nič ne vemo, kako bomo živeli; da pa bomo umrli vsi, brez izjeme, je nesporno dejstvo. Kdor si pred tem dejstvom zakriva oči, pri tem je v njegovi življenjski usmerjenosti nekaj narobe. Naša dejanja, ki tudi ob smrtni uri ne bodo izgubila svojega pomena, nas bodo spremljala v večnost; vse drugo je bilo prazno zapravljanje časa.

Koliko takó skopo odmerjenega časa zapravimo z najrazličnejšimi izgovori, posebno iz lagodnosti v življenju, čeprav nas Kristus opozarja, naj delamo, dokler je dan, kajti kmalu pride noč, ko nihče ne bo mogel več delati!

P. Hieronim je svoja izvajanja pojasnjeval s primeri iz svetovne in domače književnosti in z življenjskimi zgledi velikih mož ter zločincev. Opozoril nas je na stari meniški pozdrav: »Memento mori — Misli

na smrt!« Naravno je, da si nihče smrti ne želi in da želi kot 103-letni duhovniški starosta dr. Demšar v Ljubljani: »Naj še malo počaka!« Čim bolj pa nam smrt preide v zavest, tem bolj izgubi svojo strahoto. Smrt ni groznja »farjev«, ki z njo svoje ovčice drže v strahu, temveč neovrgljivo dejstvo. Je prag novega življenja, ki ga ne smemo prestopiti praznih žepov; vzeti moramo s seboj »valuto«, ki tudi v večnosti velja.

Govora je bilo tudi o sredstvih, ki nam pomagajo na naši življenjski poti. Čudovito potrdilo, da so udeleženci duhovne obnove ta sredstva pravilno doumeli, je bilo dejstvo, da je šlo po končanem programu toliko rojakov k *zakrametu pokore*, da se je sv. maša za celo uro zavlekla.

K tej maši so prišli tudi oni, ki niso sodelovali pri duhovni obnovi; bilo jih je toliko, da je zmanjkalo sedežev v veliki kapeli. Kot vedno, je bila sveta daritev višek dneva, ki na vse je vse bratovsko povezala. Pevski zbor je zbrano prepeval umetne pesmi ter vodil ljudsko petje, pri katerem je vsa cerkev sproščeno sodelovala.

To je bila *slovesnost*, ki našim ljudem v tujini *pomeni več kot vse ostale prireditve*. Bogu hvala za ta dan!

Ob tej priliki naj opozorimo na naše bližnje prireditve:

Na binkoštno nedeljo, dne 25. maja, bo izlet v nacistično *taborišče Dachau*, kjer je toliko rojakov iz različnih političnih skupin in tudi naših rojakov trpelo in umrlo.

Na Telovo, dne 5. junija, bo *romanje* k Materi božji na griču *Bildstein* nad Wolfurtom. Po cerkveni slovesnosti bo piknik na prostem.

---

belgija

LIMBURG-LIÈGE

V okviru *kulturnih izmenjav med Belgijo in Jugoslavijo* je na povabilo občine Maasmechelen v Eisdenu nastopila folklorna plesna skupina »Tanec« iz Skoplja. Gostje so poka-

zali, da so »profesionalci«. Številni rojaki in Belgijci so jim navdušeno ploskali.

Na povabilo društva »Slomšek« so se v slovenski dvorani *srečali rojaki in rojakinje*, stari 60 in več let. To je bilo prijateljsko srečanje, združeno s skromno pogostitvijo. Dobrodošli so bili vsi brez razlike. Videli smo lepe diapozitive iz Palestine in s Sv. Višarij. Družba se je prijetno razživela. Zadonela je slovenska pesem. Gostje so izrazili željo, da bi tako srečanje bilo vsaj dvakrat letno.

Imeli smo lepo *Veliko noč*. Blagoslov jedil je bil po vseh slovenskih naseljih. Slovesno »vstanjenje« smo imeli v Eisdenu že ob 6. uri zjutraj po novem času. »Slomškov« zbor je pod vodstvom g. Vilija Roglja odlično prepeval. Po maši so bili vsi verniki povabljeni v slovensko dvorano na kratko *velikonočno srečanje*. Pogostili smo jih s kavo in žegnom.

Velikonočne slavje je naslednji dan bilo v Waterschei-u prav tako slovesno. Nato je naš zbor v okviru 50. obletnice slovenskega petja v Limburgu bil povabljen, da nastopi s slovenskimi velikonočnimi pesmi pri flamski maši v Eisdenu. Za to priložnost je slovenski duhovnik maševal v flamščini in imel tudi priložnostni nagovor v flamskem jeziku.

Zboru moramo biti hvaležni, da nas je v zelo častni luči predstavil pred tujim svetom.

Za Veliko noč smo pobirali kuverte s prispevki za *postno akcijo*. Doslej smo našeli 11.400.— frankov. V eni kuverti je bilo 1000.— frankov, v treh kuvertah po 500.— frankov, nekaj po 300.— ali 400.— frankov, precej jih je bilo po 100.— frankov, preveč po 20.— frankov, v eni zapečateni kuverti je bil 1.— fr. Kakih 10 zalepljenih kuvert je bilo praznih.

Iskrena hvala vsem OSVEŠČENIM darovalcem! Osveščen darovalec je tisti, ki je daroval to, kar po pameti more darovati. Mislim, da bi dobro uro zaslužka res ne bilo preveč, ko gre za tako važno zadevo. 20.— frankov je v naših razmerah

dar »VBOGE VDOVE«, sicer dragocen dar, ki ga je Kristus javno pohvalil. A pripomniti moramo, da med nami NI »vbogih« vdov. Zato 20.— frankov kot darilo za »postno akcijo« ni znak posebne velikodušnosti in osveščenosti. Naj si prizadeti malo izprašajo svojo vest! Ali niso skopi in trdi, ko gre za dobre namene?

Tisti pa, ki so kuverto zalepili in jo prazno vrnili, in tisti, ki je daroval 1.— frank, pa so se hoteli z nami pošaliti. Smilijo se nam! Taki ljudje so problem za vsako družbo. Nobena pojma nimajo, kako se odvija in razvija življenje v družbi. Vse sloni na sodelovanju posameznikov. Kdor ima opravka z ljudmi, bo vedel, kako je osveščanje, prebujanje in oblikovanje ljudi težka in počasna zadeva.

O lepi slovesnosti Virantovih bomo poročali prihodnjič, ko bomo priložili tudi sliko.

Novo ognjišče: G. Huber Frans je v Genku popeljal pred oltar svojo nevesto gdč. Mady Olyff. Iskreno čestitamo in želimo vso srečo!

Naši bolniki: V bolnišnicah so naslednji naši rojaki: g. Alfonz Ajdišek, g. Jan Cesar, g. Alojz Gracar, g. Matija Zupan, ga. Marija Vivod in g. Stevo Radič.

Vsem pošiljamo posebne pozdrave in voščila za zdravje.

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, poleg Slovenskega doma, Impasse Hoche.

V nedeljo, 18. maja, bomo imeli med nami *Pevski zbor »Slomšek«* iz Merlebacha, ki bo pod vodstvom dirigenta Emila Šinkovca pel med našo mašo: izvajal bo zahtevno Martovto »Kronanjsko mašo« in pel slovenske pesmi. — *Maša bo to nedeljo v Parizu* ob petih popoldne, v cerkvi sv. Vincencija Pavelskega, 95 rue de Sèvres, Paris 6, métro Van-

neau, kjer smo do lani imeli redno božjo. — S svojo številno udeležbo pokažimo, da znamo ceniti prizadevanje svojih rojakov! Pripeljite tudi svoje francoske prijatelje, saj bo to pravi koncert med mašo

Prvomajsko srečanje: Društvo Slovencev v Parizu prireja za 1. maj družabno srečanje v dvorani Alsace-Bagnolet, 5 ure des Lorientes, Bagnolet. Začetek ob štirih popoldne.

Za veselo razpoloženje bodo skrbeli »Pariški Slavčki«. Poskrbljeno bo tudi za vse, kar se daje pod zob in kar se vrže na zob, kot tudi za tombolo za najmlajše. Vsi prijazno vabljeni!

Z največjim zanimanjem so rojaki sledili *predavanju o raku*, ki ga je imel v nedeljo, 9. marca, *svetovno znani strokovnjak dr. Francè Žajdelja*. Najprej je s filmom nakazal glavne probleme, ki se postavljajo ob raku, nato je razložil, kako rak nastaja in kako ter kdaj ga je mogoče zdraviti, nato je pa odgovarjal na številna vprašanja. Na koncu smo pa proslavili visoko odlikovanje, ki ga je pred kratkim dobil od francoskega ministrstva za zdravje.

MELUN (Seine-et-Marne)

Skupna maša za naše rojake bo v nedeljo, 11. maja, ob devetih zjutraj v poljski cerkvi v Damarie.

LURD

Vseslovensko romanje z bolniki bo od 7. do 12. julija letos.

SLOVENSKI DOM V PARIZU

se vsem rojakom, ki so se ga za Veliko noč spomnili, toplo zahvaljuje, vsem pa se tudi za nadalje priporoča, saj potrebe so velike.

Darove pošiljate na poštni čekovni račun:

C. C. P. PARIS 19285 04 F
MISSION CATHOLIQUE SLO-
VENE

3, Impasse Hoche
92320 CHATILLON

OB LUKSEMBURGU

16. marca je umrla v Piennes vdova Neža Kobula, Štajerka, ki je 31. decembra 1979 izpolnila 96 let.

Bila je najstarejša v celem mestu. Hotela je že pred leti za svojim možem na »drugi svet«, vendar jo je Bog pustil na tem svetu v vdovstvu še 17 let. Hvala Bogu, da se je zanj zavzela najstarejša hčerka, ker ona sama ni znala ne pisati ne brati.

Nismo še mogli poročati, da je v La Mourière kamion povozil Franca Tušarja, ki je potem umrl na posledicah v bolnišnici. Bil je star 85 let.

V Ottange pa so v januarju pokopali našega rojaka Muravca.

VZHODNA LOTARINGIJA

Zaradi negotovosti zdravja je poročilo za mesec majnik bolj skromno.

Kolikor je bilo mogoče, sem obiskal v aprilu naše kolonije in bolnike ter imel sv. mašo, pri kateri sta mi v tem času zopet pomagala g. Dejak in g. Gajšek, kateremu se moram še posebno zahvaliti, ker kljub svoji službi tako rad prihaja v Merlebach.

Praznovali smo vesele praznike pa žalost nam zopet ni prizanesla. 2. aprila sta nas zapustili kar dve dobri materi: Hermina Slak, 74 let stara, iz Merlebacha in Stanislava Iglíč, ki je že več let zelo trpela in bila pokopana 3. aprila v kraju Theding. Obe sva obiskala g. Dejak in jaz, a jima žal nisva mogla pomagati razen z molitvijo.

Obema želimo večno plačilo v nebesih, sorodnikom pa ponovno izražamo globoko sožalje!

V Creutzwaldu, Habsterdicku, Cité la Chapelle sva rojake pripravljala za lepe *velikonočne praznike*, katere je cerkveni zbor »Slomšek« še posebno slovesno praznoval.

Naše misli pa šo že hitele na *proslavo 1. majnika* pri Mariji v Habsterdicku, h kateri vabimo povsod in ob vsaki priliki. Zahvalimo se vsem duhovnikom pa še g. Jankoviču, ki se še vedno zanima za službe božje v raznih župnijah.

Želim ponovno vsem obilni blagoslov dobre nebeške Matere.

Stanko iz Merlebacha.

NICA:

Letos bomo imeli »*Journée des migrants*« na praznik Gospodovega vnebohoda, 15. maja, v Cannes-u. To naše letno srečanje vseh kristjanov tujega jezika in porekla pri skupni molitvi in maši bo v cerkvi »Notre-Dame di Bon-Voyage« (v isti cerkvi kot leta 1975!).

Slovesnost se začne v cerkvi ob 5. uri popoldan, zato bodimo vsi vsaj četrt ure prej v cerkvi na mestu, določenem za Slovence. Skupaj s škofom bodo somaševali vsi tudi misijonarji, ki delujejo v tej škofiji; *nam Slovincem* je odkazana čast, da pri darovanju pojemo slovensko pesem. Zato ta dan ne prevzemajte nobenih drugih obveznosti ali pa da bi odšli kam drugam, pač pa vsi pridimo k tej skupni daritvi, da se v raznih jezikih Bogu zahvalimo za vse milosti in Mariji priporočimo za varstvo!

MARSEILLE

Kot vsako leto smo se tudi letos zbrali k slovenski maši na praznik *Velike noči*. Bilo nas je tokrat nekoliko manj kot prejšnja leta. Prišli so najbolj redni obiskovalci naših srečanj.

Morda je koga zaustavil hud nalive, ki je popoldan besnel v bližini Marseillea; slišati pa je bilo tudi to, da *nekoga motijo naša srečanja* in

je nekatere kar pogovoril, naj ne gredó, češ da tokrat ni srečanja. O tistih, ki nekaj trdijo, pa niso nič bolj poučeni kot drugi, pravimo da so lahko *zlonamerni* ali pa da niso čisto normalni.

Tudi pošta, ki letos ni na višini s svojo dostavo — še posebej se pritožujejo v marsejskem okraju — je marsikdaj kriva neizvesnosti, ker nekateri z veliko zamudo prejemajo »Našo luč« z obvestili.

Naj bo kakorkoli, vedno se držimo tistega, kar se zmenimo pri zadnji slovenski maši za naše prihodnje srečanje!

Velikonočni ponedeljek smo spet skupaj preživeli in »piknikovali« pri družini Primc. Vse je bilo hitro prirejeno, ko imamo že od lani tam spravljen potreben inventar za naše domače veselice. Pa tudi ni daleč, je ob avtocesti, na miru in na čistem zraku. Priediteljem in družini Primc se lepo zahvalimo za vse.

Naše prihodnje srčanje je na binkošti, 25. maja, v Eoures-u ob 5. uri popoldan kot običajno. Vsi ste lepo vabljeni in pridite!

nemčija

OBERHAUSEN

Vesela velikonočna zgodbica: Po slovesni velikonočni maši ob 11. uri

v novi kapeli St. Josef-Hospitala v OB-Sterkrade so se naši rojaki že skoraj razšli, ko priteče nekdo v zakristijo povedat:

»Gospod župnik, nekdo krepko razbija po vratih in kliče na pomoč.« — »Kje pa?« — »Sliši se od tam, kjer smo včasih imeli mašo.«

Pošljem našega vrlega organista Petra pogledat. Dolgo ni mogel najti ključev, kajti pater Julijan in mežnarica Rut, ki sta uboge ljudi pomotoma zaklenila v opuščenen krilu stare bolnišnice, sta že davno odšla proč ter svoje ključke vzela s seboj. Bilo je poldne in se mi je mudilo k popoldanski maši v Bielefeld. Zato nisem mogel prav nič sodelovati pri »odreševanju« naših jetnikov.

Naslednji dan smo imeli zopet tukaj slovensko mašo in zvemo o večrajšnjih dogodkih. Najprej zakristanka Rut od gromozanskega smeha ni mogla do besede. Končno je požugala s prstom:

»Tako se lahko zgodi samo takim ljudem, ki prihajajo vsakih sedem let k vaši slovenski maši. Joj, kako sta se jezila, da je vendar maša že od nekdanj tam! Naš Peter pa jima je dopovedal, da že od lanskega poletja nič več.«

Dobra naša slovenska zakonca — ne vemo, kdo sta bila — naj oprostita! Prišla sta verjetno precej zgodaj, se usedla med pajčevino v

Binkoštno srečanje 1980 V DÜSSELDORFU

V tej prekrasni dvorani »Stadthalle Neuß« pri Düsseldorfu se bomo srečali na **binkoštno nedeljo, 25. maja letos**, slovenski rojaki iz Nemčije, Belgije in Nizozemske. — Začeli bomo z mašo ob 16. uri, po njej bo kulturni program in nato družabni večer.

— Ne pozabite na ta dan!

stari kapeli ter čakala, misleč, da je zaradi uradno premaknjene ure kapa pomota. Potem so ju zaklenili in sta morala poldrugo uro potrpežljivo prisluškovati od daleč našemu slovesnemu velikonočnemu bogoslužju. Tako sta še globlje doživela prehod iz »smrti groba v svobodo Velike noči«.

Letošnji *postni čas* smo kar resno vzeli. Mnogi so dobro opravili spoved in tako na dnu srca »praznovali« vstajenje. Zadnje tedne pred Veliko nočjo je bilo veliko manj opravljenosti, prepirljivosti in hudih besed med nami, hvala Bogu. Resna pokora jemlje hudiču moč.

Velikonočna bogoslužja so bila prav lepo obiskana. Višek smo imeli na véliko soboto v *Moersu* s pomembnimi obredi vigilije, prelepim petjem našega zbora, ljudskim prepevanjem, blagoslovom jedil i. dr. Naša mladina je zagnana za slovenstvo. Pridno obiskuje slovenski dopolnilni verouk ter si dopisuje z otroki iz Slovenije po časopisu »Mavrica«. Tudi do dvajset pisem so nekateri že prejeli. Trda jim prede, da morajo na naprej sestavljati pisma v slovenskem jeziku. Toda domači jim radi pomagajo.

Naj pisana mavrica upanja sveti nad našim Porurjem kot znak svetle bodočnosti! Dokler se bomo tako držali, se bo naša slovenska molitev, pesem in prijazna beseda še razlegala po naših prijateljskih srečanjih.

HAMBURG

Vsak mesec enkrat se zberemo in imamo slovensko sv. mašo.

Velikonočne praznike na praznik sam nismo mogli obhajati skupaj, zato smo se zbrali na velikonočni ponedeljek. Nemška organista je poskrbela, da je naše petje bolj mogočno donelo, in tako razveselila naša srca. Po maši smo se zbrali v dvorani, domači župnik nam je prišel voščiti praznike in, ko je ugotovil, da sedimo pri praznih mizah, je poskrbel, da smo naša suha grla mogli nekoliko zmočiti. Zato je žel od vseh pohvalo.

Rojake na severu lepo prosimo, da bi radi prihajali k slovenski maši in prireditvam. Naj upoštevajo, da

Atila Jožef Varga iz Frankfurtu je bil 2. marca t. l. sprejet v krščansko skupnost — postal je božji otrok!

mora duhovnik priti od daleč. Čeprav je Hamburg zelo velik, pa naj bi rojaki le nagradili pridnost in vztrajnost duhovnika, ki jih oskrbuje. Mogoče se zdi komu to odveč, vendar mislim, da slovenska beseda v tujini le drugače in še prijetneje zveni, če jo človek redko sliši.

Zanimiva je včasih pripomba: »Samo tako malo vas je!« kot da ti isti, ki tako ugotavlja, ne spada med Slovence in kristjane! Če bo vsakdo ugotovil, da ga manjka in da ni vseeno, če ga ni zraven, bo prepričan, da nas bo drugič več. Živimo v upanju ...

HESSEN FRANKFURT

Hitro sta minila dva meseca, kar se nismo oglasili. Zato so naša poročila malo v zamudi.

Na pustno soboto smo imeli zelo uspešno pustno prireditev. »Veseli Pomurci« so pošteno ogreli številne goste, postrežba v obliki samopostrežbe je tudi odlično opravila svoje delo, saj je bilo tudi za lakoto in žejo poskrbljeno; vsak je lahko dobil, kar je želel. Zato so vsi želeli, da bi se večkrat tako srečali.

V postnem času pa je boljši obisk pri sv. maši pokazal, da nismo še čisto pozabili, da moramo tudi duhovno rasti.

Velika noč: Čeprav je mnogo starih obiskovalcev šlo za praznike domov, je bil obisk posebno pri blagoslovu velikonočnih jedil res lep. Škoda je samo, da nekateri mislijo, da so s tem že praznovali Veliko noč! Verjetno niso nikoli prebrali

Pregljevo črtico, v kateri je zapisal, da mu je dovolj potic in gnjati — če je to edini znak krščanstva. Upam, da se je marsikdo ob velikonočnem jutru vendarle vprašal, čemu vse to. To so to samo lepa znamenja, ki nas vodijo k veri in odkrivanju skrivnosti vere.

Slovesna maša na Veliko noč s petjem velikonočnih pesmi je ogrela naša srca, da smo si potem mogli iz srca voščiti veselo Veliko noč!

Naša farna družina v Frankfurtu se je povečala. *Krstili smo* Jožefa Atila Varga. Starši in botri so res lepo sodelovali pri krstu. Želimo jim veliko božjega blagoslova pri vzgoji.

DARMSTADT

Na véliki petek smo imeli obrede tega dneva. Res nas ni bilo veliko, zato pa smo poskušali toliko bolj zbrano doživeti skrivnost Kristusovega trpljenja.

Na Veliko noč pa smo ob večji udeležbi obhajali praznik.

MAINZ

Tudi tu smo se zbrali in lepo obhajali Veliko noč.

KREFELD

V Krefeldu nas je tudi nekaj Slovencev, ki pa smo na žalost zadnja leta precej molčali o sebi. V decembru leta 1978 smo se vprašali med seboj, ali ne bi bilo umestno, tudi pri nas *ustanoviti kako društvo*. Tako smo ga ustanovili tudi v Krefeldu. Delovanje smo pričeli z lepim programom v počastitev »Dneva žena« 8. marca 1979 in to v veselje

vsem Slovencem v Krefeldu in okolici.

Tako smo tudi letos 9. marca proslavili prvo obletnico obstoja slovenskega društva »Slovenski zvon Krefeld«, obenem pa počastili »Dan žena«. Prireditve so se udeležili naši številni rojaki. Preživeli smo res vesele in prijetne ure.

Nastopali so naši najmlajši iz Krefelda, iz Repelena in Oberhausena, ki so izrekli iskrene želje našim mamicam, nato nam je zapel pevski zbor »Slovenski cvet« iz Moersa, za ples in dobro voljo pa nam je poskrbel petčlanski ansambel »Slovenski fantje« iz Homberga s pevkama, katerim izrekamo zahvalo, prav tako vsem tistim, ki ste pri tej prireditvi pridno pomagali!

Slovensko društvo
»Slovenski zvon Krefeld«

Pevski zbor »Slovenski cvet« iz Moersa, ki nam je pel ob »Dnevu žena« v Krefeldu.

narodnosti, od njih 55.540 moških in 38.406 žensk.

Otrok v starosti od enega do šestega leta so naštel kar 10.100, kar pomeni, da predstavljajo 1/3 vseh otrok v mestu, ki so v tej starosti. To dejstvo bo nemški šolskim oblastem delalo še veliko preglavic!

Po narodnosti je v Stuttgartu 27.462 ljudi iz Jugoslavije, 17.383 iz Italije, 14.066 iz Grčije, 13.818 iz Turčije, 3285 iz Španije in 1959 iz Portugalske.

Od tujih delavcev jih je 75 % izjavilo, da bi najraje stalno živeli v Nemčiji.

V zgornjih številkah niso všteti ti-

sti tujci, ki so že prevzeli nemško državljanstvo. Tudi vedno več Slovencev prevzema nemško držav-

Slovenski otroci v Stuttgartu rastejo ob govorici dveh jezikov in ob dveh kulturah. Tisti, ki obiskujejo slovensko Sobotno šolo (letos 80, ta slika je od lani) v Stuttgartu, ne bodo pozabili slovenskega jezika. Važna pa je tudi verska poglobitev.

STUTTGART-okolica

Tuja kri se širi: Vsak šesti prebivalec Stuttgarta je tujec. Trenutno je v mestu 93.946 prebivalcev tujih

Torta za poročni dan! Kdo bi je ne bil vesel! Košar Miroslav in Vrečun Jožefa sta jo dobila za svoj poročni dan v Stuttgartu.

ljanstvo, čeprav se morajo prej odpovedati slovenskemu oziroma jugoslovanskemu.

Vzrokov za to je več: ljudje so si tu ustvarili zadovoljivo eksistenco, otroci so se povsem vživeli v novo okolje; želijo si večje varnosti v vsakem oziru, iznebiti se hočejo zasledovanju in zaslíšanju med dopustom v domovini, bolj so zadovoljni z demokratičnim sistemom v Nemčiji kot pa s stalnim gospodarskim, političnim in verskim pritiskom v Sloveniji. Kajti ob vsakem obisku

domovine vedno bolj živo občutijo, da gre tu za dva svetova.

Pomlad v družinah: V Urbachu čestitamo zakoncema Duh Jožefu in Jožici k hčerkici Mihaeli; v Unterkochenu Ban Rudolfu in Mariji k dvojčkoma Aleksandru in Robertu; v Ludwigsburgu Sitar Marjanu in Pavli k hčerkici Sabini.

Čestitke k poroki: V Stuttgartu sta šla pred oltar Košar Miroslav iz Sp. Radvanj in Vrečun Jožefa iz Ponikve pri Mariboru. Želimo jima srečno skupno življenjsko pot!

Obupala je nad življenjem: Iz Schwäbisch Gmünda smo zvedeli, da je tam obupala nad življenjem rojakinja Hendija, roj. Romih Olga, mati dveh otrok. Doma je bila v Zagorju in zadnjih sedem let živela v tem mestu. Življenje ji ni bilo lepo posejano. Kaj jo je dokončno pripeljalo do tega, da je použila toliko tablet, da se ni več prebudila, to skrivnost je vzela s seboj v večnost.

Na belo nedeljo so šli mnogi slovenski otroci k prvemu obhajilu v okviru nemških župnij. Slovensko prvo obhajilo bo v Stuttgartu v juniju — navzoči bodo tudi ti prvoobhajanci — pod vodstvom č. sestre Judite kot lani.

Pokojnico so prepeljali na domače pokopališče v Slovenijo. Vsem, ki jih je ta žalostna smrt hudo prizadela, izrekamo naše iskreno sožalje.

Ugotavljamo, da se podobni nadvse žalostno primeri ponavljajo. Človek ne sme nikoli seči po življenju, pa če je še v tako velikih težavah. Sodba seveda pripada Bogu, nam pa je vsak tak primer nauk: Človek potrebuje družbe, dobrih sosedov, globoke vere in ljudi, ki so zmožni razumeti težak položaj, v katerem je zašel. Sam potrebuje potrpljenja s seboj in vsi drug z drugim.

MÜNCHEN

DUHOVNIK FRANČEK KRIŽNIK
IN BOGOSLOVEC MARTIN KASTELIC ŽRTVI PROMETNE NESREČE

Nesreča se je zgodila na letošnji

Augsburg-Göggingen
Klausenberg 7

RONCALLI-HAUS

Binkoštno srečanje '80

(za južno in srednjo Nemčijo)

bo letos v **AUGSBURGU** — Göggingen, Klausenberg 7 (blizu Stadionu) že na **binkoštno soboto, 24. maja letos.**

Ob 16. uri binkoštna ritmična maša v župnijski cerkvi. Sodelujejo mladi iz Stranj pri Kamniku. Bo izredno doživetje, pridite, prosimo, pravočasno!

Sledi lep **kulturni program** v dvorani poleg cerkve (Roncalli-Haus) in vesel **družabno-zabavni večer** z ansamblom Lojzeta Landekarja.

Lepo vabljeni! Prosim, povabite tudi svoje prijatelje in znance!

cvetni petek, 28. marca, god Žalostne Matere božje, na cesti B-12, 30 km zahodno od Münchna (blizu Weßlinga). Gg. Križnik in Kastelic sta se ob 20.35 vračala iz Allgäua proti Münchnu. Nasproti jima je na omenjenem mestu pripeljal 40-letni nemški vozač VW-busa, ki je preprečeval avtu za seboj, da bi ga prehitel. Tisti avto ga je kljub temu prehitel, VW-bus je pa zdrknil čisto na levo stezo ceste, ki dela tam ovinek. V tistem hipu sta se mu pripeljala nasproti naša prijateljca. Trčenje je bilo čelno, vsi trije so bili v hipu mrtvi. Kljub temu da je bil avto naših dveh dobesedno raztrgan, sta bili njuni trupli na zunaj malone celi. Kot je ugotovila policija, je bil edini krivec nesreče nemški vozač.

Naša prijateljca so prepeljali v domovino.

G. Križnika je pokopal ob navzočnosti 60 duhovnikov in bogoslovcev in velike množice ožjih rojakov in Šmarju pri Jelšah mariborski stolni prošt Smej (škof Grmič je istočasno pokopaval nekega šibeniškega duhovnika). Na grobu so mu govorili domači župnik Golob, urednik Družine Klemenčič, v imenu prijateljev pa prof. Perko.

G. Kastelica je pokopal v Ždinji vasi pod Trško goro škof Lenič. Zbralo se je 60 duhovnikov in bogoslovcev in zelo veliko drugih ljudi, zlasti mladih — saj se je cela fara pripravljala, da bo drugo leto z Martinom obhajala prvo novo mašo po sto letih. Zlasti govor mladina na grobu je vse navzoče globoko pretresel.

Smrt obeh je za slovenski narod, posebej še za slovensko Cerkev, ogromna izguba.

FRANČEK KRIŽNIK

Franček Križnik je bil silno čist značaj: proti nikomur ni imel osebnosti nič in zelo bi ga bolelo, ko bi vedel, da ima kdo osebno kaj proti njemu; vedno je bil dobre volje, s slehernikom je govoril, vse bi razdal; kot za nekakšno svoje poslanstvo je imel iskanje resnice in pravice, zlasti še v današnjem slovenskem prostoru.

Že kot 12-letni fantič je lepil po Šmarju pri Jelšah protitotalitarne

Pokojni Franček Križnik

plakate, ki si jih je sam izmislil in jih tudi sam izdelal. Misel je našel pri Bevku, ki opisuje, kako so šolarji lepili protifašistične lepake, in pa v brošuri Ukrajina joka, ki opisuje komunistični teror. Ko so ga hoteli na zaslišanju prisiliti, da bi »priznal«, da ga je k temu nagovoril župnik, se pritisnu ni vdal, ker bi bilo takšno »priznanje« laž.

Mariborski škof Držečnik ga je poslal študirat v Rim, ker je bil fant nadpoprečno nadarjen. Kot rimski bogoslovec je v svoji mladostni zaletavosti, kot je to sam večkrat imenoval, napadel s člankom v Naših razgledih ljubljanskega nadškofa. Moral je iz Rima. Škof Držečnik ga je poslal nadaljevat študij v Münchnu. Tu je bogoslovne študije končal, bil v Mariboru posvečen v duhovnika (1971) in spet v Münchnu nadaljeval študij modroslovja. Tik pred koncem študija se je njegov glavni profesor preselil za daljšo dobo v Brazilijo. G. Križnik se je vrnil v domovino z namenom, da se vrne v München študij končati, ko bo profesor spet tu.

Čeprav je g. Križnik že prej kot študent in kasneje kot duhovnik veliko pisal po raznih revijah — njegovo napisano delo bi bilo vredno zbrati — je v kratki dobi poklicnega dela v Sloveniji razvil svojo dejav-

nost do vrha. Sprejet je bil v uredniški odbor Družine, s tem mu je pa bila dana možnost, da je objavljala svoja opazovanja in iskanja, zlasti v smeri človekovih pravic v današnji družbeni ureditvi v Sloveniji. Za to delo je bil kakor ustvarjen: jasen mislec, dober stilist, globok poznavalec marksizma, neustrašen in neustavljiv iskalec osnovnih vrednot. Ni bil ozek, nasprotno, bil je panonsko širok, odprt za sleherni spoznanje, pripravljen za vsak pogovor, neobremenjen s predsodki. Vsekakor ga je za takšno življenjsko držo poleg naravnih danosti usposabljal zavestna in prepričana zakoreninjenost v Kristusu.

Predaval je v Dragi (1976), predaval na teoloških tečajih za študente in izobražence v Ljubljani (1978, 1979), pisal v Zaliv, zamislil in organiziral posebno prilogo Družine (1979), ki je dvignila toliko prahu, govoril 29. novembra lani na ljubljanski bogoslovni fakulteti, pogosto predaval v Tinjah na Koroškem in v Trstu, napisal lepo vrsto člankov za Družino itd. Neizprosno se je potegoval za čistost slovenske polpretekle zgodovine in javno spravljajal na dan nedotakljivke: stalinizem, komunistične revolucije v Sloveniji, pokol domobrancev, povojne procese duhovnikom, socialistično omejevanje posameznikovih pravic, ateizacijo po slovenskih šolah, zmotnost marksizma, zlaganost ljudske demokracije itd.

Davek, ki ga je moral plačevati režimu za svojo odkritost in pogum, ni bil majhen: pred dobrim letom ga je zasliševal v Šetinčevem imenu Milan Meden, na meji so ga zadnji čas natančno kontrolirali, lansko jesen so ga, ko je vodil avtobus romarjev v Rim, na Kozini pri Trstu pošteno pretipali, 8. decembra lani so mu sedem ur preiskovali stanovanje, potem ga pa štiri ure zasliševali, kasneje je bil še dvakrat zaslišan. Grozili so mu s sodnim procesom, če bo še govoril o domobranskih pokolih in o povojnih procesih proti duhovnikom.

Tri tedne pred nesrečo je prišel g. Križnik v München, da konča študij. Pa se je zgodilo drugače. Zakaj, ne vemo. Morda je majhen ključ v to skrivnost dejstvo, da je bil, kot

smo šele po njegovi smrti zvedeli, težko bolan: rak na ledvici se mu je že močno razrastle in umiranje bi bilo grozno.

Z g. Križnikom je odšel največji sedanji pričevalec za resnico, pravico in svobodo v slovenskem prostoru. Kdo bo za njim prevzel to pre-roško službo tako zavzeto, kot jo je opravljal on?

MARTIN KASTELIC

Tudi Martin je prišel v München šele pred poldrugim mesecem. Tu je začel študirati nemščino in se je že tudi vpisal na bogoslovno fakulteto. Prihodnje leto bi bil posvečen v duhovnika — večkrat je izrazil željo, da bi bil posvečen pri naši slovenski maši v Münchnu — novo mašo pa bi imel doma. Imel je načrt, da bi potem študiral dalje, kasneje se pa morda vključil v naše zdmsko dušno pastirstvo.

Martin je bil odkrita, vesela, fantovska dolenska duša. Postaven in čeden, vedno dobre volje in neposreden je znal najti dostop do vsakogar. Kolikor mu je ostajalo časa, ga je v tem kratkem bivanju v Münchnu posvetil delu na naši župniji: pripravljaval je razlago maše in vodil pri njej petje, kot odlični pevec se je vključil v naš oktet, ki mu je na materinskem dnevu tudi dirigiral, z nekaj našimi družinami je navezal stike, načrtoval je svoje delo na župniji za prihodnost. Vsi smo ga imeli radi, pa tudi on se je počutil pri nas kakor doma, kot nam je ponovno zagotavljal.

Pokojni Martin Kastelic

Martin pa je bil tudi načelno polnoma jasen — saj je bil to tudi razlog, zakaj je prišel v tujino, čeprav ni nikdar na to mislil. V šolskem letu 1978/79 je bil namreč izvoljen za predsednika Bogoslovnega društva v Ljubljani. Kot tak je imel precej stikov tudi s svetno gosposko, pri teh stikih je bil pa vselej jasen: kadar je šlo za osnovne človekove pravice, ni molčal. S tem si je nakopal nejevoljo režima in UDBa ga je začela načrtno in vztrajno zasliševati: vselej po dolgo časa in vselej z istimi vprašanji. Cilj zasliševanja je bil na dlani: živčno ga uničiti. Martin se je umaknil v tujino.

Če vemo vsaj za majhno pojasnitev smisla smrti g. Križnika, za njegovo težko bolezen, nam je smisel Martinove smrti popolnoma neznan. Zaradi tega in spričo Martinovih komaj 27 let ter zaradi prizadetosti njegovih staršev je bolečina še toliko večja. Tudi Martinova smrt je velikanska izguba za slovensko Cerkev in slovenski narod, saj se je razvijal v njenega pristnega apostola.

Ko spričo teh dveh odhodov naših prijateljev sklanjamo glave pred božjim odlokom (če naj imajo Kristusove besede o božji previdnosti kakšen smisel, potem takšni odhodi ne morejo biti igra slučaja, čeprav igra v njih človeška omejenost glavno vlogo (v tem primeru nemškega vozača), se Bogu zahvaljujemo, da smo smeli biti prijatelji dveh tako dobrih ljudi; ga prosimo, naj ju sprejme v svojo polno luč, če ju še ni; in verujemo, da bo Bog prek teh dveh smrti storil za naš narod neprimerno več, kot bi prek njenega življenja, saj je bila cena, ki smo jo plačali, tako zelo visoka.

Naše župnijsko življenje teče kljub tako nerazumljivim dogodkom, kot je bila smrt gg. Križnika in Kastelica, naprej, ker pač mora teči naprej. Seveda smo se s spovedjo na tiho in cvetno nedeljo pripravili na praznik Gospodovega vstajenja. Na cvetno nedeljo tudi ni smelo manjkati naših slovenskih butaric in oljčnih vej. Obrede velikega tedna smo opravili v župnijski kapeli, tudi ni manjkalo blagoslova potic in

pirhov in gnjati in hrena, h kateremu je prišlo 60 do 70 naših rojakov. Za veliko noč smo se zbrali spet v »slovenski« cerkvi k slovesni maši.

Naša glavna priprava velja sedaj *škofovi maši* (11. maja), kjer bo deset otrok prejelo prvo sv. obhajilo, šest pa birmo. Mašo bomo skušali oblikovati čim bolj domače in doživeto — otroci bodo sami kaj zapeli; če bo mogoče, kaj tudi moški oktet; sodelovala bosta trobentača; narodnih noš ne bo smelo manjkati; zlasti pa bomo tudi pripravili pete litanije za po koncu maše.

V tem času so bili *krščeni* Aleksander Maksimilijan Crusius, sin Friedberta Crusiusa in Anice, roj. Jeseničnik; Evelyn Hriberšek, hčerka Franca in Marjanice, roj. Škedelj; Denis Danijel Lopatec, sin Janeza in Danice, roj. Škedelj. — Staršem čestitamo, otrokom pa želimo vse dobro v življenju!

Jasno, da se moramo spomniti tudi našega *materinskega* dneva. Praznovali smo ga 23. marca, torej v bližini praznika Marijinega označenja, kakor je to poštena slovenska krščanska navada.

Oder je bil letos okrašen s kuliso, narejeno po neki Perkovi sliki notranjske pokrajine, s Snežnikom v ozadju. Dihala je domačnost in pomladansko veselost.

Točke je jasno in glasno napovedovala mladenka v narodni noši.

Moški oktet je nastopil s tremi pesmimi, z Lipo, Dolensko in Štajerskim fantičem. Po splošnem mnenju je bilo petje odlično; tudi navdušeno ploskanje je to potrdilo.

Naša mala šola se je letos predstavila dokaj izvorno. Deklice so nastopile oblečene kot rožice — koliko truda je bilo skritega za domiselnimi in z velikim okusom izdelanimi oblekcami! — vsaka s svojimi verzi: sleherna od rožic je opisala svoje kvalitete, takoj zatem pa iste navedla na mame. Fantki so deklamirali Kovičevo Medvedjo šolo, eden je bil tudi oblečen v medveda. Potem so vsi malčki zapeli nekaj pesmic mamicam, prej sta pa deklilci iz 2. razreda in narodnih nošah ma-

micam voščili v verzih. Vsekakor so bila ta voščila naših najmlajših mamam najlepši poklon.

Šolarji so se postavili z verzi in petjem: brezhibno so oddeklamirali štiri pesmi (O Indiji Koromandiji, Medved z medom, Cigan, Kaj sem izkupil?) in prav tako ubrano zapeli Mojstra Jaka, Sonce čez hribeček gre, Lisičko in Materi), zadnjo v tovarišiji s tremi mladenkami v narodni noši. Vmes so mladi muzikantje zaigrali nekaj narodnih melodij: na dve piščalki, na tri melodike in na dve trobenti.

V četrti točki so naši odrasli igralci prikazali prizor Pavleta Zidarja Mama. Škoda, da so otroci s svojim govorjenjem — kar je pa seveda tudi razumljivo — preveč motili izredno lepo besedilo našega pisatelja. Za drugikrat bo treba najti drugačno rešitev.

Letošnji materinski dan je bil gotovo od vseh dosedanjih med najlepšimi. Upamo, da ga bomo tudi prihodnje leto tako lepo obhajali!

nizozemska

NIZOZEMSKA

Veliko noč smo slavili po stari slovenski navadi. Na veliko soboto je bil blagoslov jedil, veliko nedeljo pa smo začeli s slovesno alelujo, ki ji je sledila procesija in maša, pri katerem je »Zvon« ubrano prepeval velikonočne pesmi. Naše velikonočno slavlje je posnel tudi holandski radio.

Darove za postno akcijo so pobirali po hišah. Iskrena hvala darovalcem, tistim, ki so pobirali, in vsem, ki so sodelovali pri velikonočnih slovesnostih!

Naši bolniki: G. Franc Selič iz Hoensbroeka je preстал uspešno operacijo na očeh. Voščimo mu popolno ozdravljenje.

Šmarnice: Vabimo na majniške šmarnice, ki bodo ob četrtkih ob 19.30 uri v Hexenberg-u. Pridite v čim večjem številu in pripeljite s seboj še druge!

švedska

JÖNKÖPING

Okrog trideset do štirideset se nas v Jönköpingu vsako drugo nedeljo v mesecu zbere okrog oltarja kakor okrog družinske mize. Težko je reči, zakaj je vzdušje vedno tako domačnostno in ubrano. Glasno odgovarjanje pri maši in veliko število teh, ki redno prejemajo obhajilo, izpričuje, da udeleženci vedó, da je maša skupno slavlje.

Pri slovesnosti pa se poje, zlasti še, kadar pridejo skupaj Slovenci. V Jönköpingu imamo več dobrih pevcev; Ludvík, ki s svojo družino redno pride k maši iz 36 km oddaljene Vaggeryda, pa lepo igra na orgle.

Vedno izberemo kakšno novo pesem iz bogate zakladnice cerkvenih pesmi, zato se navadno zberemo četrte ure prej, da znane pesmi ponovimo, novih pa se naučimo.

Otroci — med nami je precej mladih, zelo mladih — sodelujejo na svoj način. Marca smo obhajali materinski dan, zato so po maši materam in očetom zapeli nekaj pesmi. Kdor že mlad goji v sebi čut hvaležnosti in se vadi v darovanju, se bo pozneje znal vključiti v veliko hvalnico in daritev Bogu pri bogoslužju.

Ko smo sedeli ob kavi, je skupinica za skupinico pokazala svojo pevsko spretnost. Jani, Elinor, Richard in Ronny še ne hodijo v šolo, a so pogumno zapeli »Jaz pa grem na zeleno trav'co« in »Ti, mamica moja«.

Navsezadnje smo ugotovili, da so otroci s svojimi nastopi dali povod, da smo pripravili kavo, se dalj časa zadržali in nato še sami zapeli nekaj domačih.

Velika noč v Göteborgu in Stockholmu: Za Veliko noč smo imeli pravo pomlad. Živo srebro se je — najbrž prvič v letošnjem letu — povzpelo nad 10° C.

Modre švedske zastave z velikim rumenim križem, ki so plapolale

pod kristalno jasnim nebom, so spominjale na bandera in na procesije, ki po naših vaseh oznanjajo veselo vest velikonočnega jutra. Obenem pa so pripovedovale o tem, da vsa Švedska praznuje dan Gospodovega vstajenja.

Da smo Veliko noč doživeli res po domače, se moramo zahvaliti mogočnemu petju vstajenskih pesmi pri slovenski maši, ki je bila v Göteborgu na Veliko noč popoldne. Zbralo se nas je precej več kot druge nedelje.

V Stockholmu smo imeli mašo na velikonočni ponedeljek. Tudi tu nas je bilo nekaj več kot ponavadi. Tudi maša 16. marca je bila lepo obiskana.

Tokrat smo med sv. mašo obhajali krst. Kristjan je postal Anton-Evard, sin Kocmut Alfreda in Dane, roj. Kaltenekar. Velika noč in krst spadata skupaj. Antonu-Evardu želimo, da bi bil vedno vesel velikonočni kristjan, staršem pa čestitamo in jim želimo obilo božjega blagoslova pri vzgoji.

Dragi prijatelj!

Ne bi bilo prav, če bi Ti zamolčal, da smo tudi na jugu Švedske praznovali materinski dan. Čisto na kratko: Kar malo sem se bal, kako bo. Pa vidim, da se ob dobrih ljudeh nimam česa bati.

V Helsingborgu nam je družinica iz Bjuva pripravila prelep program. Veliko lepih pesmic so se otroci naučili in jih skupaj s svojo mami-

naša luč
je danes
najbolj
informativen
slovenski list
doma in
na tujem

Prizor ob recitaciji Cankarjeve črtice »Sveto obhajilo« v Köpingu.

co zapeli. Zapeli so tudi, kaj vse dela skrbna mamica: »srajčke šiva, hlačke celi...« Ob pesmici »Ti, domača hiša« pa smo se vsi z mislimi in srcem za kratek čas preselili domov in si rekli: Res, ne bom te pozabil, ljubi očetov dom!

Kar nismo mogli narazen, tako prijetno je bilo.

Tudi v *Landskroni* smo praznovali. Otroški zborček nas je najprej popeljal v prijetno vzdušje. Lepe pesmice in recitacije so kar »zagrabile«. Da je Cankar velik pisatelj, smo vedeli. Tudi to smo vedeli, kako lepo je pisal o svoji materi. Pa se nam je vseeno orosilo oko, ko smo poslušali njegovo črtico »Sveto obhajilo«. Mojstrsko nam jo je prebral mlad oče in nam vsem potrdil, kako se dá tudi v tujini ohraniti smisel za lepo in čuteče izgovorjeno slovensko besedo.

V *Malmöju* smo prosili tamkajšnjega župnika za veliko dvorano in

res se nas je kar precej zbralo. Posrečeno je bilo poslušati otroke, ki so se kar na pamet naučili vse pesmice, le tu pa tam je kdo malo poškillil v tesno zvit listek v pesti. »Kako naj ji voščim, kaj naj ji dam? Spekla potičko bi — pa je ne znam,« je gladko povedala deklica; potem smo vsi skupaj zapeli mamicam in očetom. Kar zavleklo se je potem ob kavi in pecivu praznovanje in tako sem priromal nazaj domov šele po drugi uri zjutraj.

Ker me Velika noč »priganja«, Te za danes prav lepo pozdravljam!

Jože Bratkovič

Slovenci na Švedskem smo že minulo jesem dobili še enega slovenskega duhovnika. Tako imamo sedaj *dva dušna pastirja*, ki skrbita za raztresene ovce po razsežni Švedski. Med temi slovenskimi »ovcami« smo tudi Slovenci v Köpingu.

Ni nas veliko, okrog 50 z otroki vred, vendar smo že skupina, ki ima svoj jezik in svojo kulturo, ki jo hoče ohraniti in prenašati na potomce.

To svojo kulturo, jezik in običaje pa utrjujemo v okviru slovenske šole, Slovenskega kluba in slovenskih verskih prireditiv. Sedaj imamo možnost obiska *slovenske maše* vsak mesec ali doma v Köpingu ali pa v sosednjem bližnjem mestu.

23. marca je bila slovenska maša v Köpingu, ki pa je imela svojstven zaključek — nastop slovenskih otrok in mladine pred oltarjem.

Ker je marec mesec Marijinega (oz. Gospodovega) oznanjenja, smo se *Materi božji* približali še na poseben način — s pesmijo in recitacijo. Nastop je bil namenjen *tudi staršem*. Tako so se vrstile deklamacije in pesmi o naši najvišji vzornici Materi božji, o naših materah in očetih; med njimi je bil prizor Cankarjeve črtice »Sveto obhajilo«; vse pa je povezoval magnetofonski trak s pesmimi.

Tekst je povezoval naš duhovnik č. g. Jože Drolc.

Po maši in programu smo se zbrali v Slovenskem klubu, kjer smo se ob kavi pogovorili o »proslavi« v cerkvi. Čeprav smo skoraj vsi doživeli to prvič, smo to novost odobrili, saj se tako vključiti v mašo nekaj novega in privlačnega. Sicer pa se življenje in vera ne moreta ločevati. Tako so tudi naša mladina in otroci pokazali, da mora biti med Cerkvijo in vsakdanjim življenjem trdna vez.

Ob koncu pa še lepe pozdrave obema duhovnikoma Jožetoma na Švedskem, patru Janezu Sodju v Nemčiji kot tudi duhovnikoma Jožetu Flisu v Franciji in Ludviku Rotu v Angliji.

V imenu Slovencev v Köpingu:
Terezija Hlep

Binkoštno srečanje v Vadsteni

25. maja, na binkoštno nedeljo,
bomo poromali v Vadsteno.

Slovenci na Švedskem smo odkrili, da je Vadstena lep kraj, ki je zaradi duhovne veličine **sv. Brigite** tudi pomemben.

Tudi letos se za binkošti zberemo v Vadsteni.

Ob 12 uri bo **sv. maša**, nato **procesija** v cerkev groba sv. Brigite in **litanijske**, potem pa **kulturni in družabni program**.

Lepo vabljeni!

švica

Velikonočni prazniki so za nami. Iz Švice so mnogi šli domov praznovati ter preživeli te dni v družbi svojih dragih domačih. Mnogo pa nas

je ostalo tukaj. *Pri slovenskem bogoslužju* smo se ob izredno veliki udeležbi počutili tudi mi kot ena velika družina.

Za *véliki teden* je prišel med nas provincial slov. kapucinske provincije, p. *Štefan Balazic* in vodil pobožnosti v kapeli pri kapucinih v Zürichu ob sodelovanju p. Angela in p. Fidelisa vse tri dni pred Veliko nočjo.

Na *véliko soboto* je bila kapela premajhna. Na ta dan pride redno vsako leto lepo število naših rojakov od blizu in daleč. Držimo našo lepo slovensko navado, da *blagoslovimo jedila* kot doma. Tega Švicarji ne poznajo.

Po maši smo se na veliko soboto zbrali še v Slovenski pisarni, ki je tudi za to priliko bila premajhna. Bili smo deležni blagoslovljenih jedil. Posebno všeč nam je bila okusna orehova potica, ki so nam jo spekle naše slovenske sestre v Grosswangenju pri Luzernu. Nič nas ni motilo slabo vreme, saj je snežilo, tako da smo imeli Veliko noč tako rekoč na peči. Nekdo nam je voščil po telefonu za praznike tole: Voščim vesele božične praznike — ker sneži. Pa tudi po praznikih je še vedno snežilo.

slovinci ob meji

KOROŠKA — Na občnem zboru Slovenske prosvetne zveze v Celovcu je bil ponovno potrjen za predsednika g. Valentin Polanšek z Obirskega. — Krščanska kulturna zveza in Slov. kulturno društvo v Celovcu sta organizirali koncert pod naslovom »Pesmi narodov«. Pesmi je pel zbor »Rož« iz Št. Jakoba. — V marcu so slov. prosvetna društva »Kočna« iz Sveč, »Bilka« iz Bilčovsa, »Gorjanci« iz Kotmare vasi, »Rož« iz Št. Jakoba, »Peter Markovič« iz Rožeka in »Svoboda« iz Št. Janža v Rožu priredila 5. rožanski izobraževalni teden. — Avstrijski predsednik dr. Kirchschräger je ukinil procese proti 5 koroškim Slovincem, ki so se borili za dosledno izvajanje člena 7 državne pogodbe. Ta pomilostitev je med nemškimi

izenadeni smo bili nad izredno *lepo udeležbo* pri vseh mašah na Veliko noč, ki je bila na več krajih. Razveseljivo pa je tudi to, da so mnogi pristopili k svetemu obhajilu. Lep zgled za pogosto sveto obhajilo dajejo svojim staršem, pa tudi vsem odraslim naši otroci, ki ob nedeljskih mašah redno pristopajo k mizi Gospodovi. Pokojni ljubljanski nadškof Pogačnik nam je v zadnjem poslovinem pismu priporočal tri stvari: molitev, nedeljsko mašo in pogosto obhajilo. Sprejmimo tudi mi to njegovo oporoko!

Na belo nedeljo je bil posvečen za *nadžkova* v Ljubljani naš dragi msgr. dr. *Alojzij Šuštar*. Bil je velik dobrotnik nas Slovencev v Švici. Zato smo prav mi zelo veseli in ponosni na to. Ko je bil še škofov vikar v Churu, je rad prihajal med nas. Upamo, da bo tudi kot nadškof rad prihajal k nam.

Posebno ga želimo imeti v naši sredi ob *slovenskem romanju* v Einsiedelnu 28. septembra. Takrat mu bomo lahko osebno čestitali. On ima posebno skrb za nas v tujini in nas bo še naprej podpiral z nasveti, za nas molil, mi pa bomo za njega.

nestrpneži povzročila proteste. — Slovenski dunajski kvintet je v Rožeku in Št. Primožu v postu pel postne pesmi. — Tudi Krščanska kulturna zveza je imela svoj občni zbor, na katerem je bil potrjen dosedanji predsednik g. Lovro Kaselj, župnik v Hodišah. — Zvezni kancler dr. Kreisky je 28. marca povabil zastopnike obeh slovenskih organizacij na razgovore na Dunaj. Isti zastopniki so bili prve dni v aprilu tudi v Beogradu, kjer so hoteli seznaniti o problemih manjšine jugoslovanske politike, ki so par dni kasneje sprejeli avstrijskega kanclerja. — Pevski zbor »Rož« je s koncertom gostoval v Mozartovem mestu Salzburgu, Trio »Korotan« in oktet »Danica« sta pa gostovala pri študentih v Innsbrucku. — Zadržna posojilnica v Globasnici je kupila zemljišče z namero, da sezida moderno poslopje. Treba je bilo dobiti še dovoljenje od občine za prenamembo zemljišča v gradbene svrhe. Župan pa je iz nerazumljivih razlogov to

Naj nam ga Bog ohrani še dolga leta v nadpastirski službi v slovenski Cerkvi!

Krsti: V Rheinfeldnu je bil krščen v cerkvi Magden 12. januarja Dobovšek Andrej, sinček Jerneja in Ivane, roj. Peternel iz Buenos Airesa, začasno živečih v Švici. — V Amriswilu je bila 12. marca krščena Vöröš Beatrix, hčerkica Jožefa in Eržebet (Elizabeta), roj. Elekes; botrovala je Kondárni-Elekes Katalin iz Velence (Madžarska).

V tem letu je bilo rojenih še nekaj otrok, ki so bili ali še bodo krščeni doma ali pa so jih krstili drugi duhovniki.

Staršem čestitamo, novokrščencem pa želimo božjega varstva.

Poroka: 15. decembra 1979 se je v cerkvi sv. Jožefa v Solothurnu poročila Štefanija Brumec, kuharica, s Heinzom Hublerjem. Novoporočencema iskreno čestitamo!

Tudi *smrt* ni prizanesla v tem letu. 14. marca je v Baslu od raka na pljučih *umrl* Ivan Janežič, elektro monter, star 46 let. Bil je doma v Mariboru, kamor so prepeljali tudi njegove zemeljske ostanke. Bog mu naj dá večni mir!

odklonil. — Cerkveni list krške škofije »Nedelja« se je povzpela res na višino. Predvsem jo oblikuje življenjski optimizem, česar pogrešamo pri cerkvenih listih za nemško govoreče vernike. Lepo je presenetila velikonočna številka z barvnim ovomem. Sedanjim urednikom lahko k tedniku čestitamo.

GORIŠKA — V Katoliškem domu v Gorici je dala obračun o svojem delu Zveza slov. katoliške prosvete. Delovno poročilo so podali zvezni odbor in zastopniki včlanjenih organizacij. — V kratkem razdobju je pesnik in duhovnik Štefan Tonkli izdal kar dve zbirki svojih pesmi: »Nekje studenec žubori« in »Samotno drevo«. Že prej je izdal osem zbirk pesmi pod psevdonimom Venceslav Sejalec. — Pevski zbor »Lojze Bratuž« je gostoval v Celovcu na osrednjem koncertu »Koroška poje«. — V Sedejevem domu v Števerjanu so igralci tamkajšnje igralske družine postavili na oder Jalno-

dragi bralci!

Ugledni zahodnonemški časopis Frankfurter Allgemeine Zeitung je 15. aprila pod naslovom KOMAJ KAKŠNA POROČILA O NESREČAH V SOVJETSkih ČASOPISIH poročal o praksi sovjetske socialistične družbe, da o človeških in naravnih nesrečah skoraj ne poroča. V ozadju takšnega ravnanja je kajpak misel, da v »popolni« družbi, ki jo ustvarja komunizem, ni mesta za nesreče. Jasno. Kje bi sicer bil objavljeni raj na zemlji?

Samoupravna socialistična družba v Jugoslaviji se je sicer 1948 oddaljila od sovjetske družbe, hvala Bogu! Tudi ne skriva človeških in naravnih nesreč. Še vedno pa skriva resnico o nesrečah, ki jih je povzročil novi razred med vojno in po njej. Kaj ni tudi takšno ravnanje le nojevsko vtikanje glave v pesek, kot da resnice ni, če jo skrivaš!

Kdaj bo npr. dovoljeno v slovenskem prostoru jasno in glasno govoriti o poboju 10.000 domobrancev — že po vojni, ko so bili brez orožja?

Zakaj ni kdo od režima ob smrti nadškofa Pogačnika možato priznal, da so ga imeli več let zaprtega in da te krivice niso nikdar popravili?

Zakaj je zasliševalec zahteval od sedaj že pokojnega g. Križnika, naj molči o procesih, ki so jih uprizorili po vojni toliko duhovnikom?

Resnica mora na dan! Le na resnici je možno graditi lepšo prihodnost človeštva.

Lep pozdrav!

UREDNIKI

vo igro »Srenja«. — Nabirka za katoliški tisk med Slovenci na Goriškem je dosegla znesek 2,529.900 lir. — Leta 1908 ustanovljena Hranilnica v Doberdobju je dobila 23. marca nove prostore. — Slov. kulturno društvo »Hrast« iz Doberdoba je na velikonočni ponedeljek priredilo »Praznik pomladi«. Gostovali so zbor »Marij Kogoj« iz Trsta, »Galebi« in Trio »Mavrica« z Opčin ter pevski zbor iz Vidma.

TRŽAŠKA — Slovensko stalno gledališče iz Trsta je 16. marca gostovalo v Marjinem domu v Rojanu in zaigralo igro »Neznani Benečan«. — Zveza cerkvenih pevskih zborov na Tržaškem je v kulturnem domu v Trstu priredila 23. marca revijo »Pesem mladih«. Nastopilo je 17 zborov. — Ob 30-letnici župnijske kinevdvorane je 16. marca priredil Slomškov dom na Bazovici »Praznik staršev«. — Tržaški škof Bellomi in goriški nadškof Cocolin sta se udeležila v Ljubljani pogrebni obredov ob smrti ljubljanskega nadškofa dr. Pogačnika. — V marcu se je srečal tržaški škof s slovenskim učiteljstvom pri Sv. Ivanu, na Opčinah in v Dolini. — Tržaški Slovenci so za katoliški tisk nabrali 2,675.800 lir. — Oktet »Galebi« in ženski zbor »Marvica«, oba z Opčin, sta gostovala s petjem v Katoliškem domu v Gorici. — Pisatelj Mirko Javornik je bil navzoč v Trstu, kjer so v prostorih Slovenske prosvetne matice predstavili njegovo zadnje delo »Pero in čas II.«. Pisatelj živi v Združenih državah Sev. Amerike.

slovinci po svetu

AVSTRALIJA — V slovenskem ver-skem središču v Kewu (Melbourne) so počitnice izrabili, da so izvršili nekatera nujna popravila. S postom je spet steklo redno župnijsko življenje. — Poletne kolonije, ki jo je ta župnija priredila ob morju, se je udeležilo prvi teden 64 oseb, drugi teden 45 fantov, tretji teden pa 48 deklet. — Iz Slovenije je prišel frančiškan p. Janez Tretnjak, rojen v Št. Ilju v Mislinjski dolini. — Tudi Kewska župnija je priredila taborjenje, ki se ga je udeležilo 23 fantov in deklet. — Slovenska skupina iz Adelaide je poromala v Rostrevor, kjer je Semenišče sv. Frančiška Ksaverija. Po maši so v narodnem

parku imeli piknik. — Zvezni minister za naseljevanje je imenoval v avstralski etnični svet Slovenko go. Aleksandro Ceferin. — Župnijske matice v Kewu izkazujejo v letu 1979 42 krstov, 13 porok in 16 pogrebov. — Najmlajša slovenska šola v Avstraliji je v Geelongu, ki je letos februarja odprla vrata 36 učencem, ki jih učita dve učiteljici. — Na velikonočni ponedeljek so v Kewu priredili že tradicionalno »pirhovanje«. Igral je ansambel »Srebrne strune«. — Čeprav Slovencev v Brisbane ni veliko, imajo svoje Slovensko društvo »Planinka«, ki je februarja obhajalo srebrni jubilej.

ARGENTINA — Bariloški Slovenci so na težko dostopnem vrhu Cerro Capilla postavili že leta 1952 prvi križ, ki so ga andski viharji podrlji. Zato so leta 1962 postavili novega in letos so ga spet obnovili. — G. Matija Lamovšek, dolgoletni kaplan pri Devici Mariji v Polju, potem taboriščni župnik v Kellerbergu in Spittalu ob Dravi, je v Buenos Airesu slavil osemdesetletnico. — V marcu so na 13 slovenskih šolah v Argentini začeli spet s šolskim poukom. — Slovenska vas je organizirala poletno taborjenje v Tandilu. Udeležilo se ga je 12 fantov in 16 deklet. — Slovenska fantovska zveza in Slovenska deklška organizacija sta priredili prvo letošnje predavanje: »Mladostnik in ljubezen«. Predavanje je bilo v Slovenski hiši v Buenos Airesu. Imel ga je dr. Kukovica. — V Buenos Airesu se je pri delu smrtno ponesrečil g. Jože Žakelj, doma iz Št. Jošta nad Vrhniko, brat našega izseljenskega duhovnika v Belgiji in na Holandskem. — Na praznik sv. Jožefa je za srčno kapjo umrl v Bariločah v 59. letu starosti g. Francè Jerman. Bil je soustanovitelj Slovenskega planinskega društva pod Andi in argentinski prvak v smuškem teku. Nekaj dni prej se je vrnil z letošnje zimske olimpiade v Lake Placidu (ZDA), kjer sta tekmovala za Argentino dva njegova sinova. — V 83. letu starosti je 17. marca zaključil zemsko potovanje bivši lesni trgovec iz Polhovega Gradca, g. Pavel Božnar. Umrl je v Mendozli.

KANADA — »Mladi harmonikarji« iz Clevelanda, ki jih vodi g. Rudi Knez, čez 50 jih je, so na povabilo slovenske mladine pri Sv. Gregoriju v Hamiltonu 1. marca priredili v farni dvorani koncert. — Čeprav Slovenci radi mečejo v cerkvene puščice dro-

biž, je treba priznati, da je dosti tu-di darežljivih rojakov. Tako so daro-vali v letu 1979 v župniji Marije Po-magaj 85.504 dolarjev, v župniji Ma-rije Brezmadežne 140.362 dolarjev. Baragov Misijonski krožek je nabral za misijonarje 10.000 dolarjev, več kot 5000 dolarjev so kanadski Slo-venci dali za Mohorjeve dijaške do-move v Celovcu. Za starostni dom »Lipa« so dali 140.000 dolarjev; sku-paj čez 380.000 dolarjev. Koliko so pa Slovenci dali na skrivnem, pa ve samo Bog.

ZDA — V Slovenskem narodnem domu na St. Clair v Clevelandu je godba na pihala »USS« priredila ze-lo uspel koncert. Sodeloval je tudi pevski zbor Glasbene matice in fol-klorna plesna skupina »Kres«. Kon-certa se je udeležil tudi cleveland-ski župan Vojnović. — Pevski zbor »Jadran« je 9. marca praznoval 60-letnico obstoja. V teh letih je izve-del dosti koncertov in odpel nekaj operet. — V času televizije je vedno manj bralcev knjig. Vendar kljub te-mu deluje na področju velikega Cle-velanda »Slovenska čitalnica«, ki si vztrajno prizadeva, da luč tiska ne ugasne. — V župniji sv. Cirila v New Yorku so nabrali 400 podpisov

s prošnjo, da bi župnija ostala slo-venska. V božični nabirki je »umira-joča župnija« nabrala 3744 dolar-jev. V februarju je prišel iz Slovenije p. Robert Mazovec iz Slovenije, ki bo junija nasledil p. Riharda Rogana. S tem so zagotovljene tudi na-daljnje prosvetne ure — utrip slo-venskega življenja v velikem New Yorku — pri Sv. Cirilu. — Mati Tere-zija, Nobelova nagrajenska za mir v letu 1979, bo v juniju obiskala Cle-veland. — Slovenska mladina s fol-klorno skupino je povabila čikaške Slovence v farno dvorano v nedeljo, 2. marca, na kolone. — Slovenska krščanska demokracija — SLS je povabila rojake v Baragov dom v Clevelandu na predavanji in razgo-vor o slovenskem krščanskem poli-tičnem programu. Udeležba na se-stanku je bila številna, program in razgovor zanimiva. — Dramatsko društvo »Lilija« je v Clevelandu za-igralo Vombergarjevo veseloigro »Voda«. — Bralce »Naše luči« bo zanimalo, da je petkratni zmagova-lec na letošnji zimski olimpiadi, Amerikanec Erik Heiden, slovenske-ga porekla. Njegov praded je bil do-ma iz Ljubnega ob Savinji. Njegova babica, ki še živi, zna še slovensko.

(nadaljevanje s 13. strani)

Kar zadeva neverjetno težko razmerje med jugoslovanskimi narodi in narodnostmi, danes nič ne kaže, da bi nameravali v Jugoslaviji po Titovi smrti uveljaviti trdo roko. Če bo zmagala Bakaričeva smer, bodo hoteli imeti narodna gibanja kajpada pod nadzorstvom, a istočasno ne bodo pri-sile na tem področju postrili. Na že vnaprejšnje zapiranje domnevnih na-rodnjakov, predvsem na Hrvaškem, očitno ne mislijo. Tudi niso prepovedali stikov teh domnevnih narodnjakov (gre delno za liberalne, delno pa za tiste vrhunske politike, ki jih je Tito 1971 odstavil) s tujci. Izgon nemškega tele-vizijskega poročevalca imajo za posamičen primer. Ravno v teh dneh so se, kot se zdi, okrepile zamisli reformnih politikov kot Nikežića, Tepavca in Kavčiča. To pa ne pomeni, da bi ti ljudje v novem obdobju tudi osebno lah-ko ponovno igrali kakšno vlogo.

Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1.—2. mar. 80/3.

SLOVENSKA DRŽAVA: RAZMIŠLJANJE OB ŽARI EDVARDA KARDELJA

Medzavezniška »državna pogodba« za Avstrijo leta 1955 je porazno za-ključila zgodovinsko vlogo Edvarda Kardelja, da bi v edinstveno ugodnih okoliščinah po zavezniški zmagi v drugi svetovni vojni dosegel uresničenje stoletnega cilja Zedinjene Slovenije. Po izgubi Gorice in Trsta je tudi celot-na slovenska Koroška ostala odrezana od Slovenije. Še slabše: državna

naša luč svobodni glas slovenskih kristjanov

DUHOVNIK IN NAROD

(nadaljevanje z 8. strani)

rejo in ne smejo pa biti omejene še z nekakšnimi »interesi socializma«, kakor o le-teh v nasprotju z izjavo Združenih narodov o človekovih pravicah govori jugoslovanska usta-va. Tudi socializem in njegovi inte-resi niso nad človekom. Socializem mora biti v službi človeka, drugače ni humanizem.

Slovenski duhovnik mora danes in jutri odločno stopiti v prve vrste bojevnikov za človeka. To je njego-va verska, krščanska in duhovniška dolžnost. Zlasti velja to še za naše škofe, od katerih upravičeno pričaku-jemo, da bodo v sedanosti in pri-hodnosti — kljub razumljivemu in nujnemu pluralizmu mnenj — kar zadeva obrambo človekovih pravic, nastopali bolj pogumno, bolj enot-no in bolj pogosto. Oni, škofje, so naši prvi učitelji in branilci vere in človeka. V tej zadevi bi morala vsa slovenska Cerkev nastopati enotno in složno. Naj bi zgled, ki ga je dal ljubljanski nadškof in slovenski me-tropolit Jože Pogačnik s svojim nastopom »Cerkev za človekove pravi-ce« letos v Družini, v vseh našel is-krene in prepričane posnemovalce! Ne gre za politizacijo vere, temveč za človeka in njegovo svobodo, ka-teri morata služiti tako politika kot krščanstvo.

Slovenski katoliški duhovnik pa želi in mora biti potem tudi še na-prej zvest in dejaven ud svojega na-roda. Ta njegova privrženost narodu

se bo seveda danes in jutri udeležala drugače kot včeraj. Duhovnik si bo kot Slovenec, državljan in občan prizadeval za to, da bo po vesti izpolnjeval svoje domovinske in državljanske dolžnosti. Sedaj in v prihodnje mu gotovo ne bo treba več biti umen kmetovalec, učen znanstvenik, ugleden pisatelj ali spreten politik. Predvsem naj bi se duhovnik ne vtikal in vmešaval v poklicno politiko, kolikor te ne zahteva verski imperativ obrambe splošnih, za vse obvezujočih človekovih pravic.

Naša družba seveda duhovniku kot državljanu in občanu načelno priznava pravico do soudeležbe v družbenopolitičnem življenju. To načelo je nedavno ponovno slovesno potrdil Branko Mikulič, član predsedstva CK ZKJ. Vendar se mora — po mojem mnenju — duhovnik pri tem jasno zavedati, da ne nastopa kot duhovnik, temveč kot občan. In dobro bi bilo, da bi se duhovnik le čimmanj vključeval v politiko. Naj to prepusti drugim. Le v izjemnem primeru, ko bi bil prepričan, da je po nujni dogodkov prav on poklican, da opozori na nekatera neresena vprašanja, naj bi uveljavil svoje državljanske in narodne pravice. Drugače pa naj se tem pravicam odreče. Gotovo pa je, da je dolžan sodelovati pri vsem, kar pospešuje skupno, narodno blaginjo, vendar na način, ki bo njemu primeren.

Tu je treba rešiti še neko vprašanje. Del duhovnikov je danes organiziran v družbenopolitične organizacije in ima pozitiven odnos do naše socialistične stvarnosti. To je njihova pravica in nihče jih ne obtičuje, da se vmešavajo v politiko, da so klerikalci. Toda tisti del duhovnikov, ki ni v teh ustanovah, ima prav tako pravico, da se kot vsi drugi državljan kritično odziva na nekatere stvari v naši družbi. Pričakujemo in želimo, da tudi teh ne bi obdolževali izkoriščanja vere v politične namene, vmešavanja v politiko in klerikalizma. *Kristjani smo danes proti vsaki obliki klerikalizma.* Nekdanjega cerkvenega klerikalizma pač ne želimo zamenjati za partijski klerikalizem. Duhovnik naj bo kot državljan in občan povsem svoboden v

pogodba ni koroških Slovencev učinkovito zavarovala niti kot narodno manjšino v sovražnem državnem, družbenem in kulturnem okviru in okolju, temveč je molče uzakoniła nadaljevanje načrtnega ponemčevanja.

Sedmi člen avstrijske pogodbe, ki govori o narodnih manjšinah, ni določil celotnega ozemlja južne Koroške, na katerem bi po sto letih političnega raznarodovanja slovenska manjšina morala biti mednarodnopravno utrjena in zavarovana; manjšinski člen državne pogodbe ni zajamčil niti obvezne dvojezičnosti v šolah, uradih in drugih javnih ustanovah na tem ozemlju; obnovljeni avstrijski državi ni bila naložena niti primerna odškodnina za človeške žrtve, kulturno uničenje in gospodarsko škodo, ki so jih koroški Slovenci utrpeli v temeljito raznarodovalnem razdobju od začetka prve svetovne vojne skozi leta priključitve Hitlerjevemu rajhu (1938—45), ki jo je velika večina avstrijskih Nemcev navdušeno pozdravila in uporabila kot surovo sredstvo za dokončno uničenje slovenstva.

Jugoslovanska partijska vlada s Kardeljem v vodilni vlogi je sprejela avstrijsko državno pogodbo brez omenjenih manjšinskih pravic in varščin. Poslej je jugopartijski režim le še od časa do časa pošiljal na Dunaj neučinkovite diplomatske dopise in uprizarjal domača protestna zborovanja. V zadnjih letih je tudi to zvonjenje po toči utihnilo.

V govoru na proslavi 60-letnice jugopartije (1979) je Tito slovensko manjšino v Avstriji kratko in malo zamolčal. Nismo brali, da bi Kardelj ali partijsko vodstvo v Ljubljani Tita na to opozorila in javno poudarila vsaj zahtevo po obnovitvi obvezne dvojezičnosti v šolah, ki so jo avstrijske državne pogodbe zopet odpravile.

V povojni Jugoslaviji je bil Edvard Kardelj Titov najstarejši, najtrajnejši in najožji sodelavec pri partijskem in državnem vodstvu. V tem svojstvu je za jugopartijski režim opravljal tri zelo posebne in pomembne službe.

● Kot najbolj priučeni marksist v jugopartiji je Kardelj postal poglavitni svetovnonazorski strokovnjak v Jugoslaviji. Nihče drug v jugopartiji ni tako nadrobno in tankovestno obvladal marksistične dialektike, s katero v komunističnih režimih partija »razlaga« in »potrjuje« svojo vsakokratno politiko.

● Toda Kardelj je Titovemu režimu dajal še več: bil je graditelj jugopartijskega državnega in družbenega sistema. Zasnoval je in venomer spreminjal povojno ureditev. Skoraj lastnoročno je napisal pet zapovrstnih ustav. Tudi Zakon o združenem delu (1976), ki so ga proglasili za »Veliko listino« in »miniustavo« družbenega samoupravljanja, je v zasnovi in mnogih podrobnostih Kardeljevo delo. Kardelj se je spuščal celo v sistemsko spreminjanje gospodarskega načrtovanja — tehnično zelo zahteven predmet, v katerem Kardelj ni bil nič bolj strokovno izšolan kot Boris Kidrič, ki je po vojni zasnoval centralizirano načrtovanje po sovjetskem vzoru.

● Tretja stalna partijska služba, ki jo je Kardelj vodilno opravljal do smrti, je bila dejansko najbolj pomembna. Ko so se v negotovih okvirih venomer se spreminjajočega zunanjege sistema v povojni Jugoslaviji po letu 1949 znova in znova pojavljale težave za ohranitev izključno partijske oblasti, je bil Kardelj tisti, ki je vsakokratne težave ustrezno »razložil«, odkrival njih »krivce« ter vedno znova utrjeval partijsko nadoblast in v njej ohranjal neprekinjeno ostajanje stare garde. Le v posebno kočljivih primerih, kot sta bili izločitev Rankovića (1966) in čistka hrvaškega vodstva (1971/72), je Kardelj to službo vršil bolj za kulisami pod neposrednim vodstvom Tita samega. Toda izključitev Djilasa (1954) in »odstop« Kavčiča (1972) sta bila zaradi njunega svetovnonazorskega značaja v glavnem Kardeljevo delo.

Kardelj je svojo posebno trojno službo v jugopartijskem režimu opravljal ne le kot korenit marksist, temveč tudi kot zvest leninist, do leta 1949 pa tudi kot neomahljiv stalinist.

Partija mora (po Leninu) ohraniti »vodilno vlogo« vse do izoblikovanja

»komunistične« družbe (kot raja na zemlji v izobilju vsega za vse). Ker tega Marksovega razvojnega sklepa v Jugoslaviji še niso datirali, sledi, da morata njihova družbena ureditev in državni režim ostati pod trdnim nadzorstvom partije v dejanski nedogled. To partijsko vlogo ohranjati in jo vedno znova utrjevati, je bila najpomembnejša Kardeljeva naloga v Titovem režimu.

Do končnega preloma med Stalinom in Titom (1949) je bil Kardelj tudi dejanski stalinist v obojnem pomenu tega pojma: v smislu istovetnosti države s partijo in le-te z »delavskim razredom« in v smislu uporabljanja kakršnih koli metod obvladovanja, kakor jih pač »zahtevajo« vsakokratne razmere po mnenju partijskega vodstva.

Prva značilnost stalinizma v povojni Jugoslaviji je bila uresničena s tem, da je imelo v Beogradu osredotočeno jugopartijsko vodstvo popolno oblast nad vsem. Skrajnost stalinističnih metod obvladovanja z ustrahovanjem pa je označevalo partijsko nasilje (z neomejenimi likvidacijami) med vojno in po njej, vključivši množične pokole razoroženih Vaških stražarjev (jeseni 1943) in vrnjenih domobrancev (maja in junija 1945) ter krvavi obračun z lastnimi »kominformisti«.

Ciril Žebot

Slovenska država, Toronto, dec. 79/3.

sedanji slovenski trenutek

V zadnji številki Naše luči je bilo v razmišljanju pod gornjim naslovom ugotovljeno, da je začela slovenska partija v januarju zaradi znanih treh ujm (Titovo umiranje, sovjetski vdor v Afganistan, jugoslovansko gospodarstvo »na psu«) snubiti slovensko Cerkev. Tri znamenja tega snubljenja je razmišljanje navedlo: krajevne skupnosti so prosile duhovnike za pomoč pri mirjenju zmedenih množic, partija je odstavila odgovornega urednika Teleksa in verska komisija je ugotovila, da je rimskokatoliška Cerkev pokazala v sedanjem zapletenem trenutku »interes in skrb na našo družbeno ureditev«. Nadaljujemo z znamenji partijskega snubljenja slovenske Cerkve.

— 8. feb. 80 je poročalo Delo o PARTIJSKEM SEMINARJU o religiji in položaju verskih skupnosti v samoupravnih družbi. »Ocenjeno je bilo, da bi morala sredstva obveščati

nja več poročati o tistih dogodkih v verskih skupnostih, ki so širšega družbenega pomena, pa se tudi bolj angažirano odzivati na primere kršenja temeljnih dokumentov, ki opredeljujejo položaj verskih skupnosti v samoupravnih družbi.«

— Delo je skupaj z Ljubljanskim vestnikom tudi objavilo kratko vest (s fotografijo) o imenovanju NOVEGA LJUBLJANSKEGA NADŠKOFA dr. Šuštarja. Delo ga je nato tudi obširneje predstavilo v rubriki Portret tedna v sobotni prilogi.

— Po vsem tem sklepajo nekateri, da je uspelo zmerni struji v partiji trenutno uveljaviti strpnejši odnos do vernikov in Cerkve. Potrdilo za to vidijo tudi v tem, da so Naši razgledi (22. feb. 80) objavili prispevek dekana ljubljanske bogoslovne fakultete dr. STEINERJA, v katerem je ta odgovoril na Kerševanovo kritiko priloge Družine. V odgovoru je Steiner zapisal, da bi je pisci sploh ne bili oglasili s prilogo, »če bi bila temeljna naravnost (Rusovega) učbenika«, njegovih predmetov, ki govore o krščanstvu in njegovi morali, takšna, kakršno opisuje Kerševan.« Steiner je zavrnil malone vse Kerševanove očitke proti prilogi in odgovor sklenil takole: »Če primerjamo Rusov opis krščanstva s Kerševanovim, potem pomeni Kerševanov napredek k pravičnejši oceni krščanstva. Namen in predmet »kri-

svojih političnih odločitvah. Tudi to je njegova pravica.

Kaj torej hoče biti verjetno največji del slovenskih katoliških duhovnikov danes in jutri v našem narodu? Resnično Bogu otroci, domovini sinovi in nikomur hlapci!

tikov' pa je Kerševan zgrešil tudi zaradi nedopustnega pretvarjanja njihovega besedila po svoji ideologiji in svojem namenu.«

Steiner je branil profesorje iz priloge tudi v Družini (80/10). Na očitke proti prilogi je odgovoril: »Preden je kdo kaj očitil, bi se moral prepričati, ali je bila kritika na račun učbenika Družba in socialistična morala' za osmi razred osnovne šole, ki so jo napisali nekateri naši profesorji, upravičena. Z redkimi izjemami je vsa Cerkev na Slovenskem potrdila (to so storili tudi mnogi ateisti) upravičenost njihove kritike. Napačno in tendenciozno prikazovanje krščanstva in Cerkve je namreč v učbeniku preveč hudo in očitno, diskriminacija vernih preveč krivična.«

Ob vsem sporu okrog Rusovega učbenika je zanimivo, da Rus molči, čeprav je pred dvema letoma na prvo kritiko (Križnik v Družini) v sobotni prilogi Dela grobo odgovoril. Iz partijskih vrst je bilo slišati, da se partija sama zaveda polomije z Rusovim učbenikom in da bi učbenik najrajši iz šol umaknila, pa si za ta ukrep ne upa nihče prevzeti odgovornosti, saj bi s tem priznali, da je bila »klerikalistična« kritika učbenika upravičena.

— SMRT bivšega LJUBLJANSKEGA NADŠKOFA dr. Pogačnika sta tako slovenska televizija (25. marca) kot časopis Delo (26. marca) spodobno prikazala. Seveda sta oba poudarila predvsem tiste nadškofove poteze, ki jih je moč razlagati v prid samoupravnemu socializmu, niti z besedico pa nista omenila npr. tega, da je bil nadškof osem let v ječi (že po »svobodi«), da je vzel pred Kolmanom v obrambo lansko prilogo Družine (»Dosti dolgo ste nas žalili!«), da je rekel za škofa

(dalje na 36. strani)

mali oglasi

prodam. Cena 60.000.— DM. Pojasnila dobite pri: Ivan Leskošek, Ulica talcev 9, YU-63230 Šentjur pri Celju, Jugoslavija, ali pri: H. Springer, Schwalbenstr. 4, D-89 Augsburg, BRD.

● **PREVAJALSKA PISARNA** v Münchnu uradno uredi prevode iz slovenščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč: Dipl. filolog **JOSEPH ARECH**, 8 München 50, Pfeilschifferstraße 21; telefon (089) -14 13 702.

● **Dragi rojaki!** Za Vašo **SELITEV** v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. **HORŽEN**, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 - 44 5 62). — Informacije dobite pismeno ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

● **APARAT ZA VEZENJE TRSOV** v vinogradu DM 75.—, trak DM 1.50, sponke DM 4.80 — in poština — naprodaj pri: **JODE KG.**, Marsstraße 15, D-8000 München 2, BRD.

● **KUHARJA** ali **KUHARICO** iščem za naš »Spezialitätenrestaurant« v Essnu. Sigurno in dobro plačano delovno mesto; za hrano in stanovanje je poskrbljeno. Zaželen Slovenec ali Slovenka iz Nemčije ali Avstrije. — Pojasnila dobite po telefonu št. 0201-77 08 10.

● **VISOKOPRITLIČNO HIŠO**, nedograjeno, v Mariboru ugodno prodam. Njena površina znaša 597 m². — Za točnejše podatke se obrnite na: Stan-ko Arbeiter, Kreuzsteinstr. 76, CH-8707 Utikon/See; Švica. (Tel. 01/920 30 81).

● **DVOSTANOVANJSKO HIŠO** (druga faza dograjena) tik ob Slivniškem jezeru pri Šentjuru in 30 arov zemlje

● **POSESTVO** — 2 ha zemlje, hiša in gospodarsko poslopje — med Lenartom in Radgono ugodno prodam. — Za pojasnila se obrnite na: Verica Šteinfelser, Ločki vrh 16, YU-62234 Benedikt, Jugoslavija.

● **Nova DVOSTANOVANJSKA HIŠA** s centralno kurjavo v Črnomlju je na prodaj najboljšemu ponudniku. — Za točnejša pojasnila se obrnite na: Štefka Žertuš, Heumadener Straße 13, D-7 Stuttgart 61, BRD (telefonska številka: 0711 - 42 65 23).

● **Ugodno prodam GRADBENE PARCELE** v Kungoti pri Mariboru. — Točnejša pojasnila daje: Mirko Grandošek, Gradiška 46a, YU-Pesnica pri Mariboru, Jugoslavija (telefonska številka: 0038/62/68 6 57).

● **Prodajam NOVO HIŠO** (9 krat 9, skoraj vseljivo, nepodkleteno, sončna lega, z lepim vrtom) in ostale 4 ha zemlje na Raki pri Krškem. Cena 55.000 nemških mark. — Ivan Tomažin, Zwillingstr. 1, Zim. 124, 8000 München 40, BRD.

SEDANJI SLOVENSKI TRENUTEK

(nadaljevanje s 35. strani)

Rožmana na lanskem teološkem tečaju za študente in izobražence v Ljubljani, da bo zgodovina pokazala, ali je imel prav ali ne, ko se je postavil med vojno proti brezbožnemu komunizmu, itd.

(dalje prihodnjič)

preberite !

PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslavlani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo »Naše luči« do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih oglasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih pošt- nih kuponih pristojbino za dvoje pisem za tujino.

Priporočamo

● **Matjaž Klepec, TEHARJE SO TLAKOVANE Z NAŠO KRVJO** (102 strani)

Kot v nekaterih drugih je tudi v tej knjižici opisana usoda slovenskih protikomunističnih vojakov, ki so bili nasilno vrnjeni po izdaji Angležev iz Vetrinja v Slovenijo, toda po drugi poti kot oni, ki so bili pobiti v Kočevskem Rogu, in sicer skozi Pliberk v taborišče v Teharju pri Celju, kjer so jih brez vsakršne sodne obravnave neusmiljeno poslali v smrt. Vse ugotovitve o resničnosti teh dogajanj slonijo na dejanskih podatkih.

Knjigo lahko naročite na naslov: **MOHORJEVA KNJIGARNA, Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt-Celovec, Austria.**

pol smehca . . .

»Ali bi mi posodili tri steklenice piva?«

»Kdaj mi jih boste pa vrnil?«

»Tako, ko jih izpijem.«

o

»Če se srečata pameten in ne-spameten človek: kdo od obeh bo prej odšel?«

»Pametni.«

»Potem pa zbogom!«

o

V žabji mlaki.

»Zakaj pa pri vas ne naročite otrok?«

»Veste, moja žena se tako boji štokrije.«

o

»Zakaj te ni bilo včeraj v šolo?«

»Dobili smo novega družinskega člana.«

»Sestrico ali bratca?«

»Očka.«

o

»Na svetu je mnogo lepših stvari kot denar.«

»Res je, a kaj ko stanejo toliko denarja!«

o

»Pri nas ne pride kaplja alkohola na mizo.«

»Pri nas tudi ne: nalivam ga zelo previdno.«

o

»Sin, če lažeš ženi, ne goljufaš nje, marveč samega sebe, ker se ona le dela, da ti verjame.«

o

»Če vozi potniški vlak do Jesenic dve uri, ekspresni pa eno uro, koliko časa bo porabil taksist za to pot?«

»Ne vem.«

»Odvisno je od tega, s katerim od obeh se bo peljal.«

o

Lastovke so odletele na jug. Ker so pozabile vzeti s seboj koledar, niso vedele, če je v Evropi že po-

mlad, da bi se vrnil. Telefonirale so na Zvezni zavod za letne čase, ali se je pomlad že začela.

»Ne še,« so jim odgovorili, »ker se lastovke še niso vrnil.«

o

Na parniku se pogovarjata mački.

»Si res prepričana, da vozi ta ladja na Kanarske otoke?«

o

Ko so Novakovi kosili na gostilniškem vrtu, je Tomažku zdrsnil zrezek s krožnika na tla. Takoj se je pognal proti njemu domači pes.

»Brez skrbi, Tomažek,« je pomiril oče sinka, »saj držim na tvojem zrezku nogo!«

o

Če ti dam jaz dva dinarja in tvoja mama dva, koliko jih boš imel?«

»Pet.«

»Kako pet? Štiri vendar.«

»Ne, ker enega že imam.«

o

»Kdo mora prvi odnehati, mož ali žena?«

»Oprostite, grem vprašat svojo ženo!«

o

Mož umetniku: »Ali mislite, da bo ta moj portret moji ženi všeč?«

»Dvomim.«

»Zakaj?«

»Preveč podobnega sem vas našel.«

o

»Ta pes je edini moj prijatelj na svetu.«

»To je pa malo.«

»Saj lahko kupim še enega.«

o

Koklja vodi piščančke po dvorišču. Ko pridejo do gnoja, na katerem stoji petelin, jim koklja pravi: »Le pogledjte, kako visoko se je povzpel vaš očka!«

o

»Moj mož je zelo pozoren: na moj god mi ni pustil likati; rekel mi je, da je jutri še en dan.«

o

»Pomisli, včeraj mi je padla z notičnika škatla na glavo.«

»In kaj je bilo v njej?«

»Nič.«

»Pa v škatli?«

o

»Ali je njuna poroka še vedno tajnost?«

»Ja.«

»Kako pa to veš?«

»Vsi tako govor.«

o

Ravnatelj opere pevcu: »Ne morem vas nastaviti, ker ne prenesem kletev.«

»Saj ne preklinjam.«

»Vi ne, a občinstvo bi.«

o

. . . pol jokca

ČLOVEK SE JE GOTOVO RAZVIL IZ OVCE. OPICE NE BI MOGLI TOLIKO STRIČI IN MOLZTI.

Cene rastejo, ampak zato življenjska raven pada.

PRI NAS JE ŠE VEDNO VELIKO NEZAPOSLENIH. POSEBNO TIŠTIH, KI SO ZAPOSLENI V PISARNAH.

Predlagam, da zaradi ogorčenih protestov samoupravljalcev iz neposredne proizvodnje zoper širjenje administracije organiziramo administracijo, ki bo nadzorovala administracijo.

PRI ZVIŠEVANJU CEN ME NAJBOLJ VESELI TO, DA SE DVIŽNEJO CENE SAMO ENKRAT DNEVNO.

Po Pavlihu

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Rot, 62 Offley Road, London S. W. 9 (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b. Ansfelden. (Tel. 07229 - 8356).
P. Jožef Lampret, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.
P. Janko Bohak OFM, Canisianum, 6020 Innsbruck. (Tel. 0522 - 22 9 59).
Ivan Tomažič, Albertgasse 48 (»Korotan«), 1080 Wien VIII.
Slovenski socialni urad, Seitzerg. 5/II, 1010 Wien I. (Tel. 0222 - 63 25 07).
Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.
(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).
Slovenski dušnopastirski urad. Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.
(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guil. Lambert laan 36, Eisden, 3630 Maasmechelen.
Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.
(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. 1/361-80-68).
Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. 1/253-64-43).
Stanislav Kavalarič, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.
Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz.
Msgr. Stanko Grims, 259 bis Avenue de l'Europe, 57800 Freyming-
Merlebach.
Franjo Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice.

ITALIJA

Jure Rode, Collegio Pio Latino, Via Aurelia Antica 408, 00165 Roma.

NEMČIJA

Dr. Janez Zdešar, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).
Anton Štekl, 1 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus, (Tel. 030 -
7853091 do 93), in 1 Berlin, Kolonnenstraße 40. (Tel. 030 - 7848434).
Ivan Ifko, 43 Essen-Altenessen, Bausenhorststr. 2. (Tel. 0201 - 344045).
Pavel Uršič, 42 Oberhausen 11, Oskarstraße 29. (Tel. 0208 - 640976
ali 641172).
Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdähler Str. 14. (Tel. 02129 - 1392).
Mirko Jereb, 6 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 0611 - 636548).
Stanko Gajšek, 68 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28500).
Ciril Turk, 7 Stuttgart 1, Stafflenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 232891).
Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 77525).
Dr. Franc Felc, 798 Ravensburg, Raueneeggstr. 13. (Tel. 0751 - 22000).
Villi Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3 1/2. (Tel. 0841 - 34474).
Jože Bucik, 89 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.
(Tel. 0821 - 97913).
P. Janez Sodja, 8 München 80, Röntgenstr. 5. (Tel. 089 - 981990).
Dr. Branko Rozman, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).
Marijan Bečan, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guil. Lambert laan 36, Eisden, 3630 Maasmechelen,
Belgie.

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 41138 Göteborg. (Tel. 031 - 115421).
Jože Bratkovič, Parkgatan 14, 41138 Göteborg. (Tel. 031 - 115421).

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.
(Tel. 01/301 31 32; zasebno: 01/301 44 15).
P. Angel Kralj, Kapuzinerkloster, 4500 Solothurn. (Tel. 065 - 227133).